

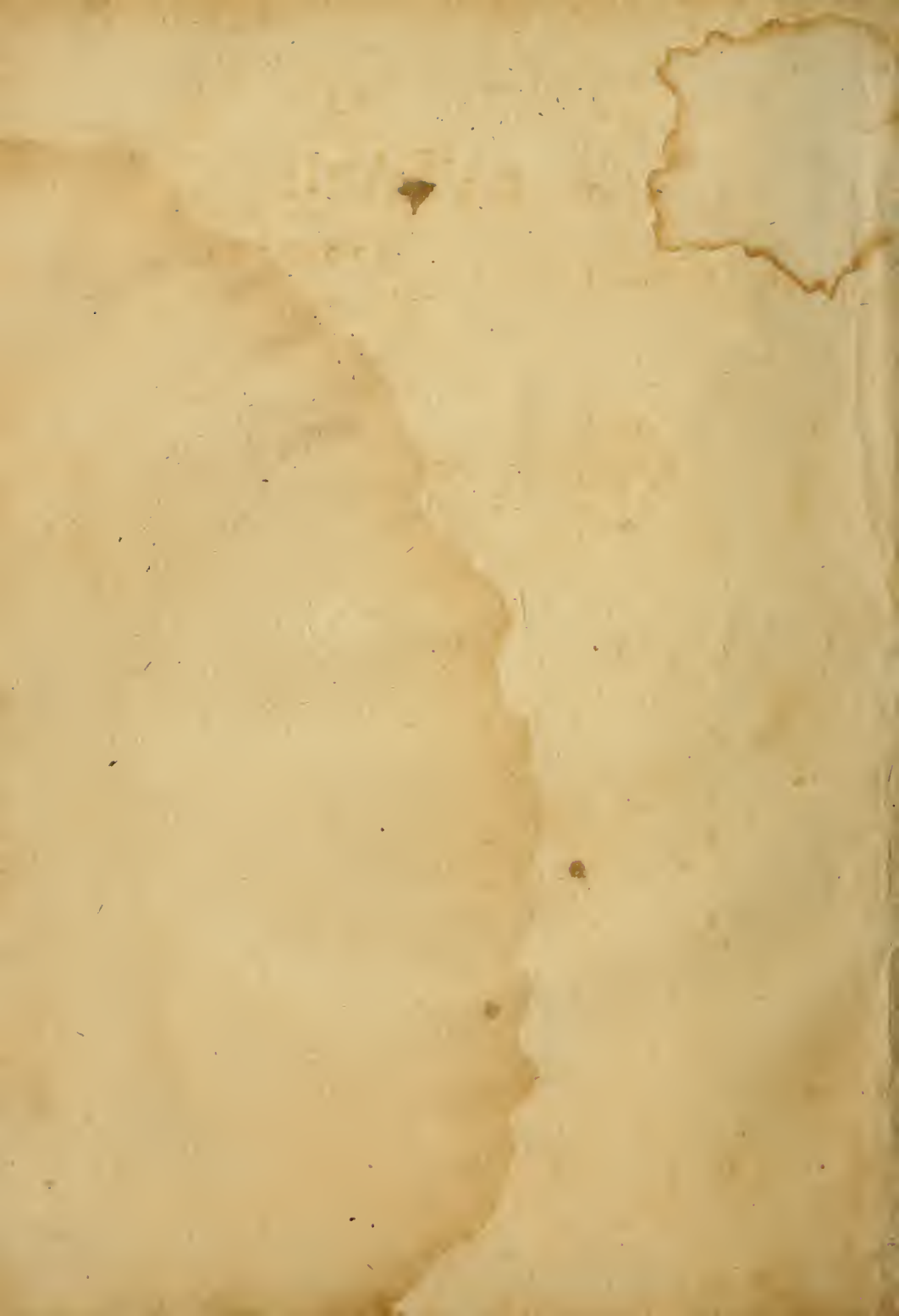

S T A M P A

Per li Signori Mercanti
di Crema.

IO. BAP. PORTAE
NEAPOLITANI
DE DISTILLATIONE
LIB. IX.

Quibus certa methodo, multipliciq; artificio, peni-
tioribus naturæ arcanis detectis, cuiuslibet mixti
in propria elementa resolutio,
perfectè docetur.

ROMAE, M. D. C. VIII

Ex Typographia Reu. Camerae Apostolicae.

SVPERIORVM PERMISSV.

IO. BAPTISTA
MAYOTTI
DE DISTILLATIONE
L. B. 1731

...
...
...
...

...
...
...

MVM

MVM

IN CLARISS. AC DOCTISS. VIRVM
IO. BAPT. PORTAM NEAPOLITANVM

Varia Epigrammata.

אח-צבאותם	בו יתהלל	פועלי אל	אך זה כולל
אל תועלתם	יטה אזנו	כל-איש לבו	יתעבולו
את תפארתם	על-כל-טבע	הפילוסוף	פורטא יאמר
במצולתם	כסף זהב	יחקר תחתית	עולה על עב
הן סבותם	יבש אורח	שרה יצמח	יספר שיח
ותהלתם	גופם צורם	יבין סודם	יגיד כחם
גם מהותם	את איכותם	אל כל-מטעם	ישקיל מקרם
ירלוף אותם	לשקות זוגם	מתוק או מר	עשב יקר
תקלייתם	את עבאותם	כל-סוד לשרוף	זום טוב לקטוף
גם מפצלתם	את עבאותם	עת יבשם	כל-טוב מינם
עם סודותם	בשם ומר	אל גן שפר	אמשל ספר
על ארצותם	כל-עץ תחיה	רם ברכיביו	ולתעגו
שקסילותם	כפוכבים	כן הוא נהדר	כן הוא נפאר
בקחלתם	חכמת קוגה	תלמיד מיתה	חסדך יורה
עם ברכתם	ירום אותך	כל-ארם לך	יתן שכח

Ex Hebræo.

PArue liber, quod finxit opus fabricator Olympi
Obtegis angusto, concelebrasq; sinu.
Illecebris animos, aures dulcedine mulcés,
Quæ non PORTA tuum pectora cogit opus?
Tu sublime feris diuino vertice cælum;
Et tibi (pro Superi) sydera, terra patet.
Percupis ignotas rerum tentare latebras,
Eruis è cæco fulua metalla solo.
Herbarum varias causas, viresq; recenset,
Et memoras formas, munera picta Deum.
Pandis odoratos iucundo rore saporés
Quosq; parit succos, igne tepente focus.
Tempore quo debent rorantia gramina carpi,
Et quo siccari sole micante, doces.
Qualis Orontæo manantia Balsama trunco
Hortus alit Myrrha sæpe rigatus aquis.
Qualia vel gelido nigrantia nubila cælo
Lapsa rigant virides arboris imbre comas.
Talis culte liber toto es celeberrimus orbe,
Et nites ut rutilo fulgida stella polo.
Quisquis adest, quem docta suum Tritonis alumnum
Finxerit, & plenus numine quisquis adest,
Persoluat grates, & debita premia laudum
Reddat, reddat honos, gloria, fama, decus.

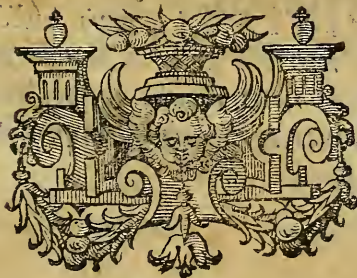

Ο δ' μὲν αἰθερῶσιν ἑσπερος ἰδμονι τέχῃ
Γέφυε τύω, γλυκασὺς ἀμμορῶν ἀμβροσίης.
Ἀλλὰ πῆ Ἐτλώδε βροτοῖς διεπύρεα δὲ μῆτις.
Ὅσα νόον νικᾷ σῆς φρενὸς ἔργα πέλει.

E Græco.

A Rte coloratos flores imitatur Apelles,
Sed viridi nullus cespite manat odor.
Pingit odoratos BAPTISTA. quod effugit artem,
Ingenium PORTAE nobile fingit opus.

B Landus honos, Virtusq; simul delubra tenebant,
Sed binis templis vnica PORTA fuit.
Tu quoq; virtutem coniunctam nactus honori,
Amborum digne PORTA vocandus eris.

لا تَسْفِهْهُ لِمَجْرَابِهَا:
 فَمَقَالُهُمْ مَلَامَةٌ لَنَا..
 حِينَ بَعْدًا مَحْصُوفٌ دُونَهَا:
 تَمَّ ارْتِجَابُهَا وَدُمْنُهَا..
 إِلَّا وَكَلِمَةً حَيْدَرُهَا:
 هَدَفُهَا: أَوْ اجْتَبَاهُهَا..
 مَلَا مَوْلَاهُهَا أَوْ دَلَّهَا:
 مَلَا مَعَهَا أَوْ اخْتَبَاهُهَا..

Ex Chaldaeo.

TV, quem Palladia sapientia reddidit arte
 Insignem, Natura suum formavit alumnum,
 Et res edocuit cæca caligine mersas.
 Carminibus, BAPTISTA, meis indictus abibis?
 Sed quia mellita non est mihi copia lingua.
 En pæco, Patrijsq; notis, cultisq; libellis
 PORTA tuis, meritarum impono pondera laudum.

الشی که بود بر آسمان قطب زمان
علامه و علم و فاعلی ادمیان
افلاطون حکمت بقراط جہان
در بحر معانی در یکتا و نہان

E Persico.

H Aud aliter fulget rutilo virtutis olympo,
Quàm Polus. Hunc celebrat fama, Minerva, decus.
Æqualis Coosq; seni, doctiq; Platoni,
Immensi est Sophiae lucida concha maris.

Скѣ славе од свнта, н свака ташћна,
Ка ѣвр по сва лнта, бн када чувена,
Нн такаа ннѣ бнт, каа ѣсѣх господнна,
Кн се порта зовѣ, племеннта рода,
Своѣх слакѣ соком, ннкѣр не посади,
Срамотом велнкѣм, да не чѣбе ѣади,
Поклеѣе толнка, да ннѣедаи ѣазнк,
На пѣлно сповндат, неѣе моѣн внк,
Затѣ господннѣ, окомѣ бѣд днка,
н слава велнка, каа жнѣе до вннка,
Кѣѣ неѣе моѣн, ннѣдѣрмѣ попастн.
а кнѣе хтнт тлачнт, нѣѣе ѣе узвншнтн,

Ex Illyrico.

Quicquid Fama loquax Orbis celebravit in oris.
 Quicquid honos peperit quidquid prænuncia laudū
 Gloriā iam cecinit, cunctis placidissima seclis.
 Virtuti cedat PORTAE, concedat honori.
 Nemo suas laudes componere laudibus ausit
 BAPTISTAE, Nemesis sumet pro crimine penas;
 Quis decus, & tanta dicet præconia fama?
 Ergo dum Cælum radiantia sydera pascet,
 Dulce per ora virum volitet memorabile nomen.
 Quod nullum poterit fallax evertere tempus,
 Et pressum, sublime volans, aequabit Olympo.

Արքա գերբն է գովասան
 շնո է գերեալ իմաստնա բան
 Քարտարանոց անա ընթանան
 Խաղանտեաց դորն է միան
 Եւ գերողին է գովասան
 Եւայ իշխանաց յոյժ է պարծան
 Վննց իմաստուն թեան
 Եր եռթեան մեր գերեցան
 Տոյժ իմաստունք ոյք ինացան
 Զրծարէ և աւսկու ջուր է հան
 Եւ թէ դարչոյ խուտէ միան
 Զյլ ամ ծաղկուց որ կան
 Վն մարդու հրանաող թեան
 Փնոք և պարտի իմաստուն թեան
 Եր բնութեան բանն բանան

ILL^{no}. D. D.
FEDERICO CAESIO
MONTIS COELII
MARCHIONI II. ETC.

IO. BAPTISTA PORTA
Neapolitanus foelicitatem.

VO me munere (maeste
virtute noua, & maiore spe
Adolescens Illustrissime) à
tot tantisq; beneficijs, & amo
re redimam, quibus me quo
tidie nectis, & distringis, ne
ingritudinis notam, mihi
maximè inuram? Non enim tanti sunt (nosco
meas imbecilles vires) vt possint tuis meritis
æquari: sed quantuluscumq; sim quantulæcūq;
vires fuerint omni cura, & studio enitar, vt si à
proposito signo aberrem saltem in te mei amo
ris, & obseruantix memoria semper extet. Sed
tuæ fortunæ, & naturæ magnitudines narratu
rus, ita me earum exuberans cumulus deterret,
vt vnde exordiar, non sat sciam: Videor enim

** ij eum

eum imitari, qui firmamenti stellas enumerare
studens, nunc ab insignioribus, nunc à minimis,
nunc à fulgentioribus, tandem à tanto numero
obrutus ab enumeratione desistit. Sed coactus
tandem incipiam. De CÆSIA gente di-
cturus aliquid altius exordiar. Ab Herculis
Thebani Nepote Cæso (Teste Pausania) Argi-
uorum Rege, cuius Posterì è Græcia in eam Ita-
liæ partem, quæ Magna nuncupabatur, ve-
nere, & illinc Romam, Cæsiam Gentem no-
men, & originem duxisse, Græcorum mo-
numenta testantur. Vnde si Cæsios omnes,
qui in Romana Rep. domi, forisq; tum sacris,
tum profanis dignitatibus præstitere, quiq;
tandem in Pannonijs sibi Imperium compararunt,
vellem recensere, longè epistolæ modum narra-
tio superaret, eorum namq; bella, Urbium euer-
siones, Regnorum excidia, temporum longin-
quitas sub seculorum tenebris, aboleuerunt me-
moriæ. Sed ad recentiora tempora deue-
nientes ex Aquitania Galliæ Prouincia Cæsios
prodixisse vetus eiusdem familiæ Chronicon in-
dicat. Hinc primum Probus ille Narniensis
Episcopus numeratur, cuius ope Otho 11. Im-
perator à Pyratis captus, Romæ Imperioq; in-
colu-

columis restitutus est, quo maximo beneficio
astrictus Cæsar, in causa fuit cur Otho filius Im-
perij hæres, omni studio contenderit, non solum,
vt Gerebertus, qui Syluester 11. fuit appellatus
Probi Nepos summus Philosophus, omnibusq;
scientijs eruditus, ad Pontificatus apicem vehere-
tur, verum etiam Federicum eius fratrem Cæsariæ
Familia Primum in Italia restitutorem, castris,
pagis, dominijs, Cæsareisq; muneribus auxe-
rit, & ornauerit. Qui Castrum Aquitanum,
prope Spoletum in Umbria, ne Aquitaniae no-
men periret, construxit. Aliud Oppidum ibi-
dem restitutum Cæsium à nomine Familiae
eius posterij denominarunt. Sed quis, Cæsios
omnes enumerabit, qui Romæ dignitatibus,
& prærogatiuis effulsere? Petrus Cæsius Aquit-
tanus S. Francisci Assisinas socius viuentis
Diuino illo viro primus Ordinis Minorum Præ-
positus Generalis electus, adeò sanctitate, & mi-
raculis clarus enituit, vt Beati nomen meruerit.
Paulum Leo X. P. M. eximiae virtutis ergò
inter purpuratos primum adscripsit. Federicus
scientiarum ornamentis, prudentiae pariter, ac
prouidentiae insignitus à Paulo 11. Cardinalis
creatur, mox, & Petrus Donatus post dignissi-

mas legationes purpureo galero donatur, quorum omnium virtutes, & dignitatem Illustrissimus Cardinalis Bartholomeus Patruus tuus exequat. Tacebo Episcopos, Archiepiscopos, Apostolicæ Camerae Clericos per multos Præturis; Ecclesiasticisq; dignitatibus cohonestatos; strenuos milites, qui propria virtute multorum Oppidorum, & Castrorum dominia sibi, posterisq; peperere. Riccardus Beati Petri Frater Federici Imperatoris Camerarius Arnulphæ Terræ comitatum obtinuit. Benedictus, & Simon fratres palatini Comites, pro Carolo III. Imperatore Umbriam gubernarunt. Antonius Cæsius oppressam à Ladislao Rege, & Bracchio Montono Narniam strenuè defendit, atq; in Pōtificis fidem detinuit, ob id Pontificis publica vectigalia, & immunitates concessere. Pientissimus Petrus ter Urbis Senator Menzani Comes creatur. Ioannes Iacobus Aquæ Spartæ, & Suillatûm dominium obtinuit; quod modo ab Excellentissimo Duce Federico Patre tuo pluribus Oppidis adauctum, possidetur; quid Cæræ etiam Ducatum, Monticellorum, & Riani Marchionatus, totq; alia castra, quæ pariter à Cæsijs dominantur? Quamobrem dici poterit Cæsiam fami-

familiam, Episcoporum, Cardinalium, Pontificum, summorumq; Procerum seminarium extitisse. Omittimus matrimonia cum nobilissimis Italiae familijs contracta, Liuiana, Catamelata ex strenuis Venetorum Ducibus Bartholomeo, & Erasmo, Varana, Corbaria, Monaldense, Malatesta, Ballionia, Actia, Anguillaria, Caietana, Vrsina, Sabella, & alijs. Omittimus Tempia, Cœnobia, Pagos, Arces, Palatia, Viridaria, & Magnifica ædificia ab eisdem constructa. Sed ne videamur in minus necessarijs immorari, missa hæc faciamus, quæ fortasse cum alijs Principibus communia habes: dicamus quæ propria sunt, ac perpaucis concessa, vix enim decimum, & nonum agens annum philosophiæ, & vniuersæ matheseos scientias emensus, ad reliquas assequendas inflammatus, ita te cunctis admirabilem reddis, vt ijs solum natus videaris. Quis animi tui mirificum candorem, fraudis inscium, doli expertem, nulla labe commaculatum non laudauerit? comitatem morum, suauitatē, atq; vrbانيتatem ingenij, genijsq; acumen? verè non immeritò in te quadrare poterit, quod sapientissimus ille vates cecinit.

*In te mixta fluunt, & quæ diuisa beatos
Efficiunt collecta tenes*

Quibus illecti virtutibus insigniores philoso-
phi, doctioresq; viri ita frequenter vndiq; ad
te concurrunt, vt ad Lycæum concedere sibi
videantur, quibus cum perpetuo versando tuam
domum veluti nobilissimam Academiam illis
exhibes, & ita inter eos excellis, vt omnium
animos in tui amorem, & admirationem con-
uertas, & virtutum splendore maiorum tuorum
decora, vel æques, vel superes, quæ cum tem-
porum iniuria diu latuerint ex cineribus rediui-
ua immortalia surgunt, nec solum pristinum
nomen recipiunt, sed maiore gloriæ splendore
refulgent. Iure igitur, te in mei libelli de Di-
stillatione Patronum nuncupare non dubitavi;
ille enim, vt spiritus puriores, & quintas re-
rum essentias modum extrahendi pertractat,
mirabiles secretiores naturæ vires ostendit; ita
foelicissimo ingenio tuo naturalium causarum
solertissimo scrutatori, aliquale præbebit pabu-
lum, meæq; erga te deuotionis monumentum
testabitur. Hoc interim fruerè, mox aliud à
me donaberis. Vale. Neapoli 20. Iulij 1504.

PROOEMIUM.

O semper genio, & ingenio fui, benignissime lector, ut ea studia me magnopere delectarent, in quibus admiranda Natura secreta complecterentur, humano generi necessaria fuissent, & laudem, & gloriam parere potuissent. Sed inter innumeras, & varias artes, & scientias, quas in mundo monstrifica hominum ingenia peperere, nulla est profectò distillationis arti anteferenda, tum ad multiplices medicinae usus, ad humani corporis ornatum, & decorem, tum quod eam viri maximi ingenij, & rerum celebritate perspicui maxime exercuerint, & coluerint. Hac enim perutilis ars naturam emulatur, illamq; coadiuvat, tam miraefficiendo, ut vix oculis, & operibus fidem praestes. Mirificos in Medicina effectus pari. Simplicium nobilissima, & tenuissima par-

P R O O E M I V M.

partes, viuifici Spiritus, proprietates ipsæ, quæ in medio Natura sinu, abditis penetralibus, quasi in proprijs suis sedibus nidulantur, & fouentur, huius perelegantis artis ope ex corporea, & ignaua mole ob sua impuritatis vinculis expurgata, vindicataq; cum in apertum veniunt in medendis humani corporis malis visenda, suspiciendaq; efficiunt opera. Naturalium rerum vires in suo corpore obtusa, & consopita, dum languent ægri, qui ex his salutem, & medelam implorant, coguntur magnam molis quantitatem absorbere, ut quamplurimis diebus vix quicquam salutis nanciscantur. At nunc varijs distillationibus occultæ vires foras eduçta in parua quantitate, & maximo temporis compendio festinam opem, & vitam largiuntur, & ægri, qui tunc temporis momento, morosiore palato laborantes turbida, fetulentaq; decocta nauseabundo stomacho respuebant, nunc lymphidissimis, odoratisq; aquis cum maxima stomachi iucunditate, & oris oblectamento expetuntur. Ex Guaiaco Rhabbarbaro, metallis, lapidibusq; penitissimæ rerum essentia extrahuntur, visu, gustuq; periucunda, longeq; viribus vegetiores. Aqua in qua maximum vitæ momentum ex locis, quæ lambit venenosas, & pessimas qualitates adsciscit, vix gustata perceptibiles, distillatione innoxia redditur, & præstat fluuiali, pluuialiq; quam Hippocrates multum extollit, cum nunquam putrescat, & si quid sordidi habet, respuit. Qui vitæ diuturnitati, & commoditati student, non nisi distillatas aquas ebibunt, ut à quâ plurimis magnatibus factitatum vidimus. Hac arte incendiariorum parantur olea; facillimæ incensiois, difficillimæ extinctiois, in bellicis operibus multas utilitates afferentia. Quis narrare poterit balsama, quæ breui temporis momento vulnera ad cicatricem conducunt, imò ut eorum vix remaneat vestigium? Quis aquas, & olea ad hominum, mulierumq; ornamenta, & myropolis ad suauissima odora constituenta? Quis elixires ad innumera Medicina opera? Immensis profectò laboris hæc erit enumerare. Hac arte emendantur,

P R O O E M I V M .

dantur, permutantur, intenduntur, remittunturq; simplicium vires. Calcanthum calidissimum est, & per se solum obest stomacho, sed oleum ab eo extractum ventriculum amissis viribus languentem, cum ingestos cibos coquere, & suo officio fungi nequeat, roborat, instaurat, appetentiam excitat, humorum putredinem tollit, corpus refrigerando. Elicitur è vino aqua, quæ ex innumeris, quæ præstat vitæ operibus, Vita aquam vocant. præstantissima est ad extrahendas rerum essentias, quibus omnibus ferè vitæ periculis occurritur, infirmitates pellendo, sanitatem confirmando, ut quasi cerui, serpentes, ac nouellæ phœnices senectam exuamus, & immortalitatem ferè consequamur, nec solum ad viuendum, sed etiam ad sanè, commodeq; viuendum conducunt, sine qua humana vita manca, & deficiens esset. Sed artis ea semper dignitas fuit, & excellentia, eademq; auctoritas, ut nobilissimi quique Principes, & Reges nomine, & ingenio celebres apud se nasci, apud se foueri, & honestum, & gloriosum existimarunt. Ex tot illustrium virorum numero hi nunc in mentem occurrunt. Scribit Albucafi, orientales India Reges, & præcipuè Ambracue huic scientiæ maximam operam nauasse, Thomas Phrygius, Britannia, ac Dania Reges plurimum se hac scientia delectasse. Itidem Robertus Neapolis, & Franciscus Gallia Reges, Hercules, & Alphonsus Ferraria Duces, eam proprijs studijs maximè decorarunt. Nec postremo annumerandi sunt Cosmus, Franciscus, & Ferdinandus Magni Hetruria Duces, qui rudem adhuc artem, nec absolutam suis liberalibus auspicijs susceptam, nulli diligentia, studio, laboribus, & impensis parcendo, quicquid succisuis nanciscerentur ocij horis, ex grauibus dominij curis respirantes, his studijs curam impendendo, ad calmen perduxerunt; Vnde plurimum excellentiæ, & venustatis his artibus accessisse, & sibi gloriæ, & authoramenti, eis tam præclarè hominum sanitati consuluisse, ob id semper grata in hominum memoria viuent egregium nomen

P R O O E M I V M .

men tanto posterum beneficio comparati , quorum emulatione ad non parua authoritatis principes fama demigrauit , ut ipsi omni conatu , & opere his studijs impensè delectentur , & veluti solertissimi abstrusarum rerum indagatores , noua quotidie inuestigentur , ars semper augetur , ut omne eis acceptum referendum sit , nec parum subsecuta atas eis debet . Nec defuerunt viri ingenio , & doctrina praestantes , qui huic scientiae magnum ornamentum addidere , Hermes, Geber Arabs, Gigil, totq; Philosophi, qui in turba numerantur, & apud nos, Hortolanus, Restius , Raymundus Lullius, Arnaldus de Villanoua, ceteriq; , quos ne tadio lectores afficiam, omittere decreui .

IO. BAPT. PORTÆ NEAPOLITANI

De distillatione .

LIBER PRIMVS:

Primordia pandit distillationis , eiusq; cau-
sas , & instrumenta .

*Vtrum distillatio sit veterum , vel recentiorum
inuentum. Cap. I.*

VM à curiosis ingenijs sedulo
perquireretur , vtrum distillatio-
nis ars sit veterum , vel recentio-
rum inuentum, quod rationi cõ-
sonum videtur, in medium affer-
re decreui. Cum apud antiquio-
res Græcos nullam de his artibus
mentionem factam vidissem ,
iudicavi penitus illis incognitam; nam Dioscorides mo-
dum picem distillandi describens, ita inquit. Excipitur,
dum coquitur pix velleribus puris supra eius halitum,
expansis , & cum illo permaduering expressis in vas,
hoc fit quandiu percoquitur . Alij quoq; hoc artificio

A ex

ex corrupta aqua puram eliciunt: supra magnam ollam componebant ligneos bacillos, cancellatim contextos, extendentes lanam optimè lotam, subiectis innox cãdentibus prunis, vaporarios habitus suggerentes excipientes exprimebant. Grapaldus ex Fumanello excipiens Arabum inuentum tradit. Auicenna, qui sexcentis ab hinc annis vixit, de catarro loquens alembici, & distillationis meminit. Cum alimenti superfluitates in ventre non excernuntur in vapores abeunt, qui in cerebrum impetu facto, caput replent, hos suo rigore in humorem vertit; qui per nares defluit, veluti in alembico, & alueo subiecto, in pileum vaporibus ascendentibus per vasis nares ad inferiora fit defluxus. Idemq; rosaceæ aquæ meminit. Arabes, qui de Chirurgia scripsere, apud se natam, & educatam dixerunt. Rasis, & Albucasi eiusdem familiæ odoratam aquam ex rosis extrahere docent eo modo, quo Reges extrahere consueverunt. Geber de hac re luculentissimè scripsit. Sed quid sentiam explicabo. Distillationis artem Alchimiæ germanam, eodemq; partu natam semper existimauimus, cum quamplurimæ Alchymix operationes sine distillatione fieri nequeant, & dum artifices metallicam artem exquirerent, multa distillationum secreta repererunt. Hermes antiquissimus scriptor de philosophorum lapide loquens dicebat. Portauit ventus in ventre suo, & vt cuncti interpretes vnanimiter sentiunt, de distillatione locutum dicunt, nam res in halitus soluta, summa petens, indeq; relabens, videtur ventum in suo

ventre portare, doctissimiq; Arabes philosophi eum secuti, qui de lapide scripserunt, antiquissimi fuere. Sed nouissimè ad Græcos & Latinos manauit, apud quos multis temporibus intentata iacuit. Nicander de rosacea loquens aqua, alembicum, & destillatorium describit.

Quid sit distillatio. Cap. II.

Distillatio Græcis *κατασταλαγμός* dicitur, proprièq; significare videtur paulatim fluere, & quia alembicorum rostra paulatim & guttatim stillant, ideò distillare dixerunt.

Virgilius

distillat ab inguine virus.

Distillatoriū vas Grapaldus vocat, quo, supposito igne, simplicia in aquam versa distillando per epistomium, transeunt. Geber in summa perfectionis, distillationem ait esse vaporum aqueorum in vase eleuationem. Sed hæc definitio mihi deficiens & inania videtur. Nam inter distillationis species, eam, quæ per filtrum fit, cõnumerat, quæ per vaporum eleuationem non fit, neque per vas, Præterea neq; caloris vim meminit, ex qua totum fit. neq; distillatio per descensum fit per vaporum eleuationem. Aliqui velut inopi vim ignis addiderunt: sed potius vi caloris dicere debuerunt; nam non solum vi ignis: sed fimi, calcis, solis, rerumq; aliarum calidarum eleuatio generatur vaporum. Langius ita

definit. Distillatio est humoris per calorem in vaporem resoluti à frigore rursus inspissati eliquatio. Sed in distillatione humor non eliquatur: sed resoluitur in vaporem, nec semper frigore vapor inspissatur, nam in valentium aquarum distillationibus vapores summa pilei petentes non frigori occurrunt, sed calidissimo, & ferè igneo, ideò non semper ex frigore vapores in aquam coguntur. Fumanellus verò ait esse humoris extractionem (siuè secretionem) vi caloris guttatim per vas fluentem ad varia medicamenta paranda, Mesuem secutus, qui scribit, quod in simplicibus sunt partes heterogeneæ concretæ, quæ chymistarum ope, à calore operante, segregantur, vt eiusmodi distillationes, siuè sublimationes neq; aqua, neq; oleum sunt, sed diuersa substantia, antequam distillandam proposuisses, vnde artem distillandi, & sublimandi vocant, quasi omnis distillatio per sublimationem fieret, nam plerumq; fit per descensum. Nobis autem hæc videtur decentior. Distillatio est humidarum partium vi caloris in vaporem resolutio, quæ frigore, & constipatione occurrentibus in liquorem vertuntur. Vapor enim in pileo eleuatur, & si frigido occurret, nisi ibi multiplicetur, constipeturq; prius, in liquorem non vertitur, vt diximus de aquis valentibus, & cum sapissimè ex maxima constipatione rumpantur vasa, tota domus vix egredientis fumi capax est, qui loco tam arcto cogebatur, vt in nostris meteoris latius tractauimus, quando de pluuiarum ortu disputauimus.

Quod

Quod à natura nobis ars distillandi sit indicata.

Cap. III.

Am multipliciter distillationis ars à natura demonstrata est omnibus in rebus, ut valdè mirer, cur tam nouissimè nobis innotuerit. Admonere nos poterant videntes in magno mundo, quod terræ superficies vi solis concalescens, per latentes sui corporis meatus vapores quosdam, siue rapidos spiritus in auras solutos, expirabat, qui in æthera subuecti, frigida cœli regioni occurrentes, rursus vna coeuntes, suo rigore reflui facti, quasi stillatitij iterum terram irrorabant. In hoc paruo mundo homine Hippocrates sudores describens libro de flatibus, distillationem demonstrans ait: Liquefit quicquid vis ignea attingit, hîc; inde spiritus, cum ad corporis meatus irruerint, fiunt sudores, siquidem spiritus compactus in aquam transmutatur, & per meatus penetrans, foras prorumpit. Eodem planè modo, quo in feruentibus aquis vapor eleuatus, si obstaculum habuerit in quod impingere oporteat, pinguescit, ac condensatur, guttæq; distillant ab his corporibus, quibus vapor ille fuerit impactus. Vidimus præterea superius ex Auicenna in catharro, quomodo vapores ex corpore à naturali calore ad cerebrum diffusi, sua frigiditate in aquam cogantur, & diffugia quærentes per narium canales corriuentur, &

deflu-

defluxus facientes quasi per alembici rostrum exprimuntur. Videbant præterea cum homines calidas dapes in patinis cooperirent, ne refrigescant pauculo temporis curriculo, cum patinas discooperirent, in aquam versas, considerantes vaporem humidum à rei calore expulsam, operculum petiisse, quod sua frigiditate vaporem illum costringendo, in bullas cogebat. mox magis conspissando in guttellas delabentes fluere faciebat, vt subiectam fideliã stillatitia replet aqua. Poterant maiores nostri his exemplis edocti, distillationis artem citius percalluisse.

De distillationum generibus, & de eo quod fit per ascensum per ignem. Cap. LI. I.

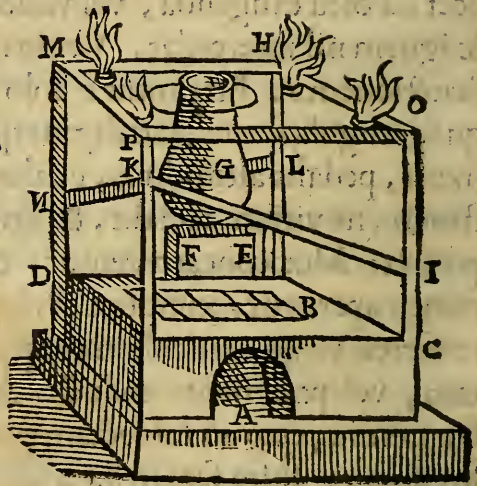

Ria sunt distillationum, quemadmodum motuum, discriminã, vnum sursum rectã tendens, alterum deorsum vergens, alterum in decliue leuiter depressum, vel accubans, & hæc ex peculiari herbarum ingenij propensione, quædam enim subtilioris spiritus, & tenuioris compendio rectè sursum feruntur, aliæ terrestri materia constantes, & faculenti infra trahuntur, aliæ medio modo se habentes, in accliuæ offerri desiderant; ideò organa distillationi seruiencia comparanda simili modo erunt, vt quæ flatulenta, vaporosaq; distillantur, vasibus sursum versus erectis vtantur, quæ spirituum, & flatuum expertia, deorsum versus, & quæ

quæ medio modo se habent accubantibus, vt herbarum genijs accommodentur. Vnum quodq; horum discrimen iterum in quatuor determinatur pro numero elementorum, scilicet per ignem, per terram, per aerem, & aquam, ex quo colligitur duodecim esse distillationum discrimina. De singulis verba faciemus, & primo de eo, quod fit per ignem. Nos potissimum vtimur hoc distillationis genere, cum humores, vel spiritus penitus in terrenis partibus residentes, volumus vi magna vrgentis ignis ex aquas extorquere, scilicet ad olea exugenda, vel validas aquas, vt inter vas, & ignem nil intercedat. Venio nunc ad fornacis constructionem. Erigantur è solo parietes rotundi, vel quadrangula forma, lati digitis quatuor, bipedalis diametri, pedalis altitudinis, è calce, vel forti luto constructi, ne vitium faciant, & ignis iniuriam sufferre possint. Mox concamerentur, & supra cameram foramen aperiatur rotundum, vel quadrangulum, quod ex ferreis virgis craticulam recipiat cancellatim contextam, vel pauimento inducto frequentibus foraminibus peruiso, quo ad subiectam partem cinerum descensus pateat. Infra fenestella aperiatur, ex qua decidui cineres eximantur. Supra cameram parietes sursuppedalis altitudinis, statim supra craticulam fenestella pateat pedalis laxitatis, per quam carbones, & ligna iniiciantur. Supra parietes duos ferreos bacillos à se inuicem distantes firmabis, vas quod distillanda contineat excepturos. Supra ferreas virgas pedalis alti-

altitudinis parietes erigantur concamerati, vt supra, os pateat, per quod vas intromittatur, Vt cum ignis subijcitur eluctantes flammæ à testudine reperiussæ supra vas faciant repulsus, ac vi caloris. ascendant vapores, qui in pileo cogantur, & ex pluribus mox descendentibus guttulis se se in cauitate colligentes per testum in receptaculum excludantur. In quatuor turre angulos quatuor spiramenta excauentur rotunda duorum digitorum latitudine, quibus fumi pateat egressus. Cuius hæc forma.

Fornax, H, M, C, D,
 inferius ostium A, ex
 quo cineres eximedi,
 B, Craticula
 E, F, Fenestella, ex qua
 ligna iniiciuntur
 G, Vas
 I, K, L, N, Bacilli fer-
 rei vas fulcientes.
 Quatuor spiramenta,
 H, M, O, P.

Distillatio per ascensum per Terram. Cap. V.

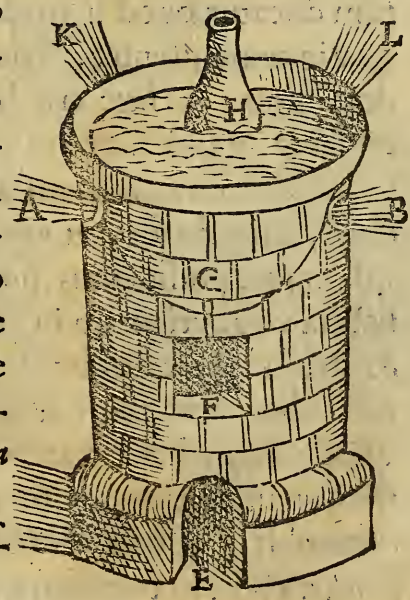
Istillatione per terram vtimur, cum micus quàm quod per ignem agendum est, cum tenuiores quas querimus partes & spiritus non tam penitus terræ gremio delitescunt. Fornacis ratio

ita

ita se habet. fornax sit primæ affimilis, sed cacumen sine
 testudine, rotundum, vt catinum recipiat hemicycli for-
 ma ex optima argilla, vel æreum, quod asperiozem ignē
 suscipere possit, suffultum ferrea virga, quæ pondus im-
 positarum rerum sufferre valeat. Summa vasis orci for-
 naci adamussim coæquentur, claudanturq; luto, ne
 flamma aut fumus expiret foris vasi nociturus. Relictis
 in lateribus quatuor infumibulis ex more, per quæ fu-
 mus, & flamma eluctare possint. Cinis angusto cribro in
 cernēdus, sternaturq; supra hemicycli fundum, digitum
 altus, accommodeturque supra vas vitreum, affun-
 daturq; affatim cinis vsque donec vitrea ampulla vsque
 ad collum obruatur. At si velis rem acrius exagitare, sa-
 bulum cribrato, & acerrimè limata ferri scobe, supra

pileum tundito, vt intra se
 inferioris vasis collum susci-
 piat, & commissuras oblito
 luto, resiccari finito, ne hia-
 scens, per rimas spirituosum
 halitum eructet, nam tem-
 pus, & opus luseris, postremò
 accendatur ignis, vrgeatque
 industrius artifex, quousque
 destillandæ rei necessitas po-
 stulauerit. *Ecce fornacis fabrica*

Fornax. A, B, C, D,
 Ferrea virgâ sustinens hemis-
 pherium, A, B, G,

B Ampulla

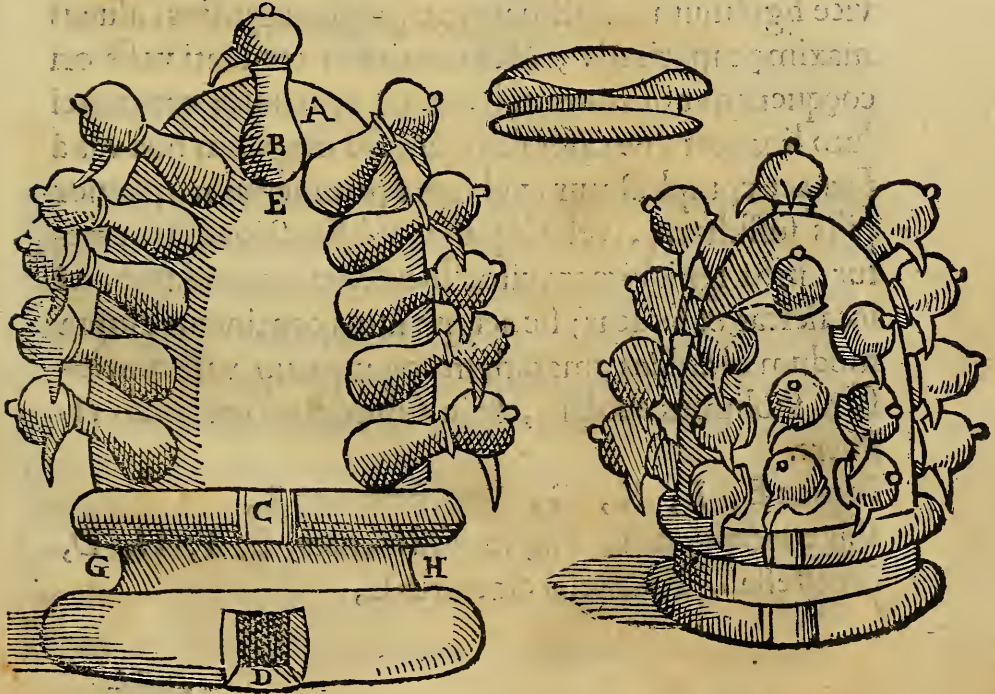
Ampulla H, Cinis, I, Fenestella carbonum F, Fen. extrahendi cineris, Infumibula, A, B, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

Distillatio per ascensum per aerem. Cap. V I.

Fornacium quæ calidum aerem reddunt, duo sunt genera, nam calor excitatus in aere, vel ab igne, vel ab aqua est, posteriori utimur, cum remissius quam cum per ignitum aerem agendum sit. Exordiemur à primo. Ab initio fornacis basim formabimus quæ duobus pedibus ab humo sustollitur ex regulis, vel laterculis constructa, ne cito labascat, sed diutius perennet & ad ferendum fornacis, & vasis pondus, sufficiat. In ima parte pateat fenestella, ex qua subtrahatur cinis ex combustis lignis, vel carbonibus decidens, supra pavementum ducatur, quod in medio ferream tegetem suscipiat, quæ ignem sustentet. Mox attollatur murus sesquipedem altus, & hæc erit basis. Supra basim testudo erigatur in oui formam, cuius latitudo, & altitudo imponendorum vasuum sit capax, latitudo quatuor pedum, altitudo sex, ut viginti, vel triginta distillatoria vasa capere possit, cuius murus perforetur, in quorû cauis fictilia vasa, vel vitrea in vrinalis formã intromittantur, & quasi in suis cubilibus locentur, supra, infra, alternatim collocentur, tanto intra se spatio distantia, ut vnum quodq; suum habeat vacuum infra, in quo receptacula statuuntur, recepturum superioris vasis rostrum in quod decumbit, ut cum distillatæ aquæ fiat fluxio excipiat, Vasuum cum fornacis muro ità luto obstruantur

com-

commiffuræ, ne calor, vel fumus tranfmeet, fed intus ad vafa reluctetur fupra bafim quatuor aperiãtur fpiritalia foramina, quæ foras fumum tranfmittant, & igni dêtur fpiramenta: ne ignis vndiq; obftructus, fuffocetur. Vafuũ fi vitrea fuerint, fundi lutea crufta loricentur, ne vi caloriffi diffileant, & fruſtrâ labor fufcipiatur, & fumptus pereant. Vafa fimplicibus compleantur, ac pileo tegantur, & qua parte fe comitantur, luto paleato muniantur. Inijciantur fupra crates carbones querni, vel roborei, quo diutius durent, & æquabilem ignem miniſtrent. fumus, & calor fupma petentes aerem calefaciant, mox vafa miniſtri, qui aſſident, curent, ne ignis violentior quam par fit, vrgeatur. *Fornax ita fabricetur.*

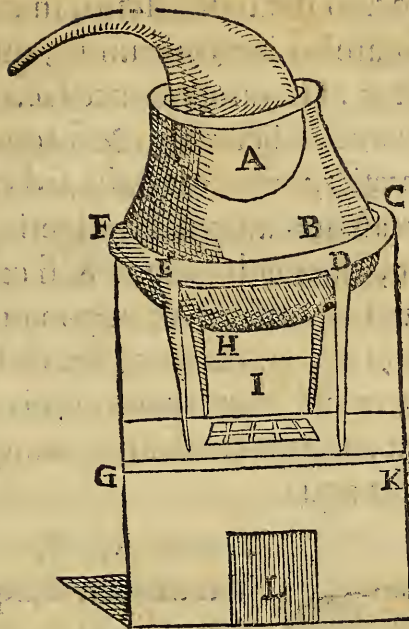
Fornacis partes A , Vasa distillatoria B, Locus ignis C ,
Vnde eximitur cinis D, Fornacis testudo E, Basis fornacis G , H ,

At quæ tenuissimo calore opus habent, eadem fornax cū aheno aque pleno succedit vicaria eius muneri, quod supra cratem ferream constituitur, nam & si ignis iugiter, & luculenter infra vrgeatur, ex aqua blandi spiritus exhalantur, & vapores ex simplicibus tenues elicit, sine vstulationis labe, magnoque nobis erit emolumento in aquis eliciendis, quæ ore absorbentur. At si in vase distillandum erit, hoc modo extruenda est fornax, Vas distillatorium materiam suo alueo continendam eneo vase complectatur, & si ahenum promptum non fuerit, eius vice figulinum substituitur; os verò angustius, alueus maximè capacitatis, & os continens contenti vasis ori coequetur, vt in vnum cohereant, & vtriusq; ora tenaci luto linantur, ne calor diffletur, sed magnum hoc vas à fornace complectatur, vel supra pauimentum quatuor pilis suffultum, vel aliquibus substructionibus firmetur, mox ignis circum circa luculenter incendatur, vt incalescat, & ferueat; sic aer qui intus continetur, supra modum exardens, materiam cogat paruo vase conclusam sublimius euolare, & in subiectum vasculum effluere.

Fornax E, F, K, G, Vas continens B,

Vas contentum A, Pile vas sustinentes, E, F, H, D,

Fenestella I, Fenestella cineraria L,

Distillatio per ascensum per aquam. Cap. VII.

Istillationem per aquam, nos per balneum dicimus, in cuius opere simili antedictę uti mur. In hoc inter eas disconuenit, quod in superiori fornace ęnea concha constituitur vacua, in hac supra ęnei vasis fundum, gramina, lana, vel similia consternuntur crassitudine trium digitorum, ne ampulla durioris fundi obiectu frangatur, iisdemq; cooperitur vndiq; vsque ad ampullę collum. Supra farmenta, vel lignei bacilli concinnantur aliquo pondusculo firmati, ne aquę super iniectu eleuentur vasa, sed pondere depressa immobiliter iaceant: nam,

nam facilè ex eorum illesu diffilient, in cuius marginibus spiritalia foramina intermittuntur, quibus ignis, & fumus transpirent. His omnibus ritè factis superfundatur aqua, & prunæ subijciantur. & si aqua bulliando, & exhalando decrescit, infundatur alia, sed calefacta, nam si frigida supercalentes ampullas tetigerit, frigoris contactu diffilient, quemadmodum & si calentes frigido afflentur vento. Ampullis pileus imponatur ex ea parte, qua se eorum ora committuntur. Hæc distillatio à combustionis labe tuta est, nam quantumuis acrius vrgetur ignis aut prunæ acrius incendantur, nunquam fumi nidore infestabitur aqua.

Fornax A, B,
 Vas æneum C, aqua plenum.
 Ampulla D,
 Basis plumbea E, ex qua catenu-
 lis vas firmatur.
 Fenestella carbonum F,
 Cineraria G,

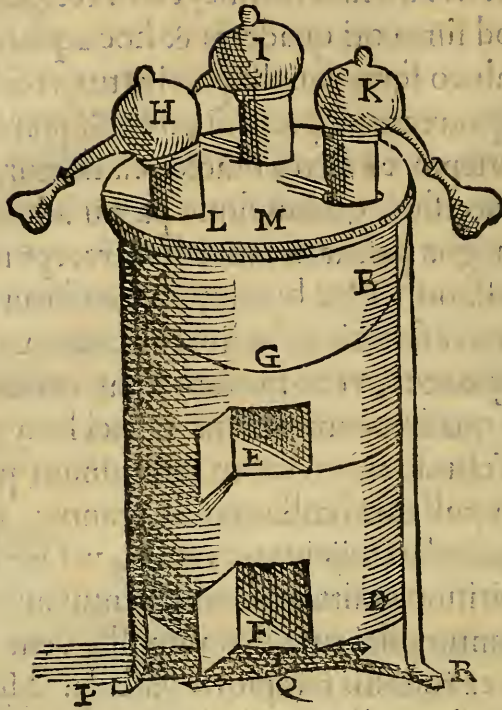
Alio apud nos vtuntur artifi-
 ces distillatorio, quod quia nullo
 modo fumi, vel nidoris tedio
 nos afficit, in domesticis cubicu-
 lis asseruamus. ex ferreis bracteis

turris efformetur quatuor pedum altitudinis, sesquipedali diametro, duo habeat ferrea intersepta cum suis fenestellis, vnam, in qua ignis agitetur, alteram, quæ caducos cineres accipiat. Infra tribus columnellis firmetur.

Supremo

Supremo suo ore aneum hæmicyclum recipiat , pedem altum , quod furni ori quadret ; & hoc aquam continebit. Eximo alueo foras canalis porrigatur, vt si bulliando exiccetur aqua, recens superaddi possit. Supremum hemicycli os intersepto ex ferrea bractea claudatur, crebris foraminulis laceffito , quibus fumo pateat aditus, & alia foramina magna palmaris latitudinis receptura fundos trium ampullarum. Hoc hemicyclo claudatur suo operculo in forma inferioris testudinato , cuius margines ita inter se recipiantur , vt ne fumum foras exhalent , & si non affabre quadret commissuræ tenaci luto conglutinentur . Testudo trium etiam foraminum per via sit, ex quibus ampullarum colla transmittantur . Commissuræ, per quas colla traijciuntur , stupa, vel bombice stipentur, ne spiritum emittant. Compleantur ampullæ simplicibus, indantur pilei cum suis ampullis bene districtis & pendeant ex rostellis receptoria vascula. Mox incensis carbonibus fenestellæ ferreis suis ostiolis recludantur, ne vllum in conclaue exhalare halitum possint. Virgente igne aqua concalescit, calor vasa penetrans intus simplicia concalescit , cogitq; vt in pileos excidant quærentes in frigido diffugia. refrigeratoria vis facit deciduum in rostrum, & in concauum receptaculum . *Vt sequens pictura demonstrat*. Turris ex bracteis ferreis A, B, C, D, Fenestella igniũ, E, Cinerum F, Hemicyclum inferius A, G, B, aqua plenum . Superius L, M, Tres ampullæ cum suis receptaculis. H, I, K, Interseptũ N, O, intus cum suis foraminulis , Tres pilæ turrim sustinentes . P, Q, R.

Distil.

Distillatio per descensum per ignem. Cap. VIII.

R

Ratio distillationis per descensum, ut ex Gebro habetur, fuit, ut ex vegetabilibus oleū eliceretur, nam pingua difficilius ascendant propter pondus; infra verò facilè dilabuntur. Ad oleum exugendum è lignis magna vis ignium necesse est, cum penitus in suis sedibus hæreat, & ligna natura accensibilia inflammentur, & ne hæc eueniant incommoda, ut descendant olea, ;
consti-

constitutum est. Distillationis per descensum quatuor sunt discrimina, quorum alterum ab altero differt, figura, & materia ab antedictis. Fornax hac ratione constituitur. Fiat latericia à pavimento sesquicubitum alta latitudine vasis excipiendi, in imo testudinetur. Testudo in medio perforetur, exceptura distillatorij collum. Supra in modum lacunæ subsideat pavementum, quod in suo loculamento ventrosam cucurbitam capere possit, & parietes supra vas per semipedem suffrigantur in suo complexu conuexum fundi vasis includat. Distillator cucurbitam fictilem suscipiat, vel sanati luto loricatam, vel æneam, vt quam diutissimè vim igneā ferre possit. Hac distillanda materia reple vsque ad duas tertias, atq; ex citharæ ferreis fidibus, vel aurichalceis glomerulum coarctatum in collum iniice vsque ad ventrem; nam vbi libertatem nanciscetur, se relaxabit, prohibebitq; ne imposita materia descendat. Obuerte vas, & per foramen collum submitte, ex quo se collum furno committitur, orificium luto circumline, & collum in receptorium traiciatur, & lutetur, ne quid cineris, vel carbonis in receptaculum decidere possit, quod infra accommodabitur. Fornax anteriori parte fenestrata esse debet, vt quicquid ex superiori distillet cucurbita, videatur in receptaculum fluere. Demum ignis circum quaq; excitatur semper paulatim augendo. Primo videbis aquam effluere in subiectum vas, cum nulla sit materia, quæ aliqua vacet humiditate; nam si subito ignem auxeris, suo excessu humiditas cum oleo absimitur. Vbi aqua fluere desierit, descen-

det oleum, tunc amoue receptaculum, & aliud impone, vt oleum recipiat; At oleo fluere incipiente, augeto igne, vt vas incandeat, donec effluere desierit, inoxt supercede ignitioni, quousque vas refrixerit. Alij tribus ferreis bacillis quasi pilis supra ad circulum relegatis, & in ima parte deuaricatis, vt stabilius fermentur, quasi scamnum, ac comodant. Intra circulum ferream concham imponunt pertuso fundo, per quos vasis collum traijciatur, & ita supra ignem accendunt.

Fornacula,

D, E, F, G,

Cucurbita,

A, Conca

aenea D, E,

Fenestella

inferior C,

Receptacu-

lum B.

Distillatio per descensum per terram. Cap. I X.

Nunc per terram distillationem per descensum trademus similem esse diximus distillandi rationem per ignem, & per terram, sed duplex ratio: nam sunt simplicia quae minus distillationi repugnant, & quae magis, nunc videamus vtra cuique conueniat, vel neutra.

Distillatio

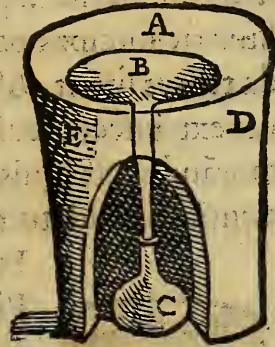
Distillatio per descensum per tertam mitius agitur, ideo illis adhibemus, quæ distillationi vnus repugnant, quæ tenacius per ignem. Nunc præfenti vtetur, cum remissius agendum sit. fornacula eadem quæ superius, discrimen inter eas erit, quod supra inuersam ampullam cinerem, duos digitos, vel tres altam, angusto cribro succernimus; mox supra succetam prunas, & ligna accendimus, quod vbi factum fuerit infra receptaculum oleum, & aqua defluet.

A, Vacuum cinere replendum,

B, Vas distillatorium.

D, E, Fornax.

C, Receptaculum.

Distillatio per descensum per aerem.

Cap. X.

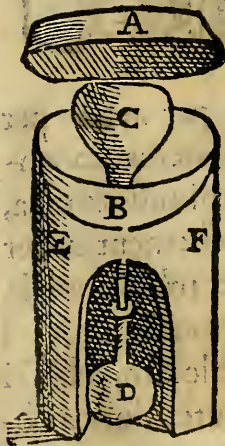

Aulo lenior erit distillatio per aerem per descensum quàm cum per cineres. Inuentio distillationis fuit, ne fumi nidore olea, vel aquæ inficeretur, at si vehementius aer incendatur, furit ignis, & combustionis la-

be olea, & aquæ pollutentur. fornax erit prioribus assimilis, nisi quod supra pilam habeat orichalceam, vel fictilem bifedam: sed si fictilis erit exterius lutea lorica obducta fit, vel diutius igni resistat. Inferior pars caua per medium foretur, per quod vasis collum transmittatur.

C 2 Superior

Superior operculi pars in tuber rotundum emineat, vter
 que cuique conueniat, vt optimè concludi possint. Intus
 ampulla accommodetur, quæ in ventre distillandam
 materiam habeat, collum per inferius foramen transmi-
 tatur, ampullæ corpus per semipedem à lateribus vasis
 distet. Mox operculum imponitur, & foris accenditur
 ignis, calor per operculi crassitiem penetrans, aerem in
 vasis cameram existentem incendit, quæ ampullam in
 sui medio commorantem incendit. Sic materiam in va-
 sculum inferius aquam, & oleum exudabit. vbi oleum
 fluxerit, forcipe operculum eximitur. At si res distillan-
 da tenuis fuerit cōsistentiæ. veremurq; nidoris tædium,
 vas extrinsecus leuius incalescat, nec supra diutius im-
 morandus est ignis, sed cum videris liquorem ad suffi-
 cientiam exudatum, ignem amoue.

Fornacula E, F,

Pila orichalcea bifida A, B,

Vas distillatorium C,

Receptaculum D,

Distillatio per descensum per aquam.

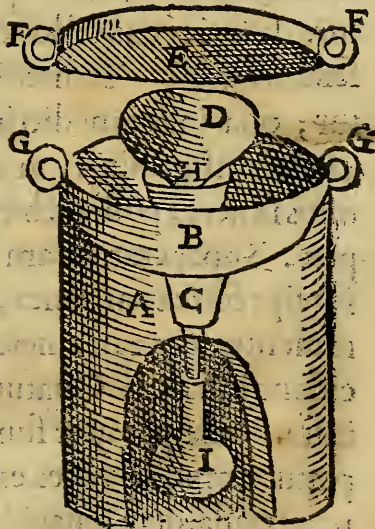
Cap. XL.

Ed cum micissimè cum rebus
 tenuissimæ essentiæ agendum
 sit, vereturq; maximè fumi
 nidor eiusmodi distillatione vtemur.

Ad opus tale vas olim excogitauimus. Surgat à terra
 forna-

fornacula trium pedum altitudinis, supra lacunosum, cauum excauetur, vt intra aneam pilam, vel simaui ouum recipiat per medium diuisum. Infra foramen apertum habeat vti tuba anea infigitur ad modum infundibuli, efformatum, quæ penetret vsque ad subiecti vasis fundum, infra cum vase ferruminetur, ne aqua dilabi possit. Post ampulla materia repleatur, inuertaturq;, collum per tubam immittatur, affusa mox aqua vsque ad tubæ ora; Inudatur operculum ansatum, ansæ cum ferro filo ligentur, ne cum aquæ feruor intumuerit, operculum abiciat. Vasis commissuræ tenui luto linendæ, nam nisi spiracula claudantur, rapidi aquæ spiritus transmeant. Infra vasculum subijciatur, vt vasis collum intra se recipiat, lutoq; obline, ne si aquæ gutta è tuba extillauerit, quæ in vasis super vas ventre feruet, intus penetret, & oleum, & aquam con-
 turbet sua mixtione. Mox ignis supra vas incenditur, qui vt aqua calefit, suis vaporibus calidis vasis cameras replebit, spiritus infra vasculum deturbabunt, qui frigoris asperitate coacti, in aquam, & oleum abeunt. Fornax descensoria A, Vas aneum cauum. Ansæ GG, Ampulla vitrea. Tuba anea C, Operculum ansatum. E, Ansæ FF, Collum inuersum stil-

lanti

lanti humori excipiendo subditum I, Vasculum recipiens I.

Distillatio per inclinationem per ignem. Cap. XII.

Diximus de distillationibus per ascensum, & descensum; nunc de ijs quæ medio modo se habent, scilicet per inclinationem, idest per latera decliuia. In his varijs fornaculis, varijs vasis, & distillandi modis vtemur, præsertim in rebus, quæ arduæ ascensionis, & descensionis fuerint, quæ non nisi eiusmodi modo petent, vt in aquis validis, & oleo vitrioli fornacula lateritia rotunda, vel quadrangula constituitur in duas cameras distincta, quarum superior testudinata, vt flammæ per testudinem eluctantes super ampullæ alueum reuerberentur. Inferior cancellos contineat ex ferreis bacillis, quæ fenestrata erit. In medio ferrea virga parietibus formetur, quæ in sui medio in semicirculi formam curuetur tantæ crassitudinis, vt & vim ignis, & ampullæ graue onus sufferre possent, hæc sui cauo ampullæ alueum recipiet. Super craticulam ligna, & carbones iniiciantur, & forcipe ferrea carbones, & ligna circa ampullam accumulentur, & vt in cineres conuersa sunt, per cancellos recidant inferius. Quatuor angulis quatuor relinquuntur infumibula, per quæ fumus transpiret. Parato furno, capiatur ampulla vitrea ex optimo vitro facta pura, & sine macula, quæ tenaci luto loricanda est, vt ignis ardorem,

rem, & excādescēntiam ferre possit. Collum è furno per foramen extramittatur, post claudēndum est, ne vllus il- ac aeri detur exitus. Mox exterius vasculum accōmodetur, in cuius os ampullæ collum inseratur, & coumissuræ luto moniantur, ne ardentē spiritus euomant. Vasculum semper madidis lineis, & spongia refrigeretur, ne si simplicia distillanda halituosa fuerint, fortē validis halitibus diffentur, in partes diffiliant, & oleum, & opera pereant. Dum ardent carbonēs, si cratis cancelli nimium angusti fuerint, ne cineres cumulentur, & aditum aeri excludant, ferreo vncinato bacillo decutias, ne ignis suffocetur. Curandum, vt sine intermissione ignis ardeat, ministris alternatim positis, vt qui diurnum munus perfecerint, noctu quiescant, & alij nocturnum exequantur. Sic aliquibus diebus ardentibus prunis oleum, & aqua extillabit. At cum receptaculum albis fumis repleri cernes, signum est perfectionis operis, ignem amplius non vrgeto. Vbi ignis cum cinere refedit vas amoue, & oleum & aquam colliges.

Fornax A, B, C, D.

Ferrum fulciens vas cauum E, F.

Ampulla, G,

Testudo S,

Crates ferrea H, I,

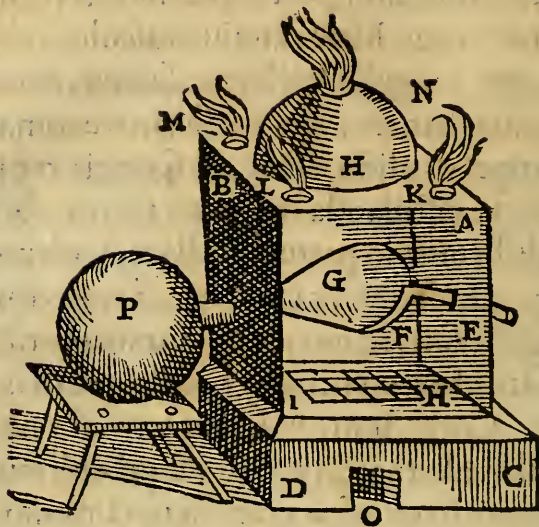
Quatuor infumibula K, L, M, N,

Fenestra carbonum H, I,

Fenestra cinerum O,

Receptaculum P,

Distil-

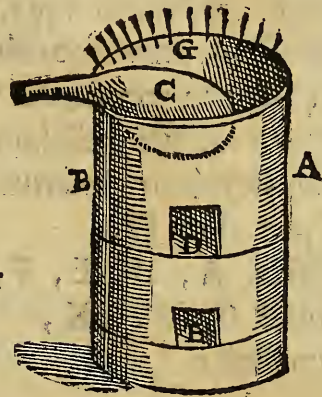

Distillatio per inclinationem per terram. Cap. XIII.

H Ac distillatione utemur, cum simplicia vix perplexo calore in bullas, tumēt, vt vasis al ueu suis excreſcentijs cōpleant, & per vasis collum in receptaculum euomantur vt ferè resinæ omnes sunt. Surgat à pauimento quadrangula, vel rotunda turris. Supra planum pedem altum sit, sit interseptum, in quo ferrea crates in summo testudinetur, sed testudo inuersa, vt superius pauimentum in cauum subsideat. Cavitas illa lato foramine aperta sit, in quo assideat vasis venter, luto munitus collum in rectum extensum. Vas testudo, seu leu-
cum

tum uocatur quod distillandarum rerum compleatur. Supra spargatur cinis angusto cribro excretus, digitum, altus. Supra incendantur prunæ, & aqua, & oleo, fluere incipientibus, augeto supra ignem, nam excrecentes bullas calor reprimet, in liquorem soluet, & oleum fluere faciet. Tunc infra leuis ignis accendendus, vt citius sine excrecentiæ timore fluat, ne vstionis labe oleum polluat.

Turris rotunda A, B,
Vas leutum dictum C,
Fenestra ignis D,
Cinerum E,
Ignis supra vas accensus F, G,

Distillatio per inclinationem per aerem. Cap. 14.

Istillatio hæc per inclinationem per aerem haud multo dissimilis est ab eis, quas supra diximus, solum differt ab vtraq;, quod oportet modum excogitare, quomodo vasa inclinata, per aerem distillare commodè possint, quod nos adinuenimus. Fiat vas æneum, vel testaceum: sed optimæ terræ, rotundum, vel ouatum, per medium diuisum: sed diuisuræ vicissim coeant, vt altera alteram in suo sinu recipiat, vt vix spiritum transmittant. Inferius hemispherium in summo foramina habeat, per quæ colla ampul-

D larum

larum traijiātur, quorum alucos ferrei circuli fulciant, qui à lateribus vasis suspendantur, vt in medio vasis pendant. Repleantur distillandarum rerum vitreae ampullae; mox in medio circulorum firmentur. Repletur inferius hemicyclium aqua post operculetur, & ligentur ferreis filis ansae, ne vis spiritus recludat illud. Conglutinentur commissuræ. Vas supra furnum superius descriptum imponatur, & accendantur deorsum, prunæ, vt ferueat aqua, quæ calidis vaporibus, aerem accendet, & aer vitreos alucos, & sic aqua, & oleum diffluet in subiecta recipientia vascula.

Recta vascula distillantia.

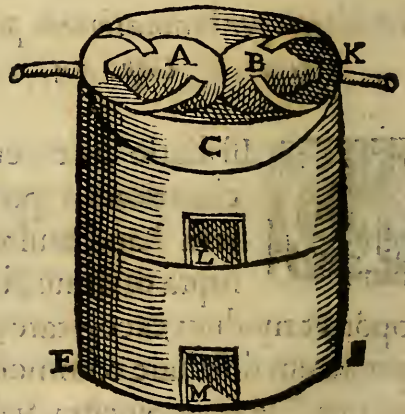
Hemicyclium inferius C,

Operculum D,

Turris A, B, E, F,

Ansæ G, H, I, K,

Fenestellæ L, M,

*Distillatio per inclinationem
per aquam. Cap. XV.*

QVando mitissimè cum distillandis rebus agendum est, hoc distillationis ytemur modo. Vbi ad quatuor pedum altitudinis assurrexerunt parietes, quemadmodum sæpè nouimus, excauetur

uetur in superiori testudine alueus, qui æneum hemisphaerium in suo sinu recipiat, rotundum, vt superius designauimus, sed hoc discrimen inter ea, quod duo foramina à latere inferius habet, cum suis canaliculis, per quos ampullarum colla transmittantur. Ampullæ supra ferreas bracteas ligantur, ne aquis eleuentur, moueanturq; , mox inferius vas aqua repleatur, vt ampullarum aluei mergantur sub ea. Canaliculi stupa, & lino stipentur, ne aquam, & spiritus euomant. Subiectis prunis feruet ahænum, & bulliens aqua simplicia, in vapores soluit, qui à frigore in aquam concreti excipiuntur à suppositis vasculis. Hoc vase vsi sumus in distillatione florum Rosmarini, Gelsemini, Violarum, & eiusmodi farinæ florum.

De distillatione per Solis calorem.

Cap. XVI.

Xpleuimus distillationes per ignis calorem, nunc pro solis, fimi, vini, fecum, calcis eius vicaria, & similia. Solis, non solum per se solum, sed per reflexionem. Utuntur ijs non solum in ignis carentia, sed ad maiorem vim medicaminum. Vidimus nanque ex igne simplicium aquam extractam, aduentitias aliquas & mordacitatem recepisse, quod non euenit ex sole, vt in oculorum medicaminibus experti sumus. Vtemur quoque in odoribus, qui quàm maximè

D 2 adustio-

adustionem formidant, tam tenuis sunt essentia. Pare-
tur scamnum trium pedum altitudinis, semipedes cras-
situdinis, tantæq; longitudinis, quantæ vasorum impo-
nendorum voto respondeat. Pars illa scamni, quæ soli
obuertitur, tabulis claudatur, ne sol in receptoria vasa
illabens, & calefaciens, ea cogat aquam iterum in vapo-
rem abire, & redire, vnde egressi fuerint. Vbi sol Ge-
minos emensus fuerit (nam solo æstiuo tempore hoc di-
stillationis modo vti poterimus) scamnum sub dio soli
opponito. Mane herbis bene lotis, & exiccatis repleto
vasa, ori vaporum aurichalceæ fides citharæ glomeru-
lum virga intromittantur, quod vbi illatum fuerit, re-
laxabitur, prohibebitq; exitum simplicibus. Colla
mox submittantur vasorum, ut transeant per forami-
na scamni. Infra sunt vascula ampullarum colla rece-
ptura, mox claudantur spiramenta. Sol enim cæli me-
dium scandens ad eò ampullæ alueos intentissimus æ-
stus excalefaciet, vt herbæ in liquorem, & post in pul-
uerem soluet, ipse guttatim in inferiora vascula dif-
fluet.

Scamnum A, B.

Vasa C, D.

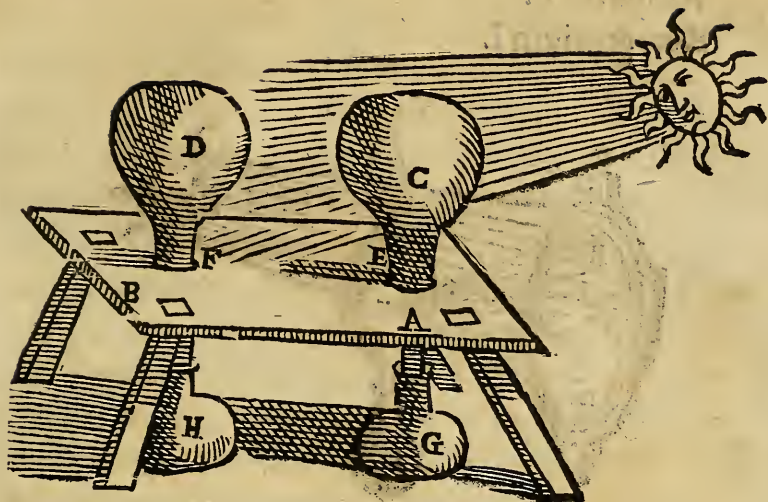
Foramina E, F.

Subiectæ ampullæ G, H.

Tabula obiecta soli I, K.

Relucens Sol L.

Sed

Sed frigidis regionibus ubi Sol obliquè non tam incalescit, alio modo utendum erit, scilicet per reflexionem speculorum. Spèculum enim concavum ophæreale, uel melius parabolicum soli obuertunt, quod reflexos radios ampullæ conuertit, stabitenim distillanda ampulla in medio solis, & speculi; radij enim in ampullæ alueum reuerberantes, non solum calorem: sed ignem, excitabit, ut latius in nostra naturali Magià, & exemplum.

Sol A.

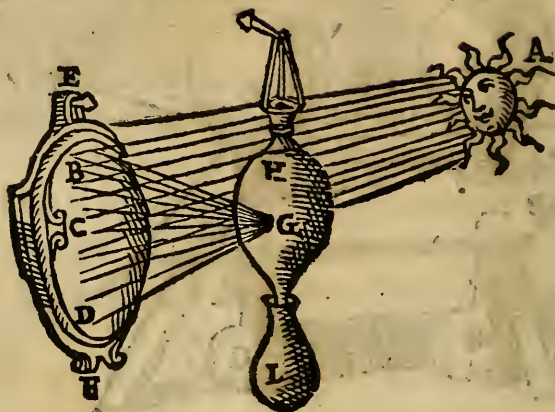
Radij A, B, C, D.

Speculum E, F.

Radij reflexi B, G, C, G, D, G, M, G.

Ampul-

Ampulla L.
Receptorium I.

De distillationibus per alios calores .

Cap. XVII.

Vnt, & alia caloris species, ut uinacea, oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, fimus equinus, siue bubulus, & calx uiua; quæ etiam putrefactiones dici possunt. Sunt, & quædam distillationum species, quæ mediæ sunt inter putrefactionem, & distillationem, & erit quando concha, quæ equinum fimum continebit, & foraminulis per uia supra balneum accommodata est, quæ à furno feruentis aquæ concalescens duplicem calorem exhibet, & est distillatio calida, & humida, & est medium quoddam inter

inter putrefactionem, & balneum. Vinacea, & oliuarum feces, quæ post olei expressionem relinquuntur, est primus caliditatis gradus, & in rebus vtimur mollissimis, vtimur quæ paruo calore putrefiunt. Secundus gradus est equinum fimum, seu bubalum, tertius & vltimus gradus est calx viua, aqua perfusa, & est calor calidus, & siccus. Qui fimo, & aqua calida vti velint, hac vtantur fornace. fiat arca lignea sex, vel decem pedum lata quatuor altitudine sesquipede, per cuius medium, æneus canalis excurrat, crassitudine humani brachij, foraminulentus, vt vndiq; fissuris, & foraminulis scateat. Repleatur arca equino fimo, vel bubalo, quod intra se vitreas ampullas contineat, vndiq; stipatus cum suis pileis, & receptaculis ex rebus distillandis. Canalis foras egrediatur, cuius os æreo vase figatur aquæ pleno cum suo operculo benè ostructo. Vas hac fornace adapte-
tur, qua igne excalescente per aquam in vase transit per canalem, & equinum limum calefacit per sua foraminula, cogitq; repleti hoc, ac suarum calore simplicia, vt in vase distillentur.

A, B, Arca lignea fimi plena.

D, E, C, vasa distillatoria.

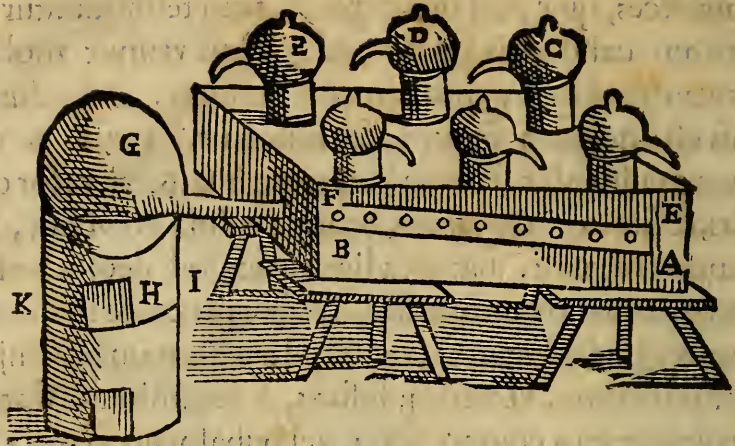
E, F, Canalis foraminulentus discurrens per medium.

G, Vas æneum, ex quo discurret canalis.

I, K, Fornacula.

H, Fenestella ignis.

Vtrum

Vtrum simplicium qualitates in distillatione extrahantur. Cap. XV III.

On multum distillatores, & inuidi quidam Medici phisicarum artium contemptores, & crassæ inscitia inter se conueniunt, & inter ancipites sententias distracti ambigunt; vtrum ex distillatione simplicia præpollentes, uel inefficacès qualitates nanciscantur. & hæ in proprias, & congeneres, uel in contrarias abeant: Res maxime considerationis, & mire utilitatis. Manardus in suis epistolis ait ex distillatione nil neque sapore neque odorem conseruari: sed plerunq; in varias, & contrarias transire. Abinthium inquit amaro præditum, multoq; odore donatum per plumbeum alembi-

alembicum distillatum aquam donat, quæ neque amaro-
 rorem respicit, neque absinthium redolet. Ocymum,
 fragrantissimi odoris distillatum non solum nil odoris
 nactum, sed ingratus redditur, quæ omnia sibi fidem
 faciunt, quod aqua non eisdem viribus donata pro-
 fluat, quibus planta pollebat. Cardanus contrarium
 ausus est decernere, & fortasse rectius, nam non solum
 itidem qualitatis: sed longè maiores adscisci, calefa-
 ciendo, humectando, arefaciendo, & similia. Exem-
 plum esse vinum distillatum, quod ardentem aquam
 efficit, quæ longè validiores vires possidet, & quanto
 magis distilletur, eò calidius, acutius, & penetrantius
 fieri. Aqua rosacea ex flore extrahitur, eximij coloris,
 odoris, & virium. Vrcus aquæ plantaginis manan-
 tem vndequaque sanguinem sistit, & lactuca iisdem
 viribus prædita, & si natura algentior easdem vires non
 possidet. Melissa quæ triduo in vino maduerit, me-
 moriam ab obliuione vindicat, vnde his experimentis
 motus, in contrariam abit sententiam. Distillatio te-
 nuiolem semper, & calidiorlem aquam efficit. Aristo-
 teles in problematibus ait, quod sol suas exercens vires
 in aquas, leuissimas simul, & dulcissimas partes tra-
 hit, quod ab Hippocrate desumpsit, libro de aere,
 aquis, & locis. quod aquæ pluuiiales, leuissimæ, te-
 nuissimæ, & dulcissimæ sunt, quia sol, cit de aquis
 quod tenuissimum, & leuissimum est, & ob id mare
 falsum, quia remanet quod graue, crassum, & falsum
 est, cum sol educere non possit. Quod si sol blandè ca-
 lefaciens

lesaciens hæc agit, quid sperandum de igne estuante in
 alembicis? & quod leue, & tenue calidum est, quia ad
 ignis naturam accedit, sed dum hæc meditemur ex
 varijs opinionum fluctibus, & animi angustia, ita hæc
 iudicamus. Sciendum primo, quod vnumquodq; vi-
 uens, tribus viuit substantijs, alimentaria primo, qua
 vnaquaq; alitur planta, & quotidie à terra haurit, & à
 cælo, eaq; deficiente deficit vita. Clarius id contem-
 platur in herbis quæ non summa terræ cute viuunt, &
 leone terram subeunte, sol supra modum incalescit, &
 penitus exaret, radices quotidie deficientes humore
 exarescunt. Si quis virentes plantarum ramos igni de-
 mandarit, egrius ardent, propterea quod multo scitent
 humore, alimentum quod à terra sibi hauserunt, & si ab
 vno extremo accendantur, ex altero humorem exudât,
 qui ab igne fugatur. Si quis vaporario virentes plan-
 tas iniecerit, illicò in humorem soluuntur guttatim,
 fluentem, ex siccis tardius, parciusq; & fortassè nihil,
 quia alimentario carent humore cum uita. Secundus
 humor substantialis dicitur, in quo plantarum substan-
 tia residet, & hic non in superficie, sed interius abscon-
 ditur, & in distillationibus post alimentarium defluit,
 & difficiliter exugitur: nam cum partem in materia,
 partem in humore resideat, eandem distillationem vi-
 cissim tertio, & quarto faciundo, supra fæces infunden-
 do, digestionem, & putrefactionem postremo elicitur, vt
 suis locis demonstrabimus. Fernelius in albo oleo hunc
 humorem latere dixit, & verum substantialem in ru-
 beo,

beo, sed ego inter album, & rubrum oleum paruum, vel nullam differentiam iudico, & tanti viri pace, in hoc mihi defecisse videtur. Tertius est vitalis humor, in quo tota substantia, virtus, & proprietas residet, & oleum erit. odor, sapor, & virtus in supremo excellentiæ gradu reperitur. propria sedes spiritus, & caloris, & in qua tota essentia fouetur, & extracto illo, non nisi simplicium cadauer remanet, vt corpus vita penitus viduatum: His etiam prælibatis quæstionem determinare valde arduum erit, cum variæ, & multifariæ sint plantarum vires, naturæ, & proprietates: nam alia in aquis, alia in oleis, alia in ipso denique sale, & aliæ in cæcis corporum recessibus absconduntur, vt vniuerso hoc opere videbimus. Quod alij dicunt in aquis vires non remanere, exemplum adducentes de absinthij aqua quod dulcis, nec in ea aliquid amaritudinis residueat, hoc euenit ex plumbo. Quid enim aliud cerussa est quam supra late oris fictile labellum plumbea lamella expansa? infusoq; intus quàm acerrimo aceto, cuius halitus ad summa delatus, soluit plumbum in cerussam, indè derafo, ceu situ imposito, colligitur, & sapore dulcis est. Cum igitur in plumbeo alembico acres Absinthij vapores pilei summa petunt, solunt plumbum in cerussam, quæ defluens, decidit per canales in receptaculum, videturq; in crassamento cum transfunditur. Vnde vix mirum videri debet si amaritudinem non respicit, & stomacho potius negocium facessit, quam demeretur, & suam amaritudinem fallit? & si

cèrtius vis fieri in rosaceam, vel florum aranceorum a-
quam vitrioli olei guttam instillabis, & illico cernes tur-
bari eius lymphiditatem, & cerussam in vino subsidere.
At si remoto alembico plumbeo, vitreis vasis in aqua va-
poribus distilletur, suum retinere colorem, saporem,
odorem, & vires non inficiabitur, & magis hoc conspi-
cuum erit in suo oleo, in supremum enim gradum, in
eo odor, sapor, & calor conspicabitur. Vnde generali-
bus præceptis hæc coarctari nequeunt, ita omnium
proprietas in diuersum abeunt, ob id nos in proprijs
capitibus singulorum qualitates recensebimus, ne quos
reprehendimus, imitemur, cum eos falsos videri mus,
vna regula cunctorum naturam comprehendentes. Id
tamen inficiari non potest, iterata distillatione recipi-
tenuitatem caliditatemq; , & humiditatem, frigidita-
temq; minui. Auena frigida est qualitatis: sed stillati-
tia eius aqua caput tentat, inebriatq; , & apud Tartaros
referunt hoc distillatum inebriare.

De varijs vasuum generibus. Cap. XIX.

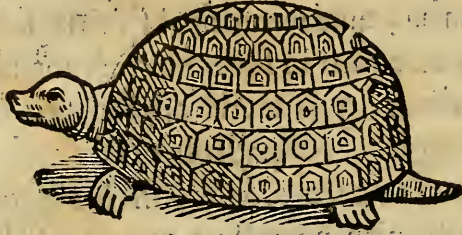
QVot rerum distillandarum, tot vasuum
sunt genera, immò ex varia excogitantium
ingenia, vt suo quisq; ex voto varia fin-
gat, & effingat, vt propè infinita reperta
sint, oblonga, breuia, in se recurrentia,
curua resta, anfractuosa, & spiralia: Sed profectò maxi-
mo ingenio, & arte à solertioribus herbarum virtutum
vestiga-

vestigatoribus aliqua excogitata sunt tam optima, vt sine ijs manca, & difficilis aliquibus existimari possit; nam distillationes ad destillandorum simplicium ingenia, qualitates, & naturas attemperarunt, & instituerunt, & hæc ex animalium formis, & naturis mutuati sunt. Quippè animalia, quæ tenuissimi spiritus sunt, halitum per longam arteriam in sublime euehunt; ideo plantæ tenuissimi halitus, quia facillè ad superna eleuantur, ob id vasa longioris colli adhibentur, vt longiori itinere sublimentur, octo pedalis colli longitudine, quod litera A, insignitum prostrat, quo in distillanda aqua vitæ sæpissimè vtemur, nam per longissimum iter spiritus ascendendo humiditatibus, & recrementis exoneratur, vt laborando tenuitatem maximam acquirat (vulgus matarozzo vocat) nos Struthiocamelinū, Camelo pardale, vel gruale vas nuncupauimus.

Contra si quæ sunt simplicia terrestris siccitatis, crassarumq; partium minime

minimè vaporosa, flatulentaq; ad eorum distillationem organa ampla, eademq; humilia requiruntur. Animal est testudo satis terrestris siccum rigido tegmine interceptum ex terrestri, qua constat parte, amplo corpore, semper prona, inclinatoq; capite incedit, domifera, tardigrada, vnde simplicia terrestria,

vt sales, vitrioli, & alia mineralia, quæ non ascendant, his testudinibus utimur, vulgus leuto vocat, quia in testudinis animalis modum efformata sunt vel musici instru-

menti testudo, vel leuto vocati.

Hæc vasa testa veluti accubantia, vt etiam testudo

animal incedit, in fornaculis accommodatur, vt vi ignis prole-

ctus liquor, in subiectam illico ampullam fluat

Sunt

Sunt quoque, & simplicia humidarum partium, crassumq; sed parum halituosa, vt animal Vrsum imitentur, crassum, terrestre, viscosum, stolidum, informe, formatum, vt totum corpus, & caput appareant sine collo, corpore amplo, carnosum, breui. Vas ad eius similitudinem efformant, vulgus vrsale, vel vrinale vocat, in quo simplicia minimè spiritiosa, vel difficilis ascensus, vt viscolitatem, crassitiemq; eorum exuant, & breui, & amplo tractu deferantur.

Sed si simplicium partes spirituosę essentię crassamentis, & terrenis fecibus immersę, vt tenuiores, & puriores euadant, & crassis illis, & impuris exonerentur, & in fecibus relinquunt, velut medicis vsibus ineptę, oportet multiplicatis viribus, in se ipsas resoluantur, & reducantur, vt assiduo motu circumgiratę nobiliorem vim, & magis egregiam fortiantur. Vas excogitatum est, quod Pelicanum vocant, quod ad auis Pellicani figuram adumbratū est, in quo simplicium par-

tes magis tenues per collum eductæ, & per rostrum in-
 apertum pectus infixum quasi in ventum super feces re-
 gerantur, iterumq; per collum sublata indefatigabili
 motu aquositate, crassitiem recipiētem paulatim exhau-
 riant, & simplicia assidua rotatione non solum depuren-
 tur: sed etiam altius virtutes exalitentur. Vas E, litera
 insignitur.

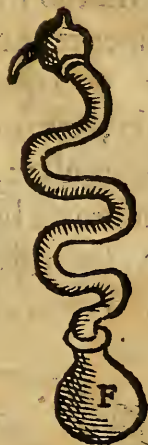
Alij verò
 alio modo ef-
 fingunt. Duo
 vasa capiunt,
 quod alter al-
 ter innectatur
 et quod vnū
 recipit alteri
 reddit, vtrūq;
 alterius alte-
 ro aluo ro-

stro infigitur; quemadmodum gemini fratres mutuo
 se amplectuntur, vnde honesta nomenclatura hæc va-
 sa gemellos vocant, vt crebra circumlacione se exte-
 nuent, & ab omni sorde, & fece expurgata, nobilio-
 res vires consequantur. Sunt quædam quoque simpli-
 cia, quæ per longum, & anfractuofum iter deferri co-
 guntur vt naturam sublimiorem acquirant, nam dum
 per hos anfractus Serpentes altius euehuntur, continuo
 humidiores, grauioresq; partes relinquunt, & infra de-
 tineantur, contra puriores sublimius gradientur, &
 quia

quia in orbés reuolutos serpentinós gra-
tius imitatur, serpentinum vocant.

Nos quoque in aquæ vitæ extractione
sæpissimè hoc vsi sumus, vt tenuiorem
naturam, puriorem, penetrantioremq;
fortiantur in sublime per flexuosas
ambages angustiores, & productio-
res à toto phlegmate exonerentur. Vas
F, litera adumbratur.

Vtimur quoq; in aqua vitæ educen-
da vase quodam, quod octo, vel de-
cem pileis constat quorum alterius vertex alterius al-

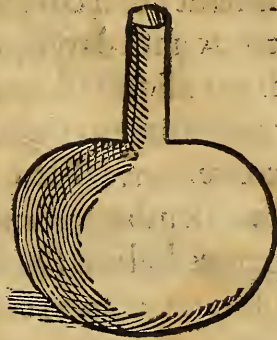
ueo mutuo inferitur, & dum ignis vim maximè vrgente superne viuum euehitur, variæ notæ vitæ aquam perficit, non quò altius extollitur, eò tenuior, quæ tardigrada, & humidior, crassior ac phlegmate redundans, eò ignobilior, quòd quia hydræ colla, & capita videntur imitari, herculeam hydram vocamus septem capitum, sed alij aneo, vel aurichalceo, alij vitreo vtuntur. Vas G, litera notatur.

Vtimur quoq; recuruo vase, scilicet collo: sed amplo alueo in ijs simplicibus, quæ minime ascendere possunt, quòd quia Ciconiæ collum imitatur, Ciconias, vel stortas vulgus vocat; eoq; in distillandis validis aquis vtimur. Et quia torquet collum nos retortas vocamus, vt quæ sublimari contumaces, peruicacesq; sunt vi ignis vrgentis, per retortæ collum libentius illabantur.

Neq; in vasum nomenclatione à plantarum, fructuum similitudine abstinuimus, nam simplicia distillando, quæ validi halitus, & vrgentis spiritus in salamoniacum,

moniacum, & salinitrum in aquis validis, amplo ven-
troso, & capaci vase indigemus, &
quia in cucurbitæ similitudinem ef-
formatur, cucurbitam vocamus: nam
si angusto vase vim illam spirituum
coercere conabimur, in maximum
abeunt crepitum, & vasa in mille
fragmenta dissiliunt; oportet igitur
amplo vase, quo laxius vehementes
illi spiritus vagari possint; vt ab oc-
cursante frigore flatulenti illi halitus in liquorem solui
possint.

De distillatitiorum materia. Cap. XX.

Ntiquitus dum adhuc rudis, & imperfe-
cta esset distillandi ars, plumbeis, vel æ-
neis vasis utebantur in extrahendis re-
rum essentijs, quod tantæ erant humanis
corporibus pernicipi, vt in varios mirum
in modum noxios morbos inciderent. Galenus in li-
bro medicamentorum secundum loca, horrore habendi-
dam aquam monet, quæ per plumbeos canales deriuat
tur, nam limum, & crassamentum quoddam retinent,
vt qui eiusmodi aquam copiosius hauserint, dysenteria
corripiantur. Præterea fumi, & vstilagines insigni fa-
stidio non vacant: sed sorbentibus aquam non modo
molestum, sed mirum in modum noxiæ: nam stoma-

cho, pectori, iecinori, omnibusq; visceribus negocium
 facessit; & si cui clarius experiri cordi fuerit, animaduer-
 tat aquam è rosis, vel aurantij mali floribus exuctam,
 si per aliquot dies confederit, inueniet in fundo seden-
 tem cerussam (vt diximus) quæ ex plumbeo alembico
 conceperat. Non tamen inficiandum, quod qui plum-
 beo alembico vtuntur, plus aquæ eliciant, quippe surri-
 gentes halitus sua frigiditate in guttas cogit, & inde co-
 piosius per nares exudat. Nec dissimiliter de æneis, vel
 ferreis vasis nam ex acrium simplicium distillationibus
 eruginem, vel ferruginem contrahunt, quæ aquis im-
 mixta tantum haurientibus eam periculi affert, quan-
 tum ipsa erugo, & ferrugo, cerrussa illa nocentior est:
 sed his meliora sunt figulina vasa, intus vitro sublita.
 & qui iniurias ignium formidant, poterunt, & paleato
 luto loricare sic diutius quoque ignibus perennat. Sed
 omnium optima sunt vitrea, nam purissimum vitrum
 est, nullam ascitiam qualitatem recipit, & vires, quibus
 donantur adamussim retinent: Sed si talium metallo-
 rum vasis vtendum sit in oleis extrahendis, vbi insita
 vis residet saltem chymicis vsibus, vel medicamentis
 extra corpus liniendis, non autem potu absorbeantur.

De varijs ignium gradibus. Cap. XXI.

onsultum est inter distillatores ignis remissio-
 nem intensioremve in gradus distinguere, vt
 cuique suus conueniens caliditatis gradus con-
 stituatur; sunt enim simplicia aliqua humidissima, &
 leuia,

leuia, aliqua coctioni repugnãtia, vt vehementiorem ignem flagitent . Mox simplicium natura non violentanda est ignium excreſcẽtia, philoſophorum eſt cunctorum ſentẽtia naturam non vehementiſſimẽ vrgendam . nec violentari patitur . corrumpitur enim nimio coactu . Primi gradus ignis eſt balnei, cum aqua adeo calida eſt, vt in eam manus ſine leſione immitti poſſit ; ex hoc igne flores ; & fructus, & eiufmodi ſimilia mollia pituiſoſe ſubſtãtiæ, ſeu phlegmaticæ tenues, & euaporabiles, quæ leui quaq; caliditate flatum generant . Secundus gradus , quando aqua calidiſſima eſt ; non tamen bullit , nec poteſt manu tangi , & eſt ignis ſimplicium craſſioris ſubſtantiæ , quæ ex materiæ groſſitiæ , non tam facilẽ vaporantur . Tertius gradus , quando aqua bullit ; Quartus verò quando inter ignem , & vas nihil intercedit, quo in validis aquis vtimur .

Sunt qui gradus etiam in
tres partes diuidant ,

vt Secunda pars primi gradus eſt
aquæ tepiditas , & ſic
de ſingulis .

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER SECVNDVS.

De odoratis aquis eliciendis.

PROHEMIVM.

Iam quid fuerit distillatio, eius varietates, & causas recēsuimus, iam tempus opportunum erit operationes inire, & à distillationibus odoratarū aquarum exordiri, & à Rosacea incipiemus, vt ceteris notior, vulgariorq; , eiusq; exemplo ad difficiliora, & secretiora progrediemur.

De aqua rosacea odorata elicienda. Cap. 1.

Nostrum initium à rosa erit, quæ hortorum est decus, & orbis delitiæ, vt rectè Lycophron Poeta Lyricus, & Achilles Tatius in Leucippes, & Clitophōtis amoribus, dicunt. Quod si Deus Principem, vel Regem inter flores constituere voluisset, ipsam proculdubio constituisset. Gracè admirandam illam pulchritudinem,

rudinem, odorisq; suauitatem à Venere donatam dicunt, quod Dea Adonidis amore capta, in sui profusi crucis memoriam, in rubeam rosam conuertisset. Rectè ab ea auspicabimur, tum quod prima florum fuerit, ex qua extillatitia aqua extracta sit; si Auicennæ, & Arabibus credimus, tum facilitate, & suauissimo, quem eructat, odore, quodq; præclarissimis medicamentis admiscetur, quibus humanæ vitæ succurritur, alijq; flores eius exemplo distillari cepti sint.

De aqua rosacea distillanda reponenda.

AD odorem rosæ, & iucunditatem cælum conferre videtur, & cæli temperies, nam quibusdam locis minus odorata prouenit, præterea siccis, quàm humidis odoratior contenta ruderibus, odore præstat, quibus pars ima scabra. Serenis diebus lecta, odoratior. Decerpitur etiam intumescente alabastro fastigiato, còuolutis foliorum panniculis, paulatim rubescens dehiscit, priusquam explicetur in folia, & se pandat, reiectis luteis apicibus in medio calicis infidentibus veluti capillamentis. Sole supra horizontem euecto cum suæ pollentis efficacis viribus. Rosæ illæ capiantur, quæ quia candido rubore renident, nos incarnatas dicimus, ex his enim præstantior elicitor aqua, nam quæ sanguinea purpura pumicant, & flammea, vel quæ in virginis genis visitur, salubrius ad medicum vsum veniunt caninæ rosæ vocatæ. Recipiuntur vel quæ nullo rore madefactæ

defactæ extabuerint, vel madescant, quæ oscitantes folijs dehiscunt. Hæ vitreo vrinali reponuntur, ac iniecto pileo obturantur, & muniuntur vasculorum iuncturæ, nec ex his rapidus spiritus euadens, in tenues auras abeat. rostro additur receptaculum in balneo mergitur, mox vrgeto ignem, donec aqua eliciatur. Obruuntur etiam cineribus: sed maxima opus est vigilantia, ne flores comburantur, & aqua fumidum virus, & nidorem redoleat, nam si tantillum vitæ rei fumum respiciet, reijcienda potius, quàm inter odoratas connumeranda. E siccis rosis etiam exugitur aqua, nam exiccatione eius odor non exolefcit. humido loco reponantur, non vt mucescant, aut situm contrahant, vel semidiei spatio in aqua medescant, sic vitreis organis iniectæ suauem etiam aquam effundunt. Tandem omni paratu odoratus latex, ex eis elicitur. nam odor non solum in folijs: sed omnibus partibus residet, vt in folijs aurantij, mirti, spicæ, aliorumq;.

Rosacea aqua venalis.

SEd qui rosaceam aquam venalem exponunt, aliter parant, studentq; lucro potius, & quantitati, quàm odoris fragrantia, vt ementes fallant. Assumunt centum libras fontanæ aquæ, & in æneum vas illam conijciunt, rosarum decem, non reiectis alabastris, vel in medio stantibus luteis apicibus, nec proiectis viridibus folijs, illis barbulis vasculum ambientibus: sed integras,

ut decerpuntur, & subiecto igne triginta aquæ libras excipiunt, mox ignem subducunt, deinde aperto alueo distillata iã rosarum folia exprimunt in vas æneû, mox proijciunt, & alias tricenas aquæ libras addunt, ac denas rosarum, & ignem augent, eundem modum reiterantes, vt ex triginta rosarum libris, centum odoratæ aquæ eliciant venalis. Alij recrementa illa, ex quibus pharmacopolæ ex decocto rosarum cremor elicitur, proiecta, in aqua maceranda per diei quadrantem imponunt, demum distillant, & ex eis etiam odoratam eliciunt aquam venalem. Fertur supra aquam pinguedo quædam innatans, quæ penna excipitur, rosæ fragrans oleum, vt dicemus. Tot modis rosacea aqua adulteratur.

Rosarum aqua, cuius pars vna multas fontanæ aquæ odoratas reddat.

Quod si maiorem rosarum fragrantiam efflagitas, vt cæteras antecellat, cuius cochlear vnum in amphoram fontanæ aquæ iniectum, fragrantem reddat, ita parato. Distillentur rosæ, vt prius diximus, mox distillatam aquam super alias recentes rosas irrorato in vitrei vasis alueo eiusdem quantitatis, & denuo distillabis, ac ita tertio efficies, & sic tam largum odoris effluuium emittit, vt sæpius odorata caput offendat, cuius pars vna supra decem fontanæ aquæ odoratissimas reddit, & ita parata, fricato diligenter vase, ad odora menta paranda reponitur. Hęc aqua cor ro-

G borat,

borat, capitis doloris mulcet: nam cit corpus, quia eius subtilis caliditas igne dissociata abiit.

Aqua ex Arantiorum floribus odorata Cap. II.

Ost odoratissimam rosarum aquam præstantissima sequitur ex Arantiorum floribus, nec odoris præstantia primæ quicquam honoris cedit. Hic Neapoli maxima elicitur florum aquæ quantitas per omnes mundi partes deferenda in qua semper veris temperies arridet, & cuncta nostra viridaria his scatent.

Aqua ex Arantiorum floribus reponenda.

Colliguntur non qui ex suis arboribus delapsi in terram iacent flores, nam hi euanidi sunt odoris, sed manibus decerpti. Non roridi, sed aliquibus horis in umbra passii, sed neque per diem odorem remittunt; ita tenaciter odor suis partibus inheret. Compleantur vitrea vasa, & in aquæ balneo reponantur, vel cineribus, indantur rostrati pilei, obstructis optime iuncturis, ne tenuissimus odor elabatur. Tunc subiecto igne roridus vapor in summo pilei subreptus, ac frigori occursans ipsum irrorat, mox liquor refluus factus, in subiectum vas labitur: exceptus aliquibus diebus optime clausus insolatur, ne quid retri odoris sumi respiciat,

piat, quem vi ignis receperat, demum ad vsum reponitur. Distillatur etiam aqua ex citriorum, limonum, ac omnium acruminum generum floribus eximij etiã odoris: Sed in ea quæ ad sorbitione paratur, recipiuntur tantum folia, reiectis calicibus, & fructuum rudimentis in medio floris stantibus, ne amarorem ex his resipiat, ac vitreis organis distillentur.

Aqua ex Aranciorum floribus venalis.

Aqua mirum in modum venalis est, tum condiendis magnatum cibus, tum ad odorama paranda, maxime ab vnguentarijs, expetitur, & ad medicos vsus apprimè utilis. Flores sine delectu in alucem e-nem conijciuntur cum maxima aque quantitate, vt in rosis diximus. Distillant etiam florum recrementa, quæ ab vnguentarijs reijciuntur, qui in condiendis pelibus ad chyrothecas, & thoraces, vtuntur, & eliciendo odorato oleo. Substratas enim pelles, ac nuda amigdala triduo floribus cumulant, bis in die recentes permutando, mox tuis amygdalis, & organo expressis, odoratum oleum eliciunt. Hos igitur neglectos per diem aqua madentes, post distillantes fragrantem aquam eliciunt. In Gallia Cifalpina, alijsq; frigidis locis ex frigida cœli intemperie, plantæ ad flores non perueniunt: sed vix vitam ducunt, ob id ex plantarum citriorum summitatibus, & teneris foliolis aquam eliciunt, sed non primæ comparandam; Aquam per ci-

nerem exuctam per aliquos dies insolant, donec exuat, si quæ ex ignis violentia vstulationis labem conceperit.

Arantiorum aqua eximia fragrantis.

Quod si aquam fragrantioris odoris fieri voles, quemadmodum de rosis diximus ita de arantijis floribus faciendum iubemus, scilicet ut prius aqua distillata super recentiores flores irroretur, & quò pluries irromueris super alios decerptos flores, & denuò distillaueris, eò valètiorem odoris effluuium, & operandi violentiam nancisceris, cuius exigua pars supra multam proiecta eiusmodi ferè odoris reddet. Aqua hæc ad medicamenta apprimè utilis. Ad pestilentes febres utilissimè propinatur, præcipue quæ ex anthematis veniunt, quia putredini maxime aduersatur. Selibra pota per sudorem à corde contagiosos humores expellit. Venenorum vim eludere, & retundere solet. Ore subinde colluto halitus suauitatem comendat. Odor ad animi deliquia præualet. Distillata Limonum aqua mulierum facies expolit, victilignes, & maculas emendat, varos delet, & acoros interimat. Cor roborat, eiusq; palpitationi salutare remedium est.

Odorata aqua ex Myrti floribus. Cap. III.

X myrti quoq; floribus distillata aqua, suauitate, & odore præstat, hortorum delitiæ, & ornamentum, maxime myropolis expetita. Myrsinum pulcherrimam puellam in hanc plantam muta-

tam

tam fingunt Græcorum fabulæ, quod sui odoris præstantia, ac insignium virtutum cúmulo virginibus præstaret. Vt iam dictis ante floribus tertio gradu responderet, idè & tertium ei locum ascripsimus, & suis etiam terrestribus partibus intestinus odor insidet, vt ex ea aqua & oleum insigne eliciatur, vt dicemus, quod non alijs omnibus euenit.

Aqua odorata ex Myrti floribus reponenda.

Aquam hæc est faciendi ratio, decerpuntur flores è nostrate Myrto syluestri, cuius folia dilutius videntur, & aliquanto maiora sunt; nam vniuersus hic Neapolitanus tractus montes, & littora spontè eam fundunt, vt hæc odore celebrior. Vitreo vase iniiciuntur, vas aquæ balneo, vel cineribus mergitur, cui pileus, & receptaculum iungitur, obturatis, picatisq; iuncturis, tunc è pileo illapsus latex odoratissimus erit.

Aqua ex Myrto venalis.

Qui vero myropolis distillant, æneo vase magnam fontanæ aquæ partem iniiciunt, ac cauliculos teneros ramorum cum floribus decerptos, nam, & frondes emulum odorem proferunt, vti Romæ, & Cisalpina in Gallia fieri vidimus, vbi plantæ ob frigus violentiam malè hospitantur, vt vix ad florem perueniant.

Aqua

Aqua myrti mira fragrantia.

SI vt superius de floribus diximus extracta aqua super flores iterum atque iterum proieceris; & distillando eundem laborem susceperis, aqua miram acquireret odoris suauitatem Aqua constringentis est facultatis. Pota halitus oris commendat. Ad oris item vlcera valet, & etiam super generosa obsonia inspergitur.

Odorata florum, Lauendula aqua. Cap. IIII.

LX odorata stirpe illa, quam herbariorum vulgus lauendulam vocat, nardi specie, vt verius pseudonardus dici deberet, quod odore nardum æmulatur. aqua distillata madendis linteis gratiore, & suauiore odore commendat tanta odoris fragrantia, vt omnes flores odoris iucunditate prouocet, qua de re vestibus etiam inseritur, & in manuales fasciculos digeritur, balneis & hominum lauacris expetitur, elotaq; omnia, si permisceatur, odorata reddit, ob id vitiosa quadam vocabuli corruptione lauandulam vocant. Insolata seruatur etiam ad varios odorum vsus. Constat terreis spirituosisq; partibus, ob id flores, frondes, ac tota deniq; stirps aquam, & oleum odoratum reddunt. Decerpantur flores veris exitu Iunio, & Iulio mensibus, purpurei frequentibus spicis sparsi, ex locis apricis & petrosis,

petrosis, nam grauius redolent, vitreis organis inditi, ac balneo, vel cineribus distillandi imponuntur, & aqua ex eis emanans ad omnes vsus odoratissima. Frondes etiam distillantur, & eundem fere odorem spirant. Si recentes flores habere non poterimus, siccos aqua biduo macerabimus fontana, vel rosacea mox subiectis ignibus fragrans elicitur aqua. Si olei quod nobis ex Gallia euehitur aliquot stille in fontanam irrorentur aqua, commixta, & commota ex oleo aqua, suauissimum odorem concipiet. Vel si siccos flores aqua madendos impones, ac soli bene operculato in vase exposueris, eandem odoris commendationem representabit. Stillatitius odoratus latex fronte, & temporibus illitus catalepsi, & leuiori hemiplexia, comitiali morbo, & sincope laborantibus succurrit.

Aqua odorata ex odorato Trifolio. Cap. V.

Doratum Trifolium sui odoris commendatione distillatorijs Neapolitanis officinis frequentius venit, quod Tribulum vocant vrbanae Loti speciem. Referunt flores, & frondes eundem odorem, & etiam resiccata plenius redolet. In tempestatibus odor intenditur, vt locum in quo herba sata residet, suo odore repleat. Latioribus locis oritur, videturq; ad odorem, & hominum volupe nata herba. Syluestris odoris est infirmioris: Sed miror apud incolas, & peregrinos hu-

ius herbæ odorem in pretio non haberi, nisi in causa fuerit, non omnibus in locis odoris iucunditate feri: sed eius odorem pro locorum varietate intendi, & remitti, Hic maximus apud vnguentarios vsus, aqua per se sola, & cum alijs floribus commixta, eximiam odoris redolentiam representat. Decerpuntur floridi apices cum teneris frondibus veris initio, distillanturq; balneo, vel cineribus:

Odorata aqua ex Iaseminis.

Cap. V I.

Ascuntur apud nos Iasemini, vel Gelsomini flores odorati, & pretiosi tanta copia, vt nulla sint viridaria, nullæ mulieres, quæ in fictilibus vasculis non atant ob sui speciositatem, & suaueolentiam, & ornamentum, videnturq; florum omnium odorem superare, vt principatum facilem sibi vendicent. Et mane in viridarijs deambulantes propè floridas plantas experiuntur ex eis gratum odorem halare, & ita animum exhilarare, vt homines huius suauitate capti, & odoris iucunditate illecti, ab eis discedere non patiuntur, magnetina odoris virtute. Flores enim manipulatum componuntur, vt semper in manibus habeamus, quousq; odoris gratiam exuant. Duo apud nos genera nascuntur, fatium quod tota Aestate floret, & Autumno iucundissimi, & validissimi odoris, & sylvestre, quod remissius halat. Vitreis organis ex his difficilli-

mè

mè odorata aqua extrahitur, nam tenuissima odoris vis in summa florum cute residet, vt leuissimo quoq; igne abeat in auras, & odoris gratiam exuat, quod hoc argumento probatur. Si diutius in Sole manserint inolefcit suaueolentia, & inodori remanent flores, ijdemq; sicci, nil prorsus odoris spirantes in totum reijciuntur, & si digitis flores compresseris inolidis terrestribus partibus cum superficiarijs olentibus se permiscitentibus suauitas illa madore intrinseco retusa, ignauo fetore contaminatur, cum minor pars olida à maiori inolida suppeditetur, & mira odoris suauitas illa non pertinax cum inolidis partibus compensatur. ob id mea tempestate hominem non cognoui qui stillarijs organis ex his suaueolentem aquam exugeret, nec vnquam venalem expositam vidi. Nitentur igitur, & si odor in tenuibus, & superficiarijs partibus insideat, maxima sedulitate, & industria extrahere, vt & si odor citissimè è floribus expiret, in aquis potissimum, & oleis apud nos commorare cogamus.

Odorata aqua ex laseminis.

QVia pars illa superficiaria flatulenta est, & vaporosa, ne cum foetidis immisceatur, ob id organa ampla, eademq; humilia requirit, ne debiles illi flatus, & vapores subnixi in ascendendo laborèt, & inclinato etiam vase. Replentur igitur ex satiuis lasiminis vitrea vasa recentibus, & non resiccatis, nam potius ingrati, quam grati odoris aqua eliceretur, &

H aquæ

aquæ balneo collocentur inditis pileis, & optimè commessuris emplastratis, & picatis, leui igne breui temporis interuallo coquantur, vt tenuissimum illum aerem expirent. Nec nimis flos incalescat, quia si ex totius cōposito manaret vapor, ingrati esset odoris, sic vix exortus vapor in receptaculum exoneretur. Ac vbi paululum extillauerint, subducto igne amoueat vas, & exceptam aquam super alios recentes flores irrorabis, & eandem operam impendes; sic secundo gratioris odoris fluet aqua. Vndè ter, & quater effeceris, & magnum acquireret aqua odoris effluuium. & si odore fragrat maximis etiam ad animi recreationem pollet viribus.

Aqua odorata ex Moschatulis rosæ. Cap. VII.

N eodem distillationis genere difficillimæ sunt rosæ albæ ab insigni moschi odore, moschatulæ dictæ: habet enim & ipse in summa superficie tenuioris odores aurâ inspersam: ob id digitis cōfricatæ, nec moschum olent, nec eximia illa odoris suauitate delectant. Vndè sedulam operam nauare oportet, vt distillatione eius odor eliciatur. Decerpantur igitur non quæ à Sole exuctæ sero pallidum colorem contraxerint; nec folia in terram delapsa; nam his nullus odor: sed quæ adhuc in folliculis conuolutæ, & conglobatæ iam iam in folia explicantur, non proiectis luteis illis apicibus in medio florum stantibus. Hæ in vitreum vrinale

nale collocentur, latum & contractum, sic leui aqua balneo ne laboret ascendendo vapor. Excepta aqua denuo super recentes irrorabis, vt diximus, & distillabis, vt placidiorem magis paulo teneat odoris auram. Syluestres etiam quæ passim in dumetis luxuriant, & si minoris odoris, non tamen dispari odore indonatae, nam si videntur syluestrem habitum induisse, non ita tamen odore viduatae sunt, vt ne odoris commendatione distillari nequeant:

Aqua odorata ex purpureis Violis. Cap. VIII.

VT veris prænuntia, & prima inter vernos flores emicat viola, ita præcipue odoris commendationis, & vtilitatis existit, vt videatur naturam ad hominum vtilitatem creasse. Nam si eam spectes, maximè saturata illa sua virente purpura oculos recreat, & si per locum ambulabis, vbi ille consitæ sint, non parum olfactus miro illo suo odoris oblectamento capietur. In eadem specie florum sunt qui superficialium illum vapidum odoris spiritum possident; vt nisi citò discerpas, odoris effluuium expiret. Vndè prius decerpantur, oportet, quam solis vim experianrur, nam illico exolefcit odor, & sicca nil penitus redolent, nec roribus madida, quia obtunditur. Decerpantur igitur tempore quo Solis calor virtutem non resoluerit. eligantur nigriores, nam quæ saturatiore purpura nitent,

præstantioris odoris fragrãtia magis olfactui blandiuntur, non albæ vel delutioris coloris; nam euanidi odoris sunt; nec ortæ humidis, vel vmbrosis locis. Distillantur eo more quo de alijs diximus, & recentibus aquis distillatis superiniec-tis denuo distillentur. Si enim in fontanam aquam insperferis, ac per diei quadrantem immorari patieris, aquæ suū odorem conciliabunt, & si id ter, quater repetes, maiorem violarum odoris gratiam sine distillatione nanciscentur.

Ex Caryophyllis floribus odorata aqua. Cap. I X.

Non in vltimis ponendus est speciosus, & odoratus Caryophyllorum flos, quippè cum omnibus de pulchritudine viribus, & odoris præstantia cerret. Hi figulinis in vasculis à mulieribus fouentur, his hor-torum areæ decorantur, & fasciculi olfactorij in hominum manibus versantur ad odoris gratiam, & animi vires recreandas. Aqua non minus difficulter quàm ex superioribus elicitur. Seligantur non albi, nec qui in candidis folijs cruoris notulis inficiuntur; non qui languido rutilant cocco, non syluestres, nam non vt superiores odorem tribuunt: sed qui saturato cruore renident, & qui ex multiplicibus foliolis flores conflatos gerunt. Projiciantur calathi, & quæ in medio stamina se ostendunt, reiectis etiam forfice vnguibus ita enim vocamus partes illas albas, quæ petiolo, & calathio
inferun-

inferuntur. Frondes in vitream ampullam coniunguntur atque in aquam tepidè bullientem collocantur, vt tenuissimus vapor in summis frondibus insidens surrigatur ad pilei testudinem, & extillet. Si pulueris aliquid Indorum cariophyllorum in pilei canali circumdabitur, mirum in modum aquæ odorem augebit. Vi-res eius validissimæ ad animi deliquia: nam qui animi deliquio consternuntur, si olfactui appropinquetur, maxime reficiuntur. Ad pestis contagia præstantissime sum expertus, & ad febres contagiosas, & melancholicas cordis passiones.

De odorata Liliorum aqua. Cap. X.

Estatis decus, & honor est Lilium suo incontaminati candoris nitore, ac venustate, ac blando suavis odoris effluuio ab omnibus concupitum, vt flos florum dici possit; ob id lunonis rosam, & Veneris volupe vocatum: sed ab eo odoratam elicere aquã

vix potest arte nancisci. nam vix Sole illustrati suum expirant odorem: nam tenuissima floris substantia, in qua odor ille residet, illico efflatur, vt ne vestigium quidem odoris conseruet. Eligantur igitur solæ frondes vix è caliculo dehiscens, reijciantur stamina, mox vitrea in ampulla optimè stipatis iuncturis, aquæ balneo reponantur, ac subdito molliusculo igne tantisper coquantur, vt vix flores videantur contabuissè maxima

sedulita-

sedulitate, ne voto frustreris, & sic odorata elicetur aqua. Stillatitia eius aqua parturientibus maximam præstat opem, ac pellendis secundis. Maculas è mulierum visu abstergit, rugas delet, candiditatem carni conciliat.

De odorata Narcissi aqua. Cap. XI.

Ost Liliū Narcissū dicemus cognatione odoris, qui plerunq; in Liliū degenerat. Sunt, & Narcissi odore ipso suauissimi, cuius plura sunt genera; illum nos distillabimus qui croceis intus foliolis, foris albis cingentibus, vt Ouidius canit suauissimi, & violenti odoris, ferè soporiferi adeoq; vberi odoris, vt sapius odorati caput tentent, dicunturq; à *ναρκω* quasi torpeo, quod caput grauet torpedine. Si modo quem superius diximus, distillabitur, odoratam fundet aquam, immò illius violentiæ magnam partem exuunt, vt tutius odorari possit, & violentiæ loco suauitatem recipiant. Eandem operam impendendo ex cæruleo Hyacintho odorata effluet aqua.

Aqua odorata ex Azadarach floribus. Cap. XII.

Rborem illam, quam alij Loton, Arabes Azadarach dicunt, in Italia arbor Paradisi vocari cæpta. nomenq; inde positum, quod flores pergrato odoris effluuio nares oblectet veluti Paradisi, cuius fructu Hispani ad numerandas

das preces vtuntur . Arbor conspicuæ venustatis , & odoris est . Flores hi per aquæ balneum opera , & sedulitate vt superius diximus , distillati fragrantem aquam effundunt , quia flos tenuis vt Iaseminis , ideo parem illis operam exposcunt .

Aqua odorata ex herbis Cap. XIII.

EX herbis etiam odorata elicitur aqua , quarum hoc capite aliquas commemorabimus , & per se solæ odoratæ sunt , & cum alijs commixtæ , & odorem , & salutem nobis conferunt . & primo de Ocimodiamus , Græci Basilicon vocant , quasi regium , quod regio eius odore , regio nomine dignum sit . Ex hoc extracta aqua suauiter redolet : sed odoratior ex genere illo , quod minimis constat folijs , & odore celebrius ; Neapolitanum vulgus Basilicum gentilem vocat . Aliud est genus ab insigni exoticorum odore Caryophyllorū , Caryophyllatum vocant . odoratissimam aquam effundit . Aliud est quoq; quod ab odore mali citrij , vt nulla inter frondes , & citrium intersit differentia , Citratum vocamus , quorum aquæ olfactu cordi , & capiti profunt , & animi merorem ex atra bile ortam emendat , & hilarem , & letum reddit , & in animi deliquio salutare est . Caryophyllatum ad cordis affectus , illudq; roborandum , ceteris aptius animiq; deliquijs præstat . Est altera Ocimi species , quam Acinon vocant , Neapolitani

litani Ardichella à maxima cum vrticæ floribus similitudine in aquæ balneo odoratam manat aquam. Melissa ab insigni Citri odore Citraginem vocat, cuius distillata aqua cor roborat, & animi merores ex atra bile ortos expellit. Ad cardiacos effectus, vt citrium etiam prodest quod si nares consulas non nisi citrium olet. Ex radicibus caryophyllatæ herbæ odoratis aqua exigitur, quæ eisdem cum caryophyllis exotericis effectus retinet.

Aqua odorata ex pluribus commixtis. Cap. XIII.

Diximus de simplicibus, nunc de compositis. Sapissimè in distillationibus solemus, flores, & frondes commiscere, tum ad odoratiorem aquam parandam, tum ad medicos vsus, tum ad mulieres decorandas. Aquam rosaceam, vel aliorum florum moschatam conficies, si locatis in ampulla floribus moschi granum in pilei canali, vel rostri extremitate accommodaueris, et extillans aqua, & per moschum illabens, moschi odorem recipiet, & sic maximam moschata aquæ quantitatem parabis; id tamen moneo animaduertendum in compositionibus, vt non ex omnibus equalè pondus adijcias: nam quæ valentioris sunt odoris, infirmiores obtundunt, & in olfactu suppeditantur, vt discerni nequeant: sed potentioris odoris minor, languidioris maior pars opponatur, vt consonans ex his consurgat odoris

odoris harmonia. Exemplum damus, Rosarum partes duæ, Aurantium florum vna, Lauendulæ dimidia, Trifolij odorati pars quarta, Myrti vna & dimidia, indantur in vitreo vase, in cuius pilei nare Moschum collocetur, vt inde delabens aqua moschi odorem recipiat, & odoratissima manabit aqua; Vel capiantur Rosarum, Aurantium, Myrti, Trifolij odorati quantitates iam dictæ, & alternatim in ampullæ alueo collocentur, quibus adde Sambuci flores, Rosas moschatas, Lilia, summitates ramorum Citrij, ac vitrea in ampulla locentur. Interea in ollula vitro intus illita, Stirax, Belzoinum, Caryophylli, & Lignum aloes bulliant parumper; inde aqua supra flores spargatur in alueo operculato, & picato, & in rostri osculo granum Moschi accommodabis, Zibeti, & Ambaræ, ac leuibus prunis per aquæ balneum stillantem aquam excipies. Vel recipiantur Basilici frondes, Mentæ, Mari, Iridis radicum, Saluæ, Melissæ, Lauendulæ, & Rorismarini, & his adijciantur Caryophylli, Cinnamomi, Nucis myristicæ pauca quantitas, ac Citrij cortices. Hęc omnia
in aquis odoratis
supradictis
triduo
macerabis, inde per
aquæ balneum
extillabis.

*Quomodo flores in distillatione suos colores, seu vires
conseruent. Cap. XV.*

Via colores in plerisq; sunt essentia simplicium, vt in auro, floribus, & alijs, ob id maxima sedulitate attendendum, vt colores cum aquis extrahantur, vt suo loco declarabimus posterius: qui non minus oculos oblectant, quam ad medicos vsus praestant, nam in distillatione flores non solum vires: sed colores conseruant, & fortasse locupletius, & vt a rosis incipiamus. Excipiuntur rosarum florum frondes, & praecipue quae saturato cruore micant, caninae vulgo dictae, vitreo paruo vasculo accommodantur patuli oris, hoc vas intra aliud vas laxioris aluei inditur, quod substratas habeat rosas cuiuscunq; coloris fuerint, pileus, & receptaculum imponuntur, & picantur, & substrato igne vapor ex rosis subreptus in vasculum illabens, colorem ex rosis elicit, & cum succo admiscetur, & peracta distillatione, fumatur vas ex magni vasis alueo, & in fundo rosaceo, vel sanguineo colore tinctam reperies, & ex pilei nare clarissimam distillabit aquam, vt vtramq; habeas, & cruentam, & claram; cruenta tam vehementis erit odoris, vt saepius odorata caput tentet. Potest, & alio modo colorari. Vase rosis repleto extinctae frondes in pilei canali accommodabis, & mox clauso vase, ignem subijcias: nam vapor pilei testudinem tangens frigi-

frigido vitro occurrens, vertitur in aquam per pilei latera in canalem defluens per narem, coloratam aquam extillabit, secum habens odorem, colorem, & vires. Id etiam experiemur in purpureis violis, cuius si frondes in pilei canali circumpones, & alios flores in alueo ex pileo illabens calida aqua per canalem decurrens coloratur, & in receptaculum purpurea manabit aqua.

Quod hac maioris sit virtutis, quam simpliciter extillata, experti sumus aquam rosarum

aurantiam madefactis lineis frustulis,

ac tempori circumpositis, capi-

tis dolorum illico amoue

re, quod non euenit

ex clara distil-

lata.

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER TERTIVS.

In quo de oleorum distillatione
tractatur.

P R O O E M I V M.

Diximus superiori libro ex floribus, & herbis odoratis de aquarum distillationibus, nunc ad oleorum extractiones properabimus, res digna admodum, & industria, labore, paratuq; magno perficitur. In oleis, vt diximus eximia rerum virtutes, & mirabiles latent operandi vires, & si alijs vasis extrahi posse non negamus; nos tamen peculiariter hoc vno vtemur, quo vstrinę dubium, & operantis socordiam non timeamus: Sed fornacem, & vas constituamus.

Descri-

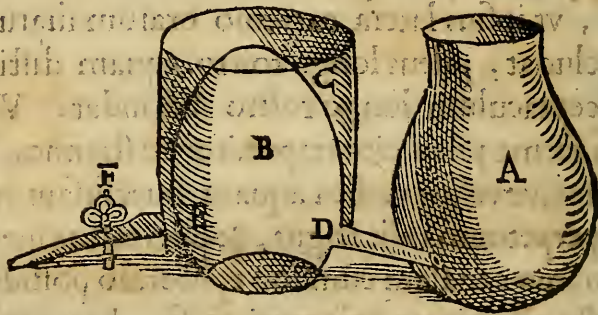
*Descriptio vasis, & fornacis ad oleorum
extractionem. Cap. I.*

T si multifariam multisq; modis olea ex herbis, & floribus extrahi possunt, hoc tamen modo contenti erimus; nam eo quot quot vidimus, & experti sumus, nullum commodius, & opportunius reperimus. Fiat ahenum ad oui similitudinem capacious, cuius latitudo duorum pedum, profunditas verò trium, In summitate collum angustum bene, & latum semipedale, pileo grandiori recipiendo accommodatum, vt ipsius latera extremo orarum suarum ambitu includat, pileus longo rostro aquam distillatam in receptaculum longo rostro diffundat. Vasis mox turris forma pileo circumponitur ex stamnea, vel ferrea bractea, vt veluti vesica aquam interfusam recipiat, quo perpetuum insit frigus, & pilei testudinem superet. In imo canalem cum suo epistomio possideat, qua calefacta ad libitum exinaniri possit. Fornacula hoc modo paratur. A solo bicubitalis surgat rotunda, vel quadrangula forma è calce, & lateribus, pede supra planum erecta, pavementum sternatur in cuius medio fenestretur. Fenestra ferrea tegete cooperiatur, qua laxius cinis egeratur. In summo rotunda erit tantæ laxitatis, vt ahenum vas in se recipiat. Infra vas transuer-

fo

so ferro fulciatur tantę soliditatis, vt ignis ardorem, & vasis pondus sustentet. Fenestella ę regione ferreę tegetis aperiatur, per quam ligna, & carbones iniiciantur; eximia fenestella cineres ę crate cadentes exerantur. Vasis hic erit vsus. Repletur tertia pars florum, mox aqua fontana lymvida infunditur, vt flores, & herbas per semipedem excrescat; inditur pileus circumlitis orificijs, & imponitur fornaci, ac suppositis flagrantibus prunis incalescat, nam quamuis flagrantibus prunis suppositis stillaritia aqua vstrinę labe non maculabitur, vbi pilei aqua nimium incalescit, effusa extrinsecus aqua calida, frigida super infunditur, vt pileus frigeat semper; nam ex pilei rigore copiosior elicitur aqua.

Ahenum A,

Pileus B,

Turris stamnea C,

Rostrum pilei D,

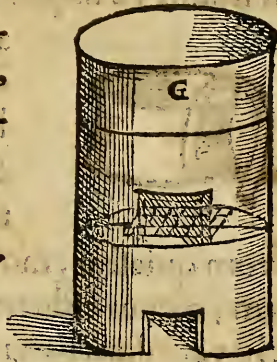
Canalis Turris E,

Epistomium F.

Tur-

Turris G.

Prope pileum catinus aqua frigida plenus maneat, vt effusa in alium catinum calida, recens frigida super iniiciatur.

Quomodo oleum ab aqua separetur.

Cap. II.

Via hic vase oleum simul cum aqua exugitur, non parua nos tangit difficultas, vt separatorium quo aquam ab oleo segregemus, paremus; nos multa describimus, vt suo quisq; libito melius seligat. Aliqui infundibulum vitreum habent, intus aquam, & oleum effundunt, oleum supernatat, aqua fundum occupat, indice digito inferius os occupante, vbi quieuerint, amoto inferius digito, aquam effluere sinunt, vbi tota effluerit aqua, & oleum propè digitum descenderit, relaxando digitus parumper osculum, aquam guttatim effluere sinunt, vbi aqua effluere desierit, relaxato digito, oleum in ampullam effluere permittunt.

Alij hoc modo segregant per Siphonem paruum intortum tantę altitudinis, vt intra vas positus, altera pars foris descendat, Siphonis crus

vnum

vnũ inũ vasis petit in quo residet aqua, mox flatu aquam ad se trahunt, illico aqua effluet, vbi aqua effluerit, ad oleum deuentum est, vt oleum in Siphonis cruore extrinseco erit, tunc digito osculum comprimunt,

vt oleum quiescat, mox à vase amoto super aliam ampullam, oleum effluere sinunt.

Alij vasculum parant, quod prope collum canalem angustum habeat, mox intus aquam, & oleum ingerunt, quousq; ad canalos os perueniat oleum; nam semper aqua fundum, oleum summa petit, oleum è regione canalos peruentum inclinato parumper vase, per canalem effluet.

At nos hoc vase contenti erimus, quod ex tot, tantisq; optimis experti sumus. Receptaculum surgentis aluei parant, quod in ventre canaliculum habeat satis angustum hoc vaporarij rostro subijcimus, & vbi distillare desierit, & oleum & aqua in eius alueo promiscue fuerit, imposito osculo vasis indice, obuertimus vas, vt

oleum supra innatet, & aqua in imo supra canalem resideat, tunc amoto digito, aquam per canalẽ effluere sinamus paulatim, quo ad tota effluerit, vbi oleum canali appropinquabit, rostello indicem apponimus, vt per angustissimum osculũ aqua guttatim

guttatim effluat, vbi verò solum oleum in rostellò
erit supposita alia ampulla, amoto digito, oleum effluere
re sinamus.

Odoratum oleum ex floribus Aurantij distillare.

Cap. III.

Hoc modo qui sequitur, parari consuevit. Ca-
pianur Aurantij florum quadraginta circiter
libræ, ac memorato iam vase indantur, qui-
bus superfundantur quindecim aquæ fontanæ, & subie-
cto igne, vrgeto quantum vales cum memorata pilei
infrigidatione, sic quatuor, aut quinq; horis tota distil-
labitur aqua. Supra aliquæ olei guttæ supernatabunt
rubei coloris. Maxima diligentia, & arte separandæ
sunt, fragrantissimi odoris, nec aqua à suo odore dege-
nerabit, quam venalem exponunt. Prolectum oleum
erit paucæ quantitatis, vt vix ex sexcentis libris, vna
olei vncia excipiatur. Sunt etiam qui vitreo vrinali in
aquæ balneo ex solis floribus oleum cum aqua eliciunt,
aurei coloris, mirabilisq; odoris: sed quàm minimæ
quantitatis. Si aquam quæ prius ex alijs floribus ma-
nauit, super alios flores irroraueris, mox distillabis ex
aqua prætiosiori odoris, & olei maioris quãtitatis erit.
Ex tot, & infinitis plenè vtilitatibus vidi melancoliæ fe-
bribus contagiosis, stomacho, & matricis doloribus
præstantissimum esse pharmacum.

K *Odora-*

Odoratum oleum ex Citriarum floribus, & corticibus.

Cap. IIII.

Odem modo è floribus Citrij educitur oleum, & ex quadraginta florum libris, vix dragma elicietur. Differt ab eo, quod sit colore candidius, & odore infirmius. *Oleum odoratum ex corticibus Citrij.*

Citrij cortices incidantur vsque ad album medullæ, induntur vitreo vrnali cum fontana aqua, ad ignium cinerem, ex ducentis fructibus vncia elicitur preciosi olei, quod cum aqua promiscuè effluit, segregaturq; ab aqua. Plus ex acerbis quam ex nimium maturis excurrit. Si cum foraminulenta radícula, corticis ramenta fiant, parcius oleum colligitur, quia maior spirituum pars euanescit in auras, & odor diffatur. Sed si taleolis dimidiati ferè digiti dissectis, ac frustilla tim concisis vteris minor iactura spirituum fiet. Si prius aqua cortices macerentur, eademq; aqua distillaueris, plus reddet olei. Ex paruis limonibus, quos vulgò Calabresche vocamus numero quinquaginta, vix duas drachmas elicies aurei coloris, in vitreo vrnali cum aqua collocantur cum ignis violentia, quia combustionis labem non extimescimus. Virescius. Si oleum cum vino hauseris, viperarum, Scorpionumq; medebe-

ris

ris veneno linendo vulnera cum lino. Peruncte nares contra febres pestilentes, & pestem se muniunt. Gulam, pulsus manuum, pedumq; linendo contra melancholiam valet, roborat stomachum, & confert digestioni. oleum extractum ex primis fructuum rudimentis Aurantij ad lapides in vesica frangendos efficac. Ex sex fructuum libris vnciam olei clari, & odorati extraximus.

Odoratum oleum ex Rosarum floribus. Cap. V.

Mnium difficillimæ extractionis est Rosarum oleum, atq; in minima quantitate: sed suauissimi odoris, vt reserato vase, in quo oleum conditur, in Rosarij medio florentis commorare videaris. In supra memorato vase decem librę aquæ infundantur, atq; florum quadraginta, ac ingentis vi ignis maxima aquæ quantitas educitur cum oleo, quod delabitur in receptaculum, difficillimèq; quoq; colligitur. Stillatitia aqua in longissimi, & angusti colli phialam inditur, vsque donec infundendo, vt ad summum os perueniat. In solari finito plusculis diebus: nam oleum solis calore ab aquis separatur, & plus aeris nactum, leuiusq; factum, sursum euolat, & in oleum abit; nam bulla statim in fundo orta altum petit, cuius rei ego spectator mirabundus super natans oleum pluma derafi, & collegi. Nos id casu animaduertimus, quod nunquam

putatamus ex rosis oleum colligi, cum non pinguis essent substantiæ. Ex hoc experimento edocti alios modos in alijs tentauimus, voto successit, & amicis indicauimus. Ex Rosarum decoctionibus ramenta, quæ à pharmacopolis reijciuntur denuò cum aquis distillata, & aquam odoratam, & supra aquam pingue quoddam odoratum in album oleum reduximus.

Oleum odoratum ex Myrti floribus. Cap. VI.

SI triginta florum librę Myrti in vaporario reponantur cum sexaginta libris aquæ fontanæ vrgente vi ignis in pilei rostro, labuntur in receptaculum trigintaquinque odoratæ aquæ libræ; atque per summa aquæ oleum supernabit: sed paruæ quantitatis odoratissimum. Et si super extractam aquam tantumdem florum admiseris, & aqua fragrantior, & mira olei quantitas recipietur. Ex teneris ramorum summitatibus Myrti aquam extraximus etiam odoratam, & oleum: sed oleum nigri coloris prolicitur.

Oleum florum Caryophyllorum odoratum. Cap. VII.

Non paruæ erit diligentia si paucitas odorati spiritus qui in sublimitate frondium subsistunt, fouenturq; ab impura sui mole vindicabis. Ex tribus libris frondium Caryophyllorum cum pauca aqua

aqua vrgente vi ignis, cum aqua oleū eduximus rubicundum odoratissimum, simile illi quod extrahitur ab exteris Caryophyllis. Exit cum aqua lactea, argumentum quod sub ea oleum lateat. erit olei quantitas paucissima, vt vix duas oculi lachrymas æquet.

Oleum odoratum ex Iasemini floribus. Cap. VIII.

I aquam, quam à vase vitreo testudine dicto vaporario ex domestico Iasimino prolexeris in vas angusti, longissimiq; colli indideris, mox ad insolādum apposueris, quemadmodum in Rosis diximus, ascendent paulatim bullæ quæ in summe suæ aquæ in oleum abeunt. Supernatans colligitur purissima penna, recondiēdum vitreo vasculo bene operculato. Vel si mauis, erit quædam vnctuositas præciosa, & fragrantissimi sui floris.

Oleum odoratum ex floribus Lauendulæ. Cap. IX.

Erba, & Flores fouentur in vino prius, vel aqua aliquantisper, mox distillantur. Sic quoquomodo distillaueris, prolapsum oleum, & aqua odoratissima erit, quippè odor in sua tota substantia mergitur. Aeneo in vase quod supra memorauimus merguntur flores Lauendulæ in magna aquæ fontanæ quantitate, & subiectis candentibus prunis, foras oleum, & aquam extillabit violentissimi

lentissimi odoris. Extrahitur etiam è frondibus, & simul ex floribus, & frondibus olei color in nigro rufescens: è spica fragrantior excipitur, vt illud quod ex Gallia prouenit, vbi florum ingens copia.

Oleum odoratum ex Rorismarini floribus.

Cap. X.

T ex floribus, ità ex frondibus etiam Rorismarini præstantissimum elicetur oleū. In mense igitur Maio, quando planta plus satis eo tempore floribus, & frondibus veluti quodam viscoso humore, & lentore scatet; carpuntur flores, & summitatis ramulorum florentium, qui aëneo vase repositi, effusa vberim aqua, subijciantur ardentissimæ prunæ, videbitur illicò è rostro lapsum in receptaculum oleū coloris aurei, & ex folis frondibus viridis obscuri. Oleum quod supra innatat, colligitur ex ficcis frondibus minus olei: sed plus coloris. Contrarium ex viridibus. Præter innumerabiles Rorismarini virtutes, quibus scatent Medicorum libri, validissimum experti sumus ad stomachum confirmandum, ad omnes neruorum infirmitates tenfos liniendo. Roborat caput, epilepticos iuuat in vino haustum. Ad fugandos descensus, ad vocem perditam ex frigida causa.

Oleum

Oleum odoratum ex Absinthij floribus.

Cap. [XI.]

X Absinthij floribus oleum exugitur validissimum contra quam ceteri cærulei coloris. Colliguntur igitur florida cœmæ Absinthij in ramulorum cuspidibus virentes, quæ in æneo vase cum aquis mergantur, suppositisq; ignibus manat copiosa aqua cum oleo cæruleo validissimo, odorato, & amaro. Ex herba sicca oleum non exit adeò viscosum: sed minori copia. Est & aliud genus sylvestris ubiq; fruticans in ruderibus Puteolanis, & maritimis, vulgatius, amarius, & odoratius, floribus racematim congestis. Ex hoc cõmendatius oleum aromaticum non coloris tam cærulei, & maiori florum copia. Si obscurum oleum, denuò cum aqua distillètur, clarius euadit, & hoc denuò distillatum transparentius profectò: sed suum retinet colorem: nam semper ad cæruleum tendit. Vi-res innumeræ: Sed nos his tantum contenti erimus. Mirificè stomachum roborat foris illinendo. Si puerorum alui, eo linantur vermes interficièdo, ex imo eicit. Conducit corporis fluxui. tollit obstructions, obstat venenis.

Odora-

Odoratum oleum ex Maro. Cap. XII.

Ruticat apud nos herbula quædam vulgaris notitiæ, quam Sampsuchum Marum, vel Amaram vocant, puto nostratam Maioranam esse, vegeti, & fragrantissimi odoris, cuius spicatae summitates, & floridæ carpuntur, & vasis iam dictis induntur, nec insolenti more exploditur aqua, & oleum coloris aurei, & si nares consulantur, cæteris odoratius. Præstantissimi est vsus ad cerebrum, quasi à Deo ad huc solum vsus creatum, roborat memoriam; capitis doloribus prodest. oleum aqua immixtum, & agitatum, naso absumptum ad stillicidia iuuat; stomachum restaurat.

Odoratum oleum Menthae, & Calamintha. Cap. XIII.

Mento mentis odore percurrit Mentha in acetarijs, & dapibus nostris, ob id ad medicamenta eius oleum accersitur, vnde maximo spirituum oblectamento è Mentha exugitur oleum. Colliguntur è cauliculis fastigijs tenues spicati purpurei flores in siccis locis enati, nam pinguibus, & riguis hebescit odor. Compositi in supraenarrato vase, eodemq; modo distillati, è viridi herba, oleum viride nigrans exugitur, sine flore,
vel

vel semine parum, aut ferè nihil excipies. Ex trecentis frondium libris ferè vncia labitur. Eodem modo ex calamentho (quasi pulchra Mentha) oleum elicitur coloris auri vegetius, & præstantioribus viribus, vt natura est feris herbis, cum Mentha satiuâ sit. Olei munus est illitum lac coire non posse, roborat stomachum; contra serpentum venena valet, fronti illitum, si capitis dolorem non tollit; ferè mulcet.

Odoratum oleum è Pulegio. Cap. XIII.

Olliguntur verticellati floridiq; vertices Pulegij tempore suo, tempore, quo floribus, & seminibus ditissimi. Possunt etiam in solstitijs distillari, quia eo tempore etiam florent: nam à parente etiam reuulsum, & pensile, & in carnarijs ipsis brumali tempore refloret. Flores & ramuli æneo vase induntur, ac solito more oleum exugitur lutei coloris ex fruescentibus. Oleum aqua remixtum, ac naribus haustum prodest cerebri distillationibus, roborat stomachum. Vuluæ doloribus prodest, ac prouocat menstrua; Serpentum venena hebetat, gargarizatum prodest schirantiæ, valet ad tentos nervos, & fetidos, oris halitus emendat, reuocat eos qui animo deficiunt.

Odoratum Origani oleum. Cap. XV.

Acumina præteritium cauliculorum origani colliguntur cum suis spicatis thyrsulis femine, & floribus confertis, simul etiam cum frondibus, nam immortalis vires comata. Eliguntur è locis soli conditione lætis: nam ibi lætius fruticant: hæc vase aëneo induitur, & vrgenti igne supposito, elicitur oleum aurei coloris iucundi: sed violenti odoris; Serpentum venenis vino potum aduersatur, linitum febrili malignitati obstat.

Odoratum oleum è Salvia. Cap. XVI.

Via idem modus, eademq; operatio, idè repetita doctrina non eget. Colliguntur fasciculi floridi purpurei Saluie ex locis asperis, & siccis, cum suis seminibus, reijciuntur folia scabra, squalida, retorrída semper, & exuëca; nam si spicae floridae, seminosaq; non fuerint, vix pusillum, vel nullum dabunt oleum; si plusculum quæritur cum madidis linteis alternatim positis, & depositis à grassantis vi caloris ignis defendantur. Cuius vis ad muliebres locos ad stomachum roborandum, & contra animalium venena.

Odora-

Odoratum oleum Chamæmeli. Cap. XVII.

X Chamæmelo, quæ in macro solo nascitur, colliguntur flores in summis cauliculis aurei bullati, suaueolentes, quando florere incipit, nam a summo contracaterorum morem florem auspiciatur.

Ex centum florum libris non nisi olei binę drachmæ manant viridi coloris. Bibitur contra Serpentum ictus & calculos. Linitum febricitantes sanat, si mox operimentis integatur, vt sudor euocetur.

Odoratum oleum Artemisie. Cap. XVIII.

X Chamæmeli floribus non variat, nisi odoris disparilitate; ob id ramuli decerpuntur, qui fustigentur auri colore bullis, ex trecentis libris vix vna excipitur olei vnica.

Ex viridi plus olei: sed minus colorati, è sicca minus olei plus coloris nempè aurei. Muliebribus malis medetur; ob id parthenia prius vocata, partus enectus extrahit, menses & secundas cit, calculos deturbat.

Oleum Rutæ odoratum. Cap. XIX.

X locis apricis, & siccanis decerpuntur ex rutaceis fructibus flores lutei cum suis capitulatis siliquis, grauissimi odoris, & saporis æstate hiantibus. Syluestris longè acrior. Induntur vasi, &

feruidis fornacula ignibus imposito cum aqua, oleum, & aqua iugi confluuiio, irrequietoq; stillat, grauem vibrans odorem. Ex quinquaginta libris vix duæ drachmæ eliciuntur coloris viridis. Auribus in surditate infunditur. Contra morsus venenosorum animalium efficax, visus aciem exacuit.

Fœniculi odoratum oleum. Cap. XX.

X locis apricis, & modicè faxosis vulgaris Fœniculi. Si quis primas ramulorum, germinationis legerit cum suis spicis, & subluteis floribus, indideritq; iam sapius memorato vasi ad ignem, oleum eliciet odoratissimum, & viride. Cuius vsus ventris tormina mitigat ex flatu orta; ad excitandam oculorum aciem paratur. Contra Serpentum ictus bibitur. Stomachum sedat. Sed si rotunda muscharia in orbem radiatim circinata suo semine onerata in aquis biduo madescant, inde vi ignis oleum exugitur, & coloris aurei iucundissimi odoris. Ex tribus libris ferè vncia exugitur: sed intra annum amarefcit. Ex syluestri verò odoratius, & medicatius elicitur: sed à domestico dulcedine desciscit; nam gustu est acriore. Sed à Germano amico edoctum experimentum non reticebo ad extrahendum à fœniculo gummi quoddam ad valetudinem tuendam nequaquam spernendo. Fœniculi caules in summo vigore, ac medio pullulatu existentis in
taleolas

taleolas palmares dissecti in vitreum tubum, vel argillaceum vitro sublitum palmaris latitudinis, & sesquiduum longitudinis immittuntur, donec tota cavitas expleatur; cuius fundus semicirculus, & foraminulentus hic in fundibulis inseratur, ut fundum complexu suo æqualiter infundat, & superna parte optime obturata, infundibili rostrum per ferream patellam traiciatur, cuius imum os in receptorium vitreum, immittitur supra patellam ignis undequaque excitatur: sed à tubo palmari longitudine distet. Tubo igitur incalescente ex Feniculi segmentis guttulæ quædam exudant, & ignemurgentem fugientes per humidum foraminulentum in infundibulum, & ex eo in receptorium collectæ gummi præstant qualitate feniculi æmula.

Ex Anisis odoratum oleum. Cap. XXI.

Olliguntur muscarij Anisorum semina, & prius aquis macerata in vase ducto proijcitur aqua & oleum suavissimi odoris, & saporis ex tribus Anisorum libris exugitur vncia vna olei, hieme gelascit: sed minimo calore liquefit. Si vis ne id contingat, distilletur denuo cum aqua vite. Oleum erit coloris albidum. In annum amarescit. Eligitur semen recens & vegetum. Commanducatum oris halitum suaviorem facit. Præcipuum ad ructus, idè inflationibus stomachi, & intestinorum torminibus medetur. Stomachum roborat: Contra animalium

lium aculeatos ictus bibitur. Epilepsiam & vertigines discutit.

Corianni oleum. Cap. XXII.

EX multo Corianni semine pauca eligitur olei quantitas, vt ex tribus libris vix vna drachma extorqueatur coloris aurei, & difficillime distillatur, Valet capitis doloribus.

Ex Lauro oleum. Cap. XXIII.

EGuntur Lauri fructus Ianuario mense, vase, & more solito distillatur, ex sex baccharum libris vncia exugitur vna nigri coloris: sed vehementissimi odoris, & saporis. Exugitur quoq; oleum vrnali vitreo cum cineribus, Valet ad dolores artriticos, & ad tentos neruos. Serpentum venenis resistit.

Ex Cupressi fructu oleum. Cap. XXIII.

EX Cupresso mare (nam foemina sterilis est) non galbuli qui nascuntur: sed in his intus dedit primi genia per quam minima Natura. Nam his dehiscentibus semen decidit praetenu, & exile, neq; facile colliguntur, praeterquam a peritis, nam distillant, & euolant. Ex se-

Sexaginta libris exugitur olei vncia viridis coloris, & odorati. fructus colliguntur Februario Mense. Vis maximæ constringentiæ.

Odoratum oleum ex radicibus Angelicæ.

Cap. XXV.

X duabus libris radicis Angelicæ in vase vitreo retorto ad cineres cum aqua, aut vrnali vitreo prodit dragma vna olei.

Quomodo olea præstantiora, & validiora fiant.

Cap. XXVI.

Leum præstantius, & validius eueniet, si post distillatum, aquam cum oleo exuctâ super alia recentiora semina effundatur, & mox distilletur, & aqua etiam, & oleû distillata super alia semina. superfundatur, & tertio aqua, & oleum denuò distillarum super alia semina diffundatur, & postremum validius, & præstantius erit. Exempli gratia. Capiantur sex libræ Anisorum cum sua aqua, vt diximus, & distillentur. Mox oleum, & aqua super alios seminum sex libras, denuò affundantur, & simul distillentur, & tertio idem fiat. Postremum oleum exuctum miræ erit potentie, & operationis.

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER QVARTVS.

De distillatione oleorum exoticarum
plantarum.

PRO O E M I V M,

Diximus de olei florum, herbarum, seminumq;
nostratium, reliquum est de oleis extrahen-
dis exoticarum plantarum; scilicet Cinna-
momi, Piperis, & aliorum; quæ ex disitis
Indiæ locis meridiei, & orientis nobis adue-
huntur.

De oleo Cinnamomeo odorato. Cap. VII.

Tncipiemus à decantato illo oleo Cinnamomeo, quod inter exoticas plantas principem sibi vindicat locum: nam vehementissimo odore totas aedes, in quibus repositum est, replet, & si odore, mirificisq; dotibus, cum plerisq; conueniat, id sibi tamen vindicat singulare, quod etiam in delicijs principum habeatur, & in esculentorum condimentis. Ex maxima Cinnamomi quantitate, primum quod animaduertendum est, seligantur cortices illi qui gustu vim acrem mordacemq; sibi asciscunt, nam qui insipidi, & gustu fatui, aut nullum, aut ineptum oleum exudabunt. Cortices grosse contundi debent, ac biduo prius in aqua macerari, mox aeneo vasi indi cum decenti aquae quantitate, subiecto quantum vis igne aqua cum vapore e corticum venis expresso in oleum versus per canalem in receptaculum regurgitabit, & vapores simul in receptaculum ingressi, in oleum & aquam soluuntur. olei color aureus rufescens. Spiritus ille a molis suae contagio exutus, in oleum abit prestantissimi, tenacisq; odoris, vt distillando cenacula grato odore repleat. Nec in hac arte nobilius exugitur. Ex Cinnamomi libra egregiam operam nauando, saepius drachmam extraximus; Possumus etiam vitreo vrinali cum decenti aquae quantitate

M per

per arenam elicere oleum . In distillatione lactea aqua irrorat primo, quam bibendo os, & fauces incendit, argumentum in ea esse olei quantitatem: nam oleum, in aquam agitatum, cum vederi oleum desijt, lactescit aqua, vnde soli exposita, abit lac in exiles olei guttas, & videbitur oleum sub aquis fluitare. Et quia Cinnamomi spiritus calidi sunt, & tenues, illico in altiperos vapores vertuntur, & primum in oleum abeunt, & tunc inum aqua petit, & si alia sint immerabilia, Olei maximus ad omnia vsus. Quæ nouimus dicamus. Stomachum, & caput roborat, ac viuificum calorem auget. Memoria, cordi, & animo prodest. Labantes euanosq; vitales spiritus toto in corpore restaurat, eumq; vegetiorem reddit. Contra venena, & virulentos ictus demulcitricem, & domitricem viam habet.

Oleum exoticorum Caryophyllorum. Cap. I I.

Vocamus Caryophyllos flores, qui nobis ex India aduehuntur, ex atro rufescentes, capirati exertim in aduersus quatuor denticulis se se stellatim decursantibus. odorati, gustu acres, subamari, quorum maximus apud nos vsus, non ad obsonia modo: sed ad multa quoque medicamenta. Caryophylli non exacti us tundantur: sed plenius indantur vase aneo cum aqua, ac violento igne exugitur oleum coloris rubri: sed leuis aurei coloris. Ex florum libra vnciam olei exu-

ges.

ges; Sed si integri in vase reponantur, post olei exustio-
nem surgentes humiditate inueniuntur, si ita saccha-
ro condiantur, miri saporis eueniunt, ac stomachum
mirum in modum iuuant. Si ex ficcari sinas, denuo
reuedi possunt, nec fraus detegitur, nisi gustu expe-
rimentum sumatur, nam languentis saporis sunt sto-
machum, caput, & cer roborant. Delet febrium con-
tagia. Dentium doloribus instillando guttam, tollit il-
lico dolorem ex causa frigida. Prodest memoriae, &
mulierum locis haultum in vino stomachi nauseam
sedat. Tollit syncopem, & capitis doloribus ex frigi-
do ortis. Si commissurae linantur, medetur.

Oleum nucis Myristicae. Cap. III.

Mofchocaryon Græcis, nobis ea imitatio-
ne nux moschata dicitur, & myrripsica,
quasi vnguentaria nux: nam iucundissi-
mum spirant odorem, vt cum Cinnamo-
mo de odoris suauitate certet. Eligantur

recentes, & ea recens est quæ nullam senserit cariem,
ponderosa, præpinguis, vt si pungantur aculeo, confe-
stim è vulnuscule illo, oleagineus manet humor, dam-
natur leuis exucta nigricans. In olei extractione nulla
ab alijs disparilitate variat, nisi ignem plus, vel minus
adhibendo: contunduntur minus curiose. Inde aquis
macerandas finito per noctem, & diem soli vedendas,

M 2 vncia

uncia vna liquidū olei elicitur, reliquū in vasis collo sublimatum; in vnguinis formam reperies. Quod si aqua remiscēs; ac denuò distillabis, aliquam olei quantitatē etiam elicies. At si sub dio aquis pluuijs, & sereno cœlo reliqueris per mensem, vel duos, & mox distillabis; ex singulis libris singulam unciam exuges. Vfus ad ceruicis linitiones, contra capitis descensus, & iuncturarum dolores.

Oleum Cardamomi. Cap. IIII.

Rana sunt quedam apud septasias; quæ vulgo grana paradisi dicuntur. Græci Cardamomum vocant, quod amomo non sit dissimile. Eligatur graue terenti pertinax, factum, odore nares feriens, gustu acri, subamaro, mordax; quod gustatu linguam ad eò vellicet, vt os totum igneo feruore deflagrare videatur, tanta ei est comburendi licentia, si tale non fuerit, intelligito exoletum. Induntur grana vriali vitro, cum aqua ad cineres ex tribus libris vix drachmam olei proleximus. oleum stomachum imbecille, roborat, fert eis auxilium, quos deliquerit animus. Culinis etiam per condimenta creber inualuit; nam gratam palato acrimoniam exhibet. Auxiliatur comitialibus. Distentos spiritu, discutit.

Oleum

Oleum Piperis . Cap. V.

Dferuntur ad nos ex India à piperiferis arboribus grana rotunda, vulgo, Pepe dicta. Eligitur non omnino nigrum, & corrugatum: nam grana quæ legitimam maturitatem senserint, ex folibus torrefacta, rugis deturpantur, reijciuntur pertusa, & quæ cariem senserint: sed densa, & facta. Sentit enim Piper carbunculationem, cœli iniuriam, (vt aliqui tradunt) sic vt grana cassa, & inania exhibeat. Nec linguam vellicant. Sunt qui Iuniperi granis adulterent. Alij granis Virgæ sanguinariæ, cum nacta fuerint à sole retorridam rugosamq; maturitatē, postquam cum siliquastris feruidis aquis ebullierint, quæ apud nos sæpè sapius Piperis vicem præstât: nam tam emula facie Piper imitantur, & rugas, vt nisi gustus consulatur, nullo insigni discerniculo notentur. Sed præstans signum electionis, vt linguam, & palatum consulas, nam ea vehementer vellicant, calefaciunt, & exurunt, cum sapore quodam amariusculo. Si integrum ponatur in vase æneo cum aqua, & maxima vi ignis vrgente, oleum exugitur, vt ex tribus libris vix sesquidrachma eliciatur. sed Piper adeò integrum, & incorruptum remanet, vt pharmacopolas fallat, vt denuo pro integris vendantur. Si contundantur, & macerentur plusculis diebus, plus olei dabit. Serpentum ictibus maximè auxiliatur. Tormina ventris discutit, appetentiam inuitat, ac cibi auiditatem molitur.

Oleum

Oleum ex nuce Indica. Cap. VI.

EX India nobis adfertur nux Græcis caryon Indicum dicta, prægrandis globus, circinata rotunditatis, multis inuolucris intesta, nucleo intus molli, candido, carnosio. Medullæ libra in supra memorato vase imposita; vt ignis spiritus emissi in huius morem soluuntur, ex sesquiuncia elicitur. Vase vitreo obtorto, ac probe superlütato; vel in cupellam arenariam imposito cum sua aqua leui igne distillata.

Oleum est aurei coloris rufescentis.

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER QVINTVS.

De resinis distillandis.

PRO O E M I V M.

Sunt, & sudoriferæ plantæ, quæ sudoris vice ex se vel sauciatae gummi, & resinas fundant, quæ viscosæ tenacitatis, & consistentiæ sunt, vt cū ignis feruorem experiãtur, in ampullosas excrecentias tumeant, & per collum distillatorij in inferiorem ampullam integræ defluãt. Nos vt ab ignauis partibus tenues segregentur, & in oleum abeant, vt ad medicamenta, vel odorama vberiores virtutes adipiscantur, nouo vase, nouo modo, ac nouo, & industrio artifice opus esse existimauimus, vt accuratorem curam, & diligentiam, quam in alijs efflagitatur, impendat. Vt rem igitur exordiamur.

Fornacula, & vas quibus Resinarum oleum elicimus.

Cap. I.

Habeto vas vitreum non laxioris vteri: sed mediæ capacitatis, recto collo, quo sine ascensu, & labore vapor rectè fluat. hoc vas quia instar instrumenti musici leutum, vel testudinem efformatum est, testudinem vocamus, vel si mauius, obtorto vitreo vase vti poteris. hoc luto obducatur, quod ex tomento, equino fimo, & liquida argilla per mixtum sit, à ferreo bacillo optime subacto vix cultri crassitudinem æquet. Post igni vel eius vice, soli credendum, vt exiccetur, mox denuo luto loriceur, sicceturq; vsq; donec pollicis crassitudinem transversum æquet, ne cum igne senserit, in rimas fatiscat. Collum inferioris ampullæ os traijciatur, ne qua parte inter se committantur linoxylyno oui albugine, triticea farina, & viua calce illinantur, occludanturq; , ne tenues vapores expirent. Demum resina repleatur, vt duas alvei partes occupet. Fornax superioribus assimilis, nisi quod summa tantum testudo foramine aperta sit, capacis vteri vasis intronmittendi in quo adamussim sedeat, vt vasis imum, cum fornacis planitie coëquetur. Imposito vase, superponantur candentes prunæ, vt vbi calefieri ceperit, & prius aquæ post olei effluuium ceperit, acriori igne vretur,

getur, & infra languidior ignis subditur, nam vbi resina in ampullas extumuerit ad summum se erigens, & per vasis collum effluere tentans superiori calore repercussa, & reuerberata deprimitur, & commeabit retro, & sedabitur bullientis resinæ vapor, & hoc artificio per collum vasis defluens, inferior ampulla distillantes olei guttas recipiet absq; super excrescentis timore, & combustione.

Mastiches oleum quomodo extrahatur. Cap. II.

Estiuus temporibus Lentiscus Mastichen fudat, quæ solis officio durata, gummi modo coit, peculiariq; vocabulo Mastiche vocatur. Hallucinantur autem qui ex ea oleum elici posse putant, eo modo quo aliæ resinæ solitè sint: sed modo què superius diximus. Obducatur vitreum vas, quod vernaculo vocabulo leutum vocamus, luto, mox in illud Mastiche injiciatur, vt duas aluci tertias repleat, ac supra fornacis testudinem collocetur. Supra cinis sternatur, vt coequetur planities. Vasis rostro vitrea ampulla subijciatur ingentis vteri, quæ stillantes guttas recipiat. Supra incendantur prunæ, paulisper donec exhalâtes partes per vasis collum in inferiorem ampullam stillare incipiant, tunc vrgeto ignem, vt Mastices intumescens bullæ vasis supremam partem attingentes, ex calore regurgitentur; castigentur, coganturq; infra guttæ in sudorem solutæ per canalem defluentes in

N oleum

oleum abire. Nec inane opus efficiet, qui spongia aqua frigida madefacta, saepius receptaculum detergat superius, vt suo rigore in oleum abire cogat. Cum subiecta ampulla rubescit, & aqua olei speciem representabit, ignem infra accendes sine resinæ tumefactiones vbi oleum nigrum colorem contraxisse vides, tunc amoue ignem, ne vstrinam oleat, nam rei combustionis argumentum est, ac frigefacta fornace, submouetur vas liquorem continens, & natantes guttæ argenteo cocleari, vel alio quouis modo recipiantur, aureo colore renidentes, odoratæq; foris stomacho linendæ stomacho roborando, confirmandoq;.

Oleum Carabis quomodo extrahatur. Cap. VII.

As Leutum vocatum luto obducito eodem modo, qualem supra exposui, ac Carabe incuriose contuso replebis. Mox fornaci imponere conuenit, incendaturq; circularis ignis, qui per semipedem à vase distet, vt paulatim calefieri condiscat, paulatim approximando, dum supra vas supra modum incalecat, & in hac re summa opera, summaq; ponenda est cura, ne turgescens Carabe, in receptaculum labatur. Sic sex horarū spatio prodibit odoratum, & aurei coloris oleum. Sed inter diu per aliquot dies soli credendum: Sed à viris solertioribus alia distillandi ratio inuenta est minus operosa, minus sumptuosa, & minus incuria ali-

qua

qualli ceratum fit, damnosa. Indatur carabes vitreo vase obtorto bene foris luto munito, ac subiecto igne, totum foras emanabit: sed odoris feditate non cariturum. Tunc si odoris redium abolebis. In vitream vrinale copiosa aqua affusa redistilletur, & coloris prodibit aurei, & niuis radiosum, & iterum obtorto vase repetitum, vstionis virus magis euanescit. Ex libra vna duæ uncia euenient, cuius vires ad epilepsiam, proficua, nares ac pulsus linendo, & ad cicatrices corpori concolores corpori reddendas.

Oleum Belzoini. Cap. IIII.

X Belzoino vocato præstantissimum etiam oleum elicitur, siue resina, siue succus sit, qui aestiuis diebus, scarificato truncato, è vulnere pinguis exudat, ac sole arefactus, gummi modo adolescit, inter omnes olfactu blandissimus. Contusus vase inditur iam dicto, ac super incenso igne, sine virus redolentia, vegetissimi odoris oleum exhibit cum sua aqua; & per se iucundissimum, & ad vnguentorum vsum alijs odoribus admiscendo. Possumus etiam aeneo vase iam recensito cum aqua contusum immittere, ac ex more distillatum oleum dabit virosum redolens, & ex singulis libris singulae veniunt uncia. Si vitreo retorto vase distillabis obducto luto cum ignis violentia, & nigrescentis coloris, nec sine vstillaginis nota deterius, præstan-

tissimum verò si quis aquis immersum denuo distillabit, & aurei coloris exhibit, nec v stillaginem recipiet, vel contusum in vrinali cōiectum, & aquis demersum, in arena languida vi ignis ad vasis collum ascendens, translucidum excipitur, & cum aquis denuo ad balneum distilletur, & oleum manabit præstantissimum. Caput roborat, & ad frigidos valet neruorum dolores.

Styracis oleum odoratum. Cap. V.

SX Styrace arbore in odoriferis syluis frequentissima manat resinosa lachrima, flauentis, vel rubescentis coloris, gratissimi, & pertinacis coloris. Cuius duo genera ex eodem arbore sicca, & liquida. Dicemus de sicca. Styra in offas digeretur immittendas in vas iam superius dictum. Super inijciuntur prunæ, vt calefiat, & oleum manabit fragrantissimi odoris. Ex singulis libris singulæ vnciæ excipiuntur. Inijcitur etiam in vas æneum cum aqua, eodem modo etiam oleum exugitur ad vnguenta, sine nidorositatis feditate dubio. Sunt qui obtorto vase eandem operam peragant: sed infra igne minus luculentū ardere oportet, & minister cum magna arte moderetur, ne v stillaginem recipiat, & si nigrum fuerit oleum, rursus in aqua distilletur, & aurei coloris, & iucundi odoris prodibit. Liquidum, Styra grauiissimi, & violentissimi odoris, vt non sine molestia caput tētet, quia viscosæ lentitiæ tenax, &

cum ignem senserit, infra in bullas extumebit, per vasis leuī collū infundatur liquor, mox detergatur quā diligentissimè fistula colli, ne defluentes per eam guttē vitium contrahant, eiusq; nidore descēdentur, mox ignis superaccendatur, non infra, quia illico extumescens per vasis collum regrederetur, ne ab ignis violentia superioris deprimeretur. Tunc ex eo oleum manabit odoratissimum alijs vnguentis admiscendum.

Oleum ex Balsamo occidentali. Cap. VI.

Affertur ad nos ex Hispanijs liquor quidam concretus albus exigui, sed iucundissimi odoris, qui cum virtutes omnes Orientalis Balsami expleat, occidentale Balsamū appellatur. Magni apud nos pretij. In frustra diuisum, traiectumq; per fistulam vasis in alueū, supra ignis accendatur, ac more solito non intumescēs, euaporabit, quod vbi caperit vapores educere, & ex se humidum exonerare, ignis ne deficiat, ne fluorem intercipiat, quod si vstillaginis labe aliqua pollueretur, & nigri coloris, aqua perfusum, & immersum redistilletur, & suauius, & coloratius exhibit, ex libra vna vnica exugitur olei. Mirę sunt eius virtutes ad epilepsiam, si sub lingua habeatur, vel lineatur palatus, & ad vulnera conglutinanda.

Oleum odoratum Thuris. Cap. VII.

X Thurifera Arabia regione nobis Thus adfertur laxato enim sui arboris pregnati cortice plaga, sub feruentissimis canis astitibus manat Thus, quo utimur in suffetibus. Eligitur crassum, pingue, reces, odoratum, ut vberimum oleum reddat. Repletur Thure vas, confuso applicatoque supra fornacis testudinem, ubi caua in medio pettusa est, ac superposito vehementi igne, infra languido substrato, exiit in receptaculum oleum, quod suauem eructat odorem: sed plus tibi feceris satis, si spongiam præ manibus habens receptaculum forinsecus aqua refrigeres, ita enim olei spiritus, qui per receptaculi aluam se agglomerant, in se ipsos reciprocantes, eorum feruore refrigerato, castigatoque, in oleum sese cogunt, suauis odore fragrantis. Vel indito Thus in vas, & tribus libris Thuris adijcito aqua singularem in obrerto vase luto toricato, ac censore igne supra, & infra, & ea que ante diximus facito, sic olei vna, vel duae vnciæ prodibunt cum aqua aurei coloris, quod odoratum halitum reddat.

Opopanacis oleum. Cap. VIII.

Esuit Opopanax succus è laxato messibus caule ferulaceo, vel incisa radice, dum recens erumpit caulis. Eligitur leuis, pinguis, friabilis, tener, odore graui: ob id ad medicamenta oleum expetitur, nam odoratum halitum non reddit. Contractum iaditur in dictum sæpius vas optimè luto munitum, ac fornaculæ committitur ad incalescendum. Sex horis supra leniter ignis ferueat, dum aquam euomat. Mox infra, accenditur, & oleum scaturiet: segregatur ab aqua. Ex libra vna sex drachmæ satis sunt. Si denuo in vas impones, aqua affusa, qua non minus dodrante super emineat, accendaturq; ignis infra, vsq; eo dum oleum, & aqua manabit, parem operã impendendo, & limpidius, & liquidius oleum tibi parabis.

Oleum Hammoniæ. Cap. IX.

IN Cyrenaica Africa regione stillat lactima in arenis, vndè Græcis nomen Hammoniacum, Resinæ modo, vel gummi è ferulaceo frutice. Eligendum pinguis, & Resinosum, vt ex eo oleum medicamentis educamus. Diligitur vas luto, mox vbi sole occaluerit, refertur Resina, & igni creditur coquendum,

dum, vt oleum expuat. Alij aceto solutum obtorto vase absorbendum curant, & eandem operam impendunt, & rubei coloris prodibit.

Oleum ex Terebinthina Resina. Cap. X.

Primam, tenuissimamq; Resinam in oriente Terebinthi fundunt, & quam cæteris odoratiorem, quæ non nisi è vulneribus manat ex omnibus Resinis ei principatus datur. Eligitur alba, perlucida, colore vitri, odorata, & Terebinthi plus referens. Calefacta surgit in bullas, sufflaturq; ob id solito vase, & more distillatur. Possumus, & retorto vase, arenis immersum: sed ignis plusquam leuis fiat, vas & receptaculum ex more refrigerando. Sic flauescente oleum pro singulis libris uncias octo exuges: nam ferè totum in oleum abit. In medendo contrahit vulnera: purgat, discutit, delingitur membrorum doloribus, & ad gracilitatem corporis emendandam; si ipsum in sole linatur non absq; mangonum vtilitate.

Oleum Picis. Cap. XI.

Ix ex pinu recipitur, cum æstate vulneratur, sudore deffluit ex Pinu inueterata anno proximo ab incisu. Antiquitus ante distillationis artem hoc modo exugebatur, auctore Dioscoride. Dum.

Pix

Pix coquitur in aneis catinis, extensa supra prius arundinea tegete, ac lana supra tensa, è sublato vapore oleū elicitur. A tumente Pice, dum coquitur, attolluntur bullæ in orbis ambitu alijs rumpentibus, alijs subnascentibus, supra modum extuberant; ideò more solito distillatur. Optimæ notæ erit, quæ purior, leuior, odorator, nitidior. Exugitur etiam retorto vase vitreo leui igne ab initio, mox subiectis flagrantibus igni carbonibus, maximam olei quantitatem excipies: nam ex libra octo vnciæ colliguntur.

Oleum ex Cera. Cap. XII.

Figitur Cera colore fulua, subpinguis, odorata, pura, & mollis referens mellis halitum, quæ in præarido lentescat, subigi facilis, mittatq; fila cum trahitur Mastichis modo, & recens non inueterata.

Fiant pastilli Cerei, traiciantur per collum vasis in alueum, ne collum maculent, accendatur ignis supra collum, vt superius admonuimus, & leui igne in initio, in fine aucto, & oleum exuges flauum. Ex libra octo vnciæ prodibunt. Si gelascit frigidis diebus reiteretur distillatio, aqua oleum tegente, vt liquidius proueniat, & quanto pluries, tanto liquidius. Est & alia conficiendi ratio. In fictili olla lique scat, adijciaturq; sarmentorū cinis, tribus Cerae partibus duas cineris adiecisse satis erit. Inditur retorto vitreo vase, & superpo-

○ nitur

nitur igni in principio leui, mox cum halitus prosperas se vides ad vasis collum, madefacto frigida aqua linteo, cooperies. Sic extenuatum, excoctumq; superioris frigoris beneficio, per canalem in vas deuoluitur. Si nigrum, & turbidum redistillandum. Sunt non paucae olei dotes, quas cognoscere volentibus ad medicorum, libros, eos delego, vbi de Cera agitur. Oleum millecuplatam suae Ceræ vim refert. Sed præclaram habet virtutem ad cicatrices concolores corpori reddendas. Mulcendis neruorum doloribus, qui eis male torquentur.

Oleum Caphuræ. Cap. XIII.

Vicia Caphuræ molita in aqua forti dissoluatur, & supra aquam manabit oleum excellentissimum. Colligitur penna. Valet contra caneros, & vlcera malefica ad plagas reddendum, vel admiscetur cum oleo vulgari, taliterq; vnitur. vt non vulgare oleum: sed caphuræ oleū videatur. Vel Caphura minutatim concidatur, concisam in forti aqua, & ex halinitro, & chalcantio distillata, & clarificata in ampullam immittitur, & tripodii imposita, calido loco per diei medietatem statuo. Hoc modo liquata Caphura, vbi clara, & lymphida supernatat, eandemq; ab aqua forti separatam per retortam distillo, ex qua distillabit oleum omnium pulcherrimū, & iucundissimum. Partium est omnium tenuium, & natura spiritali præditum.

107

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI

Distillationum.

LIBER SEXTVS.

De oleo ex lignis extrahendo.

PROOEMIUM.

Dum adhuc distillandi ars rudis esset, ex lignis oleum exuentes illud in ollis, alijsq; vasis comburebant, quæ quia nidorosi halitus vstri-
nam expuebant, vel potius artis rudimenta, nec poterant sua ariditate ore absorberi, & pu-
tore: extrinsecus corpori linendo suas vires experiebantur. At nunc multiplicatis in-
uentoribus, ars ad summum peruenit, vt si-
ne nidoris offensa, & ore absorberi, & cor-
pori adliniri possint: Sed ne quid defecisse
videamur, maiorum adscita explicare non
tedebit, dum ex oleosis lignis oleum extrude-
re conati sunt.

*Vasa, & modi distillandi oleum ex lignis.**Cap. I.*

Xtruatur Fornacula ex coctis lateribus in rotundam, vel quadrangulã formam, trium pedum altitudinis, duorum latitudinis, in cuius superiori tholo planities in conchæ modum efformetur, vt velut lacus subsideat, in cuius medio foramen relaxetur, per quod infra vasis collum traïci possit, vt circum quaq; igni torrerì possit. Vas vitreum luto æquabiliter crustatum, vel argillaceum, vel çneum tenuiũ lignorum resegminibus repleatur, ex quibus oleum exurgere quæris. Ori inditur operculum tenuibus foraminibus peruium, ex quibus distillandum oleum fluitet, nec superioris vasis ramenta decidant. Demum vasis collum ampullæ inferioris ori intromittitur, vt operculum interiectum sit, ora circumligabis, ne spiritum expirent, è cuius regione fornaculæ lata fenestra pateat, vt cum oleum in inferiorem ampullam descenderit, in trospici possit. Postremo ab omni latere leui primum igne, mox acriori vrgero, sic lignum in oleum liquefit, defluetq; in subiectam ampullam cum sua aqua. Cum prius liquor aquæ modo fluit, & desijt, sequetur oleum. Vel duas accipies ollas, alteram super alteram statues, superioris fundus angustis foraminibus

nulis peruius, inferior os latum habeat, vt æquè foraminulentum superioris fundum complectatur, commissuræ super linantur luto duos digitos crasso, vt cum olei defluxus ex superiori fiat, inferior sine flatuum expiratione recipiat. Mox ollam lignorum ramentis oppleto; & imposito operculo commissuræ muniatur luto, ne spiritum eructent. Mox fouea in solo fodiatur tantæ capacitatis, vt inferiorem ollam, & superioris partem excipiat, terra circumundiq; cõplanata, & pacta; tunc carbones in strues congeruntur, & circumponuntur, & incandescant. Sed si quo vis modo fumus è commissuris erumpit, perit oleum, & lignorum ramenta in cinerem vertuntur. Vnde si fumus ex parte aliqua se sustulerit, aggesta protinus argilla obstruatur. Cum carbones ardere desierint, & strues decumbet subsidetq;, argumentum est exacti operis, eruta è terra inferior substrata olla, oleum & aquam excipiet, non sine fumido odore ex materiæ vstione. & hoc modo ex Guaiaco, Cupresso, Agalloco, & similibus olea parabant. Nunc autem artificiosius hoc modo parabimus.

Oleum ex Guaiaco quomodo exugatur. Cap. II.

Lignum ex noua Hispania aduectum patrio nomine Guaiacum dictum, vnicum, & præcipuum est ad tenuissimæ luis venereæ grassantis remedium, lignum tantæ duricie, vt aciem ferri respuat, vt vix ferri, aut scobinæ limationi cedat, interna pars medulla-

cea

cea ex atro rufefcente . Hoc vlcera depafcentia fanat ;
 fcabies feras , & cutem , cum tumet , in orbis ambitum
 callo squamatim compactili : Aliquando morbi furor
 in artus feuit , & offa , vt nullo , nifi huic ligno cedat me-
 dicamento : Lignum igitur tenuiffimè difsecatur , vt to-
 tum in minutiffima abeat ramenta ; eademq; diu no-
 ctuq; macerant in aqua vafe diligenter obturato ne va-
 porem , aut vim fuam expiret per hebdomadam . Dein-
 de vitreo obtorto vafe capacitatis duplæ , bene foris ar-
 gilla loricato , igniq; lento imposito , ex libra vnciam
 exudabit . Poffumus quoque obtorto vafe , & benè luto
 cruftato , fine aqua ignis violentia oleum extrahere : Sed
 obfcûrum , & fumi nidore male olentem : Sed fi cum
 aqua iterum rediftilletur , & virus quod oleum læfit a-
 bolebit , & lympidum , & odoratum eueniet . At fi idem
 iterum atq; iterum exequeris , & lympidius , & fragran-
 tius prodibit . Oleum hoc internodiorum duri-
 tiem offeam , & maturitati rebellem illitu e-
 mollit . Vlcerâ , quæ per cutem perti-
 nacius ferpunt , mitigat , extube-
 rantes tumores exæquat ,
 qui in offum occal-
 luerunt ,
 erumpentes vndiq; pustulas cohibet .
 Oleum citius , & violentius o-
 perabitur , quàm fui ius ,
 & cremor ebi-
 bitus .

Oleum

Oleum ex Iuniperi ligno. Cap. III.

Iuaiaco ligno naturæ dotibus & viribus vicina est Iuniperus, huic quoque feda gallici morbi lues cedit sui odoris iucunditate, suauitateq; contra feuientis pestis contagia præualet; ex suo ligno odoratu oleum sudat ad multa quoque precipua medicamenta: Lignum ascia dedolatur, vsq; eo dum abeat in scobem, quæ aliquandiu aqua macerata, vt remolleſcat, humoremq; liberaliter combibat aliquot diebus, inditur obtorto vase, & incensis prunis manabit foras oleum cum aqua, separatur eo more, & ex quinq; libris vna exigitur olei vncia nigrescens coloris, grauisq; odoris; quod si lymphidius queris denuò stillabis.

Ex Agalloco sive ligno Aloes oleum. Cap. IIII.

EX Arabia, India, & Orientalibus oris ad nos Agallocum lignum deuehitur. Alij dicunt ex meridie, & fragrantius quidem esse. Eligatur recens, verum, non mentum ex aspalatho; nam vtrumq; iucundum spirat odorē: sed Agallochum eximium, aspalathus verò per quàm exiguum, & angustum. Id in tenuia ramenta scinditur, traditurq; copiosè aquæ ad computrescendum. Scribunt enim odoratus futurū; si com-

si computruerit, nam marcore sibi suauiolem odorem adsciscit; ob id incolæ in frustra dissectum, sub terram condunt, & multo aggere obruunt, vt iucundiolem spirent odorem. Inditur cum aqua obtorto vase, & suaue igne oleum extrudit. Singularem in suffitibus gratiam habet, abluto ore illud suauitate commendat, quibus fetet, & ad multa myropolarum opera,

Oleum ex Aspalato. Cap. V.

Iusdem ferè speciei Aspalathus. Aduchitur ex Syria, & Rhodo, & Cypro eligitur primi meriti ponderosus, qui denso cortice rubet, in purpuram vergens, suauis odore, tactu spissum, ponderosum, quod ceterorum more aquis demersum non protinus in sublime fertur: sed lapidis modo præceps sedit, nec vnquam emergere consueuit.

Vnguentarijs ad spissandum oleum,
& suffitibus odoris suauita-

te expetitur. Exugitur

oleum, vt ex

aloe,

& ad idem valet, &

si langui-

dus.

119
IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER SEPTIMVS.

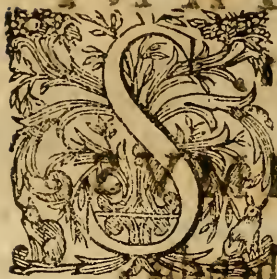
De aquis validis extrahendis .

P R O O E M I V M .

Venimus tandem ad aquas validas, quarum magnus vsus apud auri fabros, & chymistas in separando aurum ab argento, vt sine ijs nil possit operari, in quibus maxima renident Naturæ secreta, quod antipathia quadam, & sympathia alia metalla corrodunt, & aliqua non corrodunt. Quæ aurum corrodunt, argentum respuunt, & quæ argentum, aurum intactum relinquunt. Sic, & de reliquis fornaculas, & vasa diximus superioribus libris, ne quod alibi diximus inutiliter repetamus.

P Aqua

Aqua corrodens aurum. Cap. I.

Implicia quæ in aquam soluta aurum
 corrodunt, sunt atramentum suto-
 rium, siue vitriolum, halinitrum,
 Sal ammoniacum, commune stibium,
 siue antimonium, & argentum su-
 blimatum, ex horum aliquibus, vel
 ex cunctis componitur aqua, quæ
 aurum soluit. Ex his varij varias compositiones, &
 tandem omnes aurum dissolunt. Prima describitur.
 Dux vitrioli libræ, totidemq; salis ammoniaci resol-
 uuntur in puluerem, mox repletur vas vitreum retor-
 tum: sed prius terquater luto linitum lutum ex floceis
 panno abrasis, equino stercore, & pilis sapius remixtis,
 & ferreo bacillo, retinetur. Ampulla tota replenda
 non est, sed tertia pars, vel dimidia. Supra ferrum fir-
 metur in fornace. Collum cum receptaculo coniuga-
 tur, & rimæ stipentur linteolis, ex farina oui albumine
 linitis, & ubi optime reliccatæ fuerint, subiciantur ardẽ
 tes prune, & cum simpliciter spiritus exhalare ceperint,
 & vasis cacumen rubescit, danda opera est, ne vna gutta
 citius, quam altera cadat, quam quinq; horologi mi-
 nuta transferit, & Penitus ceciderint, periculum im-
 minet, ne vitrum rumpatur. Cum spiritus in recepta-
 culo uregurgitauerint, & rubescit alueus, Antels aqua
 madefactis, vicissim tegatur, & cum calefacti fuerint,
 amoueantur.

amoueantur, & frigidiores alteri apponantur, ne feruent
 tes violentissimi halitus vas diffrumpant: sed à frigore
 reperculli in aquam cogantur: Sed cum vas, & recepta
 culum albis spiritibus replentur, vis ignis vrgeatur; nō
 enim amplius imminuet periculum, ne rumpatur. Cum
 stilla cessauerint, finito refedat ignis, & cinis, & ampul
 la à fornace amoueatur. Vel accipe libram, vehemen
 tis aquæ, quæ argentum comederit, cui adijcias ammo
 niaci salis vncias tres, finito, eas corrodat, mox in vase
 vitreo affusa, vi ignis distilletur, & aurum corrodet.
 Vel accipe halinitri libram vnam, alteram antimoniij,
 & in vas vitreum indita distilletur, & in butyri modū
 gelascit aqua; distilletur denuo, & liquefcit aqua, quæ
 aurum corrodat. Vel æquas partes halinitri, & salis com
 munitis, vel salis vrinæ distillabis, ex his manat aqua,
 quæ aurum absorbeat. Vel halinitri, & salis ammo
 niaci aquas partes impones in vase vitreo retorto, luto
 munito, & quia vterq; valentissimū est spiritus in distil
 latione imminet vasis fractura. ob id artificum maxi
 ma opus est diligentia. Coniungitur ampulla cum suo
 receptaculo optimè ne spirēt: mox fornaci indito, & cū
 incipit calefieri, vehementissimi spiritus oriuntur, vt
 vas rubescat totum. Tūc amouendum est ab igne, ac su
 pra molle puluinar reponendum, vt quiescant spiritus,
 & in aquam abeant, post in fornacem redeant, & cum
 denuo ignei spiritus rubentes exoriuntur, vicissim ean
 dem operam impendes; id vsq; donec simplicia in fluo
 rem abeant.

Aquæ argentum corrodenes. Cap. II.

Verò argentum corrodunt, sunt calcantum, halinitrum, alumen, bolus armenus, auripigmentum, & cinnabaris; sed ea qua communiter utimur, fit ex halinitro, & alumine aquis partibus distillata mira vi corrodit argentum. Vel duplum, aluminis. Salnitrum, & bolus armenicus etiam absumit: Sed si his aliqua commiscueris, quæ aurum corrodunt, argentum intactum relinquunt, Conijciuntur hæc in vas obtortum vitreum luto munitum; subijciunturq; ampulla, quæ stillantes guttas accipiat. Cum rubicundi spiritus violentissimi apparent, ne halitus expirent, ampulla subiecta, & vas obtortum ea parte, qua ora inter se committuntur, cerato linteo prorsus obducantur, & aqua frigida ampulla madefiat, vt superius admonuimus.

De aqua siue Vitrioli oleo. Cap. III.

Occant chymistæ vulgo Vitrioli spirituosam aquam, veluti valentem, oleum Vitrioli, quod verè oleum non est, sed medium quoddam inter aquam, & oleum vt aquæ superiores. Et si tamen eiusmodi aquam distillandi variæ sunt rationes, hæc tamè nimis vsitata.

vsitata . Vitriolum in vase fictili aliquo desicca, vsque ad rubedinem, mox contritum colloca in vase vitreo retorto, leuto dicto, foris diligenter luto munito, deinde de fornaci dictę, dictoq; modo in aquis valentibus subijce ignem primo lentum, donec albi fumi appareant .

Tunc pone receptaculum ventrosi aluei, vt capax esse possit violentissimorum spirituum, & sic continuabis semper ignem augendo per diei spatium, & exhibunt gutta rubeę nigrescentes; cum verò albis fumis albescet receptaculum, iam consummatum est opus; amoue ignem, & finito quiescere, donec ignis, & cinis subsideat, Vt à phlegmate separabis pone in ampulla vitrea ad cineres, vel balneum, & leui igne facito, vt in auras expiret, & receptaculũ in vase aquę frigide pleno mergatur, vt ardentes Virrioli spiritus reprimat, & in aquã vertantur, vel madidis linteis superius cooperiendo, vel spongia aqua frigida inhibita linendo . Virę innumere, quas apud chymistarum libros reperies, nos à nobis expertas apponemus . Gutta vna quotidie vino albo mane assumpta, pingues homines demacrare facit, sine læsione, & gutta exhibita, quibus ruptę sunt in pectore venę, conglutinat, & sanat . Secunda aqua, quę post phlegma stillat, valet epilepsię cum vino, vel aliquo liquore absorpta . Si vitriolum per horam in vitrariorum fornace distilletur, inde contrusum ponatur in loculo vbi steterat vitellum albi oui elixati duri, conuertitur in aquam: sed non tantum vehemens quę est optima potui .

De Sulphuris oleo. Cap. III.

Diuerso satis modo Sulphuris oleum elicitur, quod quia valde necessarium est medicis, & chymistis, diligentius conscribemus, ab eo diuerso quem diximus in Magia. fiat vas vitreum in modum patinae, vel fideliae, & centro patinae surgat meta eiusdem vitri, supra quam catus argillaceus constitui possit in modum crucibuli aurifabrorum. Hoc vas repletur Sulphure iam igne passo, vt ad nos adfertur ex Leucogeis collibus Puteolanis. In medio ponatur elycnium xilinum, & incendatur, vbi ardere incipiet ponatur sub campana vitrea, & Sulphuris accensi flamma vasis vestigium non attingat, ne frangat, & ita ex campanae oris paulatim aqua valida stillabit, vel oleum, vt dicunt, vt omnes aquae valide.

Si locus in quo eiusmodi vasa locentur erit humidus,
maior

maior olei quantitas elicjetur. Præterea si conclauē in quo vasa constituta fuerint, clausum erit, fumus intus constipatus maiorem olei quantitatem dabit. Diebus pluujijs maior quātitas, & plus hieme, quā astate.

Fit & alio modō rubicundum pro medicis, chymistis, & alijs. Viuum Sulphur in tenuissimum puluerem redigatur, atq; cum æquali olei Tartari parte commisceatur, mox in vitreum vas tribus horis coquatur, & in liquorem abibit, decoctum coletur per filtrum, & vitro inditur, & minimo calore siccescat, donec sanguinis imaginem acquirat. Digeritur, & massa tenuēteratur, puluis supra marmor humido loco sternatur, defluens humor vasculo recipiatur, iterum depuretur, & humiditas absumatur, vsq; donec in oleum abeat rubicundum.

Oleum, & aqua Tartari. Cap. V.

Fit oleum Tartari, & oleum salis Tartari. Inditur Tartarum in vase recuruo vitreo, luto munito, & fornaci ardenti per sex horas foras extillabit oleum Tartari cum sua aqua de facili ex aqua separatur, quia aqua innarat coloris nigri. Sed denuò distillatum crocei coloris erit, & comburitur vt oleum. At oleum ex Tartari sale paratur hac ratione. Comburitur in vitriariorum fornace Tartarum, mox humido loco super marmor exteditur, quod labitur in oleum, vel potius aquam duorum, vel trium dierum interuallo. Si citius voles in oleum vertatur,

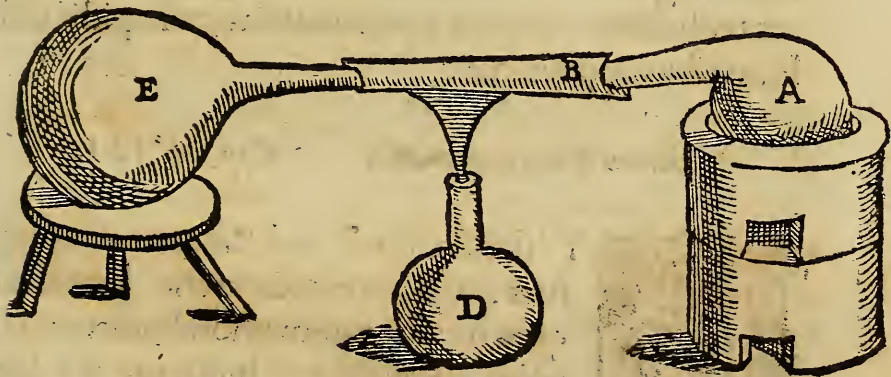
tatur, Tartarum calcinatum, & contusum loca in vesi-
ca hædi, aut bouis secundum quantitatem dissoluendo-
rum, atq; sub aquis merge fortiter alligatam, ne per os
penetret aqua, & horæ spatio in aquam vertitur. vel si
oui elixati duri loculo repones dimidiati vt steterat vi-
tellum, citò dissoluetur in oleum.

Oleum Argenti viui. Cap. VI.

Imile his oleum ex argento viuo para-
tur, quod potiùs valida aqua dici po-
test. Recipiuntur Vitrioli binæ libræ,
altera Salisnitri, altera verò aluminis:
Sed Vitriolum prius phlegmate purge-
tur, & rubificetur, alumen comburitur, & halinitrum
desiccetur, Induntur vase vitreo recuruo benè luto mu-
nito, supponiturq; ori receptaculum maximè ventro-
sum, mox habeatur rotundus canalis vitreus in cuius
medio alterum canalem habeat, accommodeturq; in-
modum infundibuli: mox ponatur vas retortum in for-
nacula, collum intromittatur in canalem iam dictum,
cuius altera pars intromittatur in receptaculum. In fun-
dibulo aptetur alia ampulla, quæ vicem subeat alte-
rius receptaculi in magnum receptaculum libra argen-
ti viui intromittatur. Iuncturæ omnium lineolis xili-
nis alligentur cum oui albumine, & triticea farina, ne
expirent. Tandem subditur ignis retorto vasi, spiritus
ex eo per collum vasis, & per canalem regurgitabunt in
receptaculum

receptaculum magnum , vbi ijdem spiritus simplicium
 argentum viuū tetigerint, vertunt in calcem, & rece-
 ptaculum croceo colore adumbrant ; tunc spongia
 frigida aqua madida spiritus reprimat, & siquid phleg-
 matis vitrioli spiritus redundant, in aquam labuntur, &
 in ampullam per infundibulum decurrent, ne in rece-
 ptaculum perueniant; Vbi chalcantum spiritus effun-
 dere desierit, & argentum viuū non dum in oleum
 conuersum fuerit, denuò retortum vas prædictis sim-
 plicibus repleatur, & igni committatur, vt spiritus de-
 nuo viuū argentum peruadentes in aquam validam
 vertant; quæ aliud viuū argentum inromissam in
 aquam conuertat, donec suppetant, ei vires .

A, Retortum vas .

B, Canalis .

C, Infundibulum cauum .

D, Ampulla .

E. Recipiens .

Q Oleum

Oleum de Lateribus. Cap. VII.

Recipiantur libræ duæ exiccatorum Laterum, & in frusta radiusculè contundantur, instar fabæ, & argillaceo catino igni contumaci candescant, vel pala ferrea, & optimè igniti extinguantur in oleo antiquo centum annorum, & quanto vetustius, tanto melius. Mox laterculorum frustula indantur per collum vasis retorti, & subijciantur ei prunæ, & manabit foras oleum cum spiritibus adeò validis, vt quamquam receptacula aquis mergatur infra, & supra frigida spōgia fo ueatur, sepiissimè maximo cū bōbo in partes diffiliat. Vi res tensis neruis frigidis apostematibus, ac frigidis distillationibus opportunæ.

Oleum Salis communis. Cap. VIII.

It si difficillima sit distillationum magistris eiusmodi olei extractio, tamen aliquos modos commemorabimus, vt vsui nobis esse possint. Induntur sex libræ salis communis in vase retorto luto munito, ac vt in aquis validis sex horis vis ignis vrgeatur, & foris aqua salita manabit, quæ in albandis dentibus utilis erit. Sed si aqua, quæ prius exierit, supra eundem salem contusum effundetur, & denuo, destilletur, idq;

idq; ter, quater vicissim repetes, aqua validior profluet. Vel si Salnitrum distillaueris, & in distillata eiusmodi aqua commune sal proieceris, ab aqua corrodendo absumitur, pone has aquas in retorto vase, & iterum distilla, & exhibit foras salis aqua, & in vasis fundo remanebit Salnitrum integrum.

Oleum Talci quomodo exugatur.

Cap. I X .

N ferreo cocleari igneatur Talchum, & ubi optimè excanduerit, supra aspergatur aqua, vel plantaginis, vel rosacea: & id septies iterabis donec in tenuissimum puluerem redigantur, vt ferè in auras euolet, puluerem in argillaceam ollam cōdito, & vitrariorum fornaci per hebdomadam immoretur donec in candidissimam calcē reuertantur, calcem distillato, & valido aceto immerges, & supra calidos cineres ebullire sines, donec aquæ lymphiditas conturbetur, mox amoue acetum, & in ampullam referua, & aliud acetum indito. eandem operam impendendo, quousq; tota Talci calx in acetum absorbeatur, acetum innox igne facito in auras euolet, & in fundo sal remanebit, super marmore sternatur in humidam cellam, nam sal in humorem soluetur, & in subiectum vasculum defluet, qui & facultatis vsu ad man gonizandam mulierum faciem prestās. In cuius opificio multi viri ingenio, & artificio præstantes maximis labore, studio, & impensis laborarunt: sed nil solidi reperiere.

Q 2

Quomo-

*Quomodo diuersæ qualitates aquæ simul commixtæ
separentur. Cap. X.*

Via sæpè casu accidit, vel necessitate, vt diuersæ qualitates aquæ simul commixtæ inuicem separentur, & vna queq; cū sua qualitate, quamquàm impossibile aliquibus videatur, fieri tamen posse sine vlla difficultate docebimus, considerando, quod nulla maior contrarietas in rebus naturalibus, quàm inter graue, & leue. Cum ego vitæ aquam multoties distillassem pro potabili auro comparando, casu, accidit, vt ampulla vi spirituū dissiliret, ceciditq; effusa aqua in aquæ balneum, & temporis, & impensarum, & laboris tæderet, cepi cogitare, quomodo separare potuissem, tandem vtramq; aquam in ampullam posui cum suo pileo, & receptaculo, conglutinatis commissuris, ne spiritus euolarent, leuiq; balnei calore cepit illico vitæ aqua, quia leuissima erat, in receptaculum delabi aquæ signum in pileo præ sua tenuitate non videbatur, cum postea vidissem in pileo aquæ guttas comparuisse, cognoui aquam ascendere, vnde amoto receptaculo, inueni aquam vitæ integram cum suo pondere transisse cum sua tenuitate, vt erat prius, antequàm è suo vase dissiliret. & aqua reliqua etiam sine aquæ vitæ odore remansit, vt erat in balneo. Sæpissimè quoq; mihi accidit in eadem vitæ aqua, & rosacea, & alijs, vt distillando frangeretur vas,

& aqua foras effluendo , se cum arena commisceret , & cineribus, positisq; arena , & cineribus in ampulla, leui ignis calore aqua in suum receptaculum delapsa est , vt prius in sua erat natura . Aqua valida postquam argentum , vel aurum corrodisset , ei fontis aquam adiunxi , debilitando, proiecicq; in eam aream tabellam, illico valida aqua aurum vel argentum exonerans , in tabellam se recepit in nebulae formam extraxi laminam, argentum, vel aurum corrafi , & in corpus redegi , mox ne validae aquae iacturam facerem, vtramq; in ampullam indidi , & leui igne ascendit aqua, demum vbi spirituum ascensu pileum rubescere vidi, amoui ignem, & aqua valida, vt in sua natura erat, in fundo remansit . Præterea cum aurum ab argento valida aqua separassem , dissiliit ampulla, & aqua in cineribus perijt, illicò cineres , & carbones fontana laui aqua , & in ampullam coniecta aqua , in tenues auras euolauit, reliquum in corpus redegi, & aurum, & argentum recuperaui .

IO. BAPT. PORTAE NEAPOLITANI

Distillationum.

LIBER OCTAVVS.

Quo de extrahendis rerum virtutibus varia experimenta traduntur.

PROOEMIUM.

Ne ab aquarum distillationibus discedamus, eas edocebimus, quæ rerum essentias extrahunt. Quilibet enim solers rerum naturalium, & celebris vestigator è plantis, earumq; membris, nempè radicibus, folijs, floribus, seminibus, virtutes occultas, quintas essentias, colores, arcana, & magisteria eliciens, quibusdam menstruis, scilicet medijs liquoribus vsus est, ad varias simplicium naturas varijs, & peculiari-
bus. Sed pro omnibus communiter aqua vite; siquidem hæc sola instar omnium singu-
lari

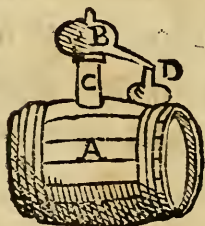
lari quadam prædita est facultate tenuiores, & præstantiores partes segregare, elicere, & illis se inducere, humani generis in morbis auertendis, præcauendis ex corporibus ægritudinibus elisis, labefactatisq; instaurandis, & quasi de nouo restituendis opem latura. Reliqua, medicamenta longè euincere vidimus, neq; aliquid ei simile nouimus. Prætereà intra humanum corpus assumpta, ac foris illita, nullis cedere diuturnis experimentis explorauimus, vt Raymundus Lullius integrum librum de ea re scripserit. Et vt veterum, ita recentiorum multorum diuexata sunt ingenia ad vana organa, & modos excogitandos, vt eam probe tenuiorem, & puriorem redderēt, quorumque nobis præstantiora visa sunt, recensere non pigebit.

Aque vitæ extractio sine igne. Cap. I.

Rustici (vt à rudibus incipiamus) sua industria modum excogitarunt, vitæ aquam è vino sine ignis subsidio exugere, videntes enim mustū sine ignis caliditate, suæ naturæ spontaneo impulsu se se comouere æstuantemq; ebullire, maximāq; spiritus quātitate foras emit-
tere,

tere, vasa orificio circumponentes, illam colligebant. Recens enim mustum è torculari ad vinaceam cellam transfuectum, transinutatumq; , iàm iàm efferuere incipientè, sordiumq; immundum elluuiem supra effundètem emandare, supra vasis osculum cauum tubum, siue lignetum, siue fictilem, quatuor, vel quinque pedum altitudinis accommodarunt, qui ori par esset, & supra pileum constituerunt, cuius rostro receptaculum supposuerunt, mox iuncturas fideliter agglutinarunt, ne quid vaporis, vel spiritus exhalaret, vnde ex vaporibus è vino se erigentibus humor in receptaculum deriuat, vt meritò multi spiritum vocemus, Græci *αμβρόσιον* quasi sine ignis adminiculo extractum sit.

Dolium A,
Tubus ligneus C,
Pileus B,
Ampulla D.

Aqua vite cum igne exustio. Cap. II.

Qua vitæ ex omni vino peruerso, putridoq; extrahi potest, & ad medicamenta, & ad eliciendas substantias idonea, solummodo ex aceto extrahi nō potest, nam vinum, vbi propriam formam amisit sit aceturum, & aceturum cadauer vini est. Accipe igitur vinum generosissimum, & vetustissimum, vel græcum,

græcum, vel lachrimam nobis dictam, quæ ex Vesuuij Monte nobis adfertur, & quâto generosius, & vetustius, eò spirituosius; hoc immittatur in cucurbitam, cuius duæ tertiæ partes repleantur, & pileo super imposito, & suo rostro receptaculum grandiusculum supponatur; nam quanto ventrosius, eò melius, vt maximæ vis spirituum nondum in aquam conuersorum capax sit, orificia optimè committantur, & firmissimè oblutentur, oportet, ne respirent, quàm possibile fuerit, ne laborem, & operam ludamus: nam & si in alijs rebus ne respirent, cauendum est; hic maximè necessarium; nam, è vino exculli spiritus, in subtilissimos halitus resoluntur, & nisi optimè luto coerceantur, in auras euolant. Hoc vbi factum fuerit, ampulla cineribus, vel aquæ balneo committenda, igne primum lento, mox copiosiore subiecto, vt lentè in bullas tumens, temperatè distillet, vehementi bullitione vitata, ne efferuescens exundet: sed ne vel immoderatè fluat, vel nimia tarditate supprimatur, donec pars quarta appositi meri distillet, tunc supprime ignem, & in receptaculum amoue, & vini reliquum sepe in aliud vasculum: nam vbi subtilissimi spiritus surrexerint reliquum vini cadauer torpet. Distillatum denuò distillabis donec totius media pars profluat; idq; tertio facies, vt vna ex quinque partibus in vase remaneat, & si quinto distillabis subtilior, & perfectior erit. Sunt qui ad decimam distillationem progrediuntur: sed nos vsq; ad quartam contenti sumus. Humorem hunc egregium in vasculo clausum,

R - &

& luto optimè obstructum, ne euolet, excipe, & reponne. Signum perfectæ distillationis erit, in cocleari argenteo pars aliqua distillati ponatur, & apposita accensa candela, si tota absumatur, & nulla penitus in fundo humiditas remanserit, vel madefactum in ea linteum, & accensum consumatur, vel iniecta in ea olei gutta, & subsideat signum erit absolutæ priuationis humiditatis.

Quomodo Aqua vite alijs modis ad laboris impensarum compendium extrahatur.

Cap. III.

Ed quoniam ad eandem distillationem toties repetendam, vt superstes ille ex distillatione humor redistilletur, tēpus, & impensæ teruntur, ab ingeniosis viris varij modi, & organa ad posteritatem transmissa sunt, vt parcius, & compendiosius distilletur. Alij per serpentinum alembicum executi sunt. Est enim serpentinum vas, vt ante retulimus, quos per anfractuofos, & flexuosos canales spiritus è vino per longum iter deducit, vt aqua omni phlegmate spoliata in subiectum vas deriuetur. Alij per triceps seu, quatriceps, & septiceps vas, vel per hidram distillant (vas paulò ante retulimus) vt variæ notæ aqua exhibeant, nam ex superiori tenuior aqua deriuat, ex inferiori phlegmate redundans, quas omnes seorsum seruant. Alij simile vas excogitarunt in formam metæ

in

in summo turbinatum, in imo crassum. Hoc supra ampullam accommodant, ac probe superlutatum in arenariam cupellam imponuat, ac lento igne vrgent, ex superiori pileo tenuior, ex inferiori crassior. Alij serpentino vase vtuntur, & quale sit supra docuimus, vt salebroso, & anfractuoso itinere longo, & difficili attenuetur humor magis, & quod phlegmate grauescit per aliud vas in medio canali existens, relabatur. Alij oblongi colli vas camelinum, vel struthiocamelinum vulgus materozzo vocat, nã q̄ per eiusmodi vas distillatur, eo quod per alia effluit egregie praualet. Multi in prædicti vasis faucibus spongia, pergamenum, vel suberum accommodant, mox supra pileum erigunt, vt nisi per cartæ poros, per spongiam vel suberum nobilissimi, & longè tenuiores spiritus transmeent, & in horum poris intercipiatur phlegma. sunt qui spongiam oleo maddafaciunt, nam phlegmati viam intercludit, & sic semel distillando praualet multiplici.

Quinta aque vite essentia quomodo fiat.

Cap. IIII.

NE aliqui cōtra nos subsannent, quod quinta essentia nomen mixto indiderim quasi quintum elementum dicam, vel quod cælum esse asseram, dicam quid per quintam essentiam intelligam. Quintam essentiam voco formam cuiuslibet rei à corpore remotam,

R 2 id est

id est omni qualitate sensibili, & elementalī orbata, relecta tantum subtilissima eius parte per distillationem, ut eius substantia sicut æther, sit (per similitudinem loquendo) cuius temperie admixtus sit calor. Cum enim quatuor elementa in omni mixto admixta sint cum suis manifestis qualitatibus, cum omnibus suis elementorum impuritatibus, & cum specifica virtus formæ adhæreat, ac subtilioribus partibus, quando ab elementorum fœculentia depurata sunt, videtur quodammodo à suis elemētis distare, ut quintum esse appareat, & verè spirituales vis indicatur ad longè, & sanè viuendum. Ex hoc aliqui cœlum vocarunt, quod quemadmodum cœlesti influxu in nos agit, ità ad perniciosorū morborum profligationem efficacem illā vim quodā modo imitari videatur. Ex aqua igitur vitæ iam extracta efficitur quinta essentia aquæ vitæ. Hæc est illa aquæ vitæ essentia ad tam præstantes, & egregias rerū virtutes extrahendas receptissima. Post igitur sexies, vel septies distillatam, ut diximus, illam pone in Pelicano, vel Geminis, & vase benè lutato pones sub fimo equino, vel vinaceorum, vel aquæ balneo, ne deficiat ignis per mensem, & circulari facias. nam postremò videbis in fundo feces, & supra natantem quintam essentiam coloris cerulei, & lympidi. Tunc resera osculum, & si foras mirabilis fragrantie manabit, cui nulla res comparari poterit; scito te optimum finem assecutum, quod si odor vel color non respōdent, reclude vas, & iterum ad circulandum repone, donec signum assequaris.

quaris. Demum extrahe à vase, & à fœcibus separa, & optimè clausam repone. Sunt qui primo vinum per mensem sub fimo macerandum ponunt, donec suo marcore contabescat, & mox distillant. Sed eiusmodi quintæ essentia tanta est vis, quod intra paucissimas horas rerum omnium ferè quintas essentias extrahit, plantarum, herbarum, radicum, seminum, vt quintam essentiam, cuiusq; essentia quintæ meritò dici possit. Nil aliter efficiendo, quàm simplicia in aquam illam imponendo, & ibi tribus, vel quatuor horis ad solem, vel aquæ balneum commorari sinas, nam in simplicium, penetralibus se se intromittens ex molis sinu, rerum occultas proprietates proleptat, & surripit cum omnibus suis virtutibus multiplicatã, supra quam credi par est. Vnde meritò quinta essentia est quædam substantia è rebus extracta ab omnibus impuritatibus, & corruptionibus separata in se retinens vires calorè, sapes, & eorũ proprietates. ob id sua puritate, & tenuitate illico corpus penetrans, & peruagans, illud immutat, alterat, & admirandas inde cit operationes.

*Alius modus quintam essentiam extrahendi de
Feniculo. Cap. V.*

Vlti sunt modi, & penè infinitæ virtutes ex simplicibus extrahendi, qui secundum rerum varietates variantur, & qualitatum extrahendarum, quorum quamplurima hic adducemus exempla,

vt ex se alias ex his inuenire condiscatur. Possumus ex radicibus, floribus, plantis, & animalibus vires extrahere, siue quintas essentias, eas tenuiter terendo, relinquendo sub fimo macerandas in cucurbita per 40. dies; post exemptas ad distillandum ter quater exhibeas, vt diximus de aqua vitæ, mox ad circulandum, & cum signa consequeris sui odoris, saporis, coloris, scito te quintam essentiam affecurum, suasq; virtutes multipliciter exaltatas, reperies, & efficaciter operâtes insolita, vt mira videantur, tam mirificã opẽ conferunt. Exemplum de Feniculo. Iunio mense accipito radicem herbarum, & florum Feniculi libras decem, minutatim eas concide, totidemq; libras aceti vini generosi albi, repone in vitro ad macerandum vase benè clauso, vsq; ad finem Octobris, quo tempore perfectam maturitatem assequuntur semina, quorum quadruplum pondus benè contusum, & in puluerem reductum albo vino quadruplum mergatur, macereturq; per diem, mox distillabis, & oleum, & phlegma promiscuè effluet. oleum per vas in arena mersum à phlegmate separabis, quod radicibus, herbis, & seminibus recentibus infundito per balneum ter distilla, & præstantissimum habebis antidorum ad venena, ad corroborandum vitales spiritus, ac naturales virtutes.

*Quinta essentia Sefilis Massiliensis, Angelica, &
Zedoaria. Cap. VI.*

I volumus aliter parare, parandi ratio talis erit. Radix Sefilis à sordibus mundata minutim concidatur, & contusa diligenter exprimatur, succusq; expressus reponatur: residuas feces calida aqua macerabis triduo, maceratae denuo exprimantur, expressum succo primò additur, mox alia aqua affunditur, & post triduum expressus humor priori additur, & sic consequenter affusio, & maceratio triduana, tandem exprimitur, vsque dum in recrementis, neque odoris, neque saporis aliquid reliquum fuerit, post segmenta illa macerentur, & expressione repetita exhausta illi recenti iniiciuntur, & hæc optimè obstructa per diem figulorum fornaci feruentissimo igni prostituta, in albicantes cineres conuertantur, quæ succo iam collecto adduntur. Sed quod de radice diximus, idem quoq; de herba dum floret, & postremò cum semen aperitur faciendum. Cuncti demum cineres, & succi in vas vnum componuntur, & per filtrum ter defecantur, defecatim in circulatorium induntur, & per decem dies calido cinere circulantur, & materia in illis spissitudinem, & colorem aureum contrahit, & humor ex balneo elicitur, & oleitas in fundo residens reponatur. Quinta essentia Angelicæ hoc modo extrahitur. Ex prima florum sobole antequàm ex suis radicibus prodeant diluculo ante solis ortum, dum adhuc ro-

sci.

scido humore madent, vasculo vitreo, vel fictili vitrea-
to excipiuntur, atque cæco pileo super agglutinato, per
triginta, vel quadraginta dies in balneo feruentur, ibi
enim melligo quædam se pandit, quæ per rostrum alem-
bici distillat humorem perelegantem, & aureo colore,
cuius duodecim guttæ tempore matutino exceptæ ore,
valent contra paralyfim. Ex Zedoaria quinta essentia
hoc modo extrahitur. Radices minutatim concidun-
tur, concisis vinum rectificatum, deest aqua vitæ donec
trium digitorum altitudine super eas extet, infundatur.
Vasculum hoc continens optimè obstructum per dies
naturales nouem in digestionem relinquatur, tempore
hoc elapso materia contenta in cineribus, vel arena ca-
lida, vsq; dum nihil præterea humoris exudet: vitato
ramen adustionis vitio distillet. Ex distillatione hac
exemptum, quod est ex distillatione in vitro recenti
per balneum traducatur, & tandem in fundo Zedoar-
iæ essentia residebit. At quomodo ex carnibus, odori-
bus, Ambara, Moscho, Zibeto, & alijs extrahatur, dixi-
mus libro de magia naturali.

De Elixiribus.

Cap. VII.

Res sunt Elixirum species. Prima metal-
lica, vt auri, argenti, & cæterorum Mi-
neraliũ, vt Sulphuris, Arsenici, Salis, Chal-
canthi, & Halinitri. Secunda gemma-
rum, succini, Margaritarum, Corallorum, Smaragdi,
Amthisti,

Amethisti, Christalli, & aliorum : Tertia plantarum, & earum partium, radicum, herbarum, florum, seminum, fructuum, & similibum . Elixires ab essentijs, oleis, extractis, & tincturis diuersi sunt, nam tincturæ, quoniam sui compositi colorem amittunt, non olea quoniam pinguedinis expertia, sub aquis merguntur, nec essentiæ quoniam lymphiditate, perspicuitate, & claritate destituuntur : sed tamen medium quoddam inter essentiã, & oleum, & quia etiam aliquid coloris accedit, sunt etiam media inter tincturam, & essentiã, & habitu liquorem potius, quàm aliquid repræsésentant. Dicunturq; Elixires non à materia, & forma : sed à virtute, & efficacia, quorum vires sunt, vt spiritum vitæ essentialem, & ex prima elementorum temperie profluentem ingenta sibi qualitatis, efficacis potentia, penetrent, purgent, instaurent, & conseruent . Elixir non ex vno simplice : sed vt plurimum ex multis constat . Dicitur primo de Bibinella, & hoc modo qui sequitur, paratur . Radix conuenienti tempore fossa in aqua fortiore, è radice similiter tertia vice segregata, maceretur, atq; indè probè a curatione recondita, oneribusq; impositis deguata, putrescere sinatur, donec flores suum vigoris gradum attigerint, qui tunc temporis decerpti, aqua è simili specie floribus similiter macerandi: sed in peculiari vasculo deponitur . Post hæc semen vbi maturitatem assecutum fuerit, contusum aqua simili maceretur . Floribus triginta dierum spatio maceratis, singula coniunctim distillentur phlegma cum oleo eliciendo segregatum

tum per gemellos, per sex dies ex vno in alterum distil-
lentur, vel vsque dum ex partibus quinquaginta. nouē
digerendo consumptis, sexagesima solum remaneat, cir-
culetur, residuum illud exceptum reponatur. Diciturq̃;
Elixir quasi vitæ conseruatiuum.

Elixir ex multis simplicibus compositus.

Cap. VIII.

Lij sunt Elixires ex rebus multis compo-
si, qui multiplicem virtutem habent. Vnū
apponemus, quem ex multis, quos exper-
ti sumus, egregiæ virtutis cognouimus, vi-
res quas vidimus, describimus, reliquas,
quas reticemus ex βοτανουραγια accipies. Recipe flo-
rentis Saluix libram vnā, Origani, Hyssopi, Saturiæ,
radicum Bimbinellæ, Absinthij, & radicum Valerianę
ana vncias duas, Vuæ florētis, Rosarum rubearum, & al-
barum, radicum Bistortæ, & Petroseliniana vnciam,
cum dimidia. Rosmarini, Petroselini, Cheræfolij, Lau-
uendulæ, Mari, Maiorana, baccarum Iuniperi ana duas
vnciæ tertias cum dimidia. Feniculorum, Leuistici,
Mentæ, Feniculi marini, Pulegij, Camæmeli, radicum,
Mei, Melissæ; radicum Dauci, Angelicæ, Caryophyl-
latæ, & Liquiritiæ, Thimi, Calamenthi, Stecadis, Saxofra-
giæ, & Beticæ ana drachmas tres, Mentæ gallicæ, ra-
dicum Tormentillæ, radicum Polipodij ana drachmā
vnā cum dimidia. Radicum Scorzoneræ purgatæ
corti-

corticibus, & medullis viridium, non siccarum dimidiam libram. Colliguntur simplicia hæc sereno tempore cum suis seminibus, saltem floribus, siccanturq; in umbra, nec aliquo modo aqua madefacta. Radices medulla præditæ primo purgentur rustico panno lineo, & interiori medulla lignosa viridi humida, assiccentur sole, ac præparata iuxta debitum pondus animaduertendo quod vncia sit octo drachmarum. Et quoniam omnium pondus æquat tres libras cum dimidia, addatur eis vini quadruplum, & si esset Creticum præstantius erit, saltem vinum Græcum Vesuuiarum dulce, & sint libræ duodecim. Radices contundantur optimè, herbæ tenuiter concisæ, & quia Scorzone-
ra, oportet, viridis sit, ob id non apponitur quadruplum vini, vt in cæteris; Hæc omnia vitrea in cucurbita locentur, imposito pileo tæco, non rostrato, optimè conglutinentur iuncturæ, ne respirent, vt Pelecani instar ascendens vapor refluat in suum alueum, ac aquæ balneo per dies quindecim ascendens, & refluens vapor circuletur. Interea aquæ vitæ optimè ex optimo vino Græco in balneo aquæ libras quindecim paratas habeto cum floribus Roris marini distillatas, & sint florum libræ tres, & quindecim diebus macerentur modo prædicto, Ziziberis albi, corticum Citri, Nucum myristicarum, Maris, Galangæ, Calami aromatici, Acori ueri, Coriannorum præparatorum ana vnciam vnam. Caryophyllorum, & Cinnamomi duplum, Sandalorum Citrinorum ana drachmas tres, Cubebes, Carda-

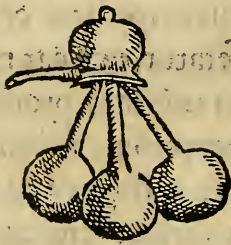
momi minoris, Piperis longi, Zedoariae, Baccarum lau-
 ri, Cumini, Carui, Dictami albi, Rhapontici vsualis,
 Pomi granati ana drachmas duas, Granorum Paradisi,
 Croci Sulmonensis, Rhabarbari perfecti ana drachmā
 vnā, Seminum Anisi sexquinciam, Mellis optimi li-
 bram dimidiam. Theriacę optimę, & Mitridatij drach-
 mas tres, Rosarum rubearum siccarum, Cárdui sancti,
 Feniculi marini, & Scorzonereę ana drachmas tres.
 Deinde hæc duo composita simul admiscendo in cu-
 curbita, aquę balneo distillabis, aquam calidam in-
 fundendo sepè balneo quantum in ebullitione absumi-
 tur, & vasorū commissurę optimè lutentur, ne respirent
 cum lineis tenuolis, ovi albumine, & tenui frumenti pol-
 line conglutinatis, vt diximus. Cucurbitam supra-
 tripodem breuium crurum accomodabis, intra ahæ-
 num vas cum bacillis optimè religatis, & firmatis, ne
 ex bullitione moueantur. Vbi verò distillare defierit,
 feces optimè exprimantur praelo, exuclis liquor denuo
 distilletur in vase retorto in eodem balneo, & has duas
 aquas admisceto simul in vitreo vase benè solidò, &
 hæc simplicia super impones. Sacchari optimi vnciam
 vnā, Rosacei vncias quatuor, in cannis semiunciam,
 Aromatici rosacei diamusci dulcis, Diamargariton,
 Diarhodon, Auri foliati sesquidrachmam, Rubini op-
 timi semidrachmam, Margaritarū contusarum drach-
 mas quatuor, Moschi, Ambaræ, & Caphuræ semi-
 drachmam. Hęc omnia in porphyretico marmore
 triturentur cum optimo saccharo candido. Mox re-
 feretur

seretur orificium vasis subere, & pergamenò, ne tantillum eueatet, & soli apricari finito, & si sol non feruet, imponatur aquę balneo tepido quadraginta dierum spatio ad macerandum, semper vas commouendo, vt fęces commisceantur, earumq; virtutes aquis relinquuntur. Postremò requiescat, vt fęces subsideant in fundo, & vires in aquis pessum eant. Tandem capiantur Moschus, Ambar, & Caphura, cum Bibinella. Animaduertendo, ne senescencia simplicia intromittantur, corrosa, aut tarmis absumpta: sed in optimo eorum statu. Id summopere considerandum, neq; prægnantibus, nequę puerulis exhibendum ob suam robustitatem, & præcipue ob Moschum, nam induceret pueris epilepsiam, aliasq; eiulmodi species, & mulieribus impediret conceptum. Sic cõtra si pessum naturę inseratur, exiecat muliebriũ locorum humiditatẽ, prouocat mēstrua, prodest strangulationi matricis, & fauet conceptioni. Submouet ascendentes capiti vapores mulierum ob menstruum retentionem. Multas præterea retinet vires quę in Medicorum scholis continentur.

*De Clisso.**Cap. IX.*

Tillatitium medicamentum, quod Clissum vocant, hoc modo se habet. Quando vnus generis plantę diuersę partes in suis virtutibus exaltatę, tandem collectę in vsum commune esse coeunt hoc modo. Planta primo radicem hinc herbam, mox, florem,

florem, demum semen fundit. cuiuslibet parti peculiaris virtus inest. Vnde si omnium partium virtutes, subtilitates, olea, sales, & eiusmodi similia extrahuntur, & cum vnum quodq; eorum separatam habet efficaciam, & congressu, & societate mutua in vnum corpus recurrunt, id Clissus dicitur, cuius confectio tali modo perficitur. Radicibus, floribus, folijs, & feminibus maturitate absolutis, scilicet in suo tempore euulsis, collectis, decerptis, receptisq; ea distillando, putrefaciendo, subtiliando, & sal eligendo, & quibuscunq; alijs modis iam prius edoctis, maxima ingenij, & manuum dexteritate, virtutes, naturas, ingenium in Naturæ sinu delitescentibus, elicere, subducere, & extrahere. Et vbi hæc omnia

separatim alia in olei, altera in liquoris, altera in salis formam iam elicuisti, simul omnia coniungantur, & in vnam spiritualem essentiam, eamq; postea inseparabilem redige hoc modo.

Accipito tres cucurbitas æqualis amplitudinis, & in parte inferna, ne ignis iniuriam sentiant, luto probe munias, & virtutes iam dictas liquoris vnâ salis alterâ, & olei alteram; mox colla simul vnias mutuo, & alligabis, vt in vnum orificium coalescant, omnia superlutando, & demum pileum capace illorum collis indes, & in fornacem accommodabis. Hoc vnum diligenter asseruabis, quod si secus feceris, oleum, & operam perdes scilicet, vt vnicuiq; ampullæ suum ignem ministrande liquori

liquori leuem, oleo ingentem, sali vehementem, vt se simul aquent, & aequaliter fluant. Erit igitur humor in cucurbita ceu foetus quando concipitur, & ex alio nascenti velut materno ventre, qui se in cavitare pilei recolligens, per eiusdem orificium pluribus guttulis profluens, vt ex vtero, à vasculo, quasi officiosa obstetrice excipitur, & fouetur. Hic ergo erit Clissus, siue triplicatae virtutes, qui medico vsui remedia admodum salubria praestat.

De Tincturis. Cap. X.

Extrahuntur ex rebus Tincturae siue colores, inam verè, vt in multis cognouimus, essentias, virtutes, operationes, animas, & omnia in colore consistere. Si quis enim auri colorem extraxerit, optimum secretum nactus fuerit, dummodo metallum sine colore remaneat cum modica sui ponderis iactura. Extraximus è Rosis colorem, in quo maximus Rose odor inerat, & sapor, & erat preterea mirificae virtutis. Tincturae sunt partes simplicium puriores, & efficaciores prima, & nobilissima, ex quibus extrahuntur virtutes retinentes, & operationes. Extrahuntur è metallis, radicibus, herbis, floribus, seminibus maiori solertia, quam labore ab omnium elementorum mixtione liberae tincturae, aeris perspicuitatem, & puritatem subtilitate amulantur, vt

ex rebus, quibus extrahuntur calorem, splendorem, & subtilitatem, absq; vlla impuriore materię accessione, & substantiam adeo tenuissimam & purissimam, vt multorum annorum spatio nil fecium in fundo receptaculi sui deponat: sed perpetuò equali puritate, & perspicuitate consistat. Et si rectè conditę fuerint perpetua virtute vigent. In hoc, & ab essentijs differunt, quod simplicium, ex quibus extrahuntur, colores adsciscunt, & inde nomen assumunt: Sed quia

multarum rerum tincturas in nostro naturalis Magię libro demonstrauimus, super-

fluum

mihivideatur, hic

denuo addu-

cere

145

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI

Distillationum,

LIBER NONVS.

Oleorum extractio cum prælo.

PROOEMIUM.

Iam de distillatione opus ad Umbilicum produ-
ximus, optimoq; iure poteramus distillationi
superfedere, nisi quidam distillationis modi su-
peressent medij inter distillationem, & expres-
sionem, cum multa sint simplicia, quæ di-
stillationem non patiuntur, ob id expressio cū
prælo reperta esset huic negotio maximè ne-
cessaria, vt sine ea hæc ars manca, & deficiens
videri posset, sed ad finem properemus.

·T Quomo-

*Quomodo oleum cum Prælo extrahatur.**Cap. I.*

Vnt quædam simplicia mediæ oleo-
 litatis, & pinguedinis, suntq; etiam
 tenacitatis, & viscositatis, vt nisi ma-
 ximo cū labore oleum exugi queat.
 Ars enim multa vsurpauit artificia,
 quæ ex experientia aucupata sunt,
 vt sine laboris tædio, videlicet præ-
 li machinamentis appressu, oleosam materiem exudēt,
 quæ antiquitas non ignorauit. Nam Dioscorides a-
 quam quærens, quæ per se sola faciat vnguentum, id est
 oleum, & aqua mixtum, ita docet. Recens myrrha,
 hæc tunditur cum pauxillo aquæ, dein Prælo, vel machi-
 nis foras exprimitur. Odoratissima hæc, & impendio
 pretiosa vt per se faciat vnguentum, Stacten vocatam.
 Vocant Græci Stacten, quod è stillatitia Myrrha fiat.
 Sunt etiam simplicia quædam adeò tenuis essentię, vt
 minimo ignis calore odores in combustionis nidorem
 abeant, videlicet Moschi, Ambaræ, & Zibethi. Suntq;
 etiam maximi pretij: vt si oleum ex his eligas, multo
 plus valeant quàm existimari queant. nec sunt tam te-
 merè igni exponenda, nam si eius asperitatem senserint,
 & in teneras auras euolant, & vstionis labe infi-
 ciuntur: sed supra eius vapores exposita, suum reddent
 oleum sine vstionis periculo, & eius amissę qualitatis.

Non

Non verò in olei expressione pretiosi, hoc utimur organo. Fiat ęnea columnula semipedis altitudinis, intus inanis, palmatis diametri, crebris circum circa foraminulis peruia, cui lata fidelia supponitur labris circumvndiq; erectis etiam ęnea cum suo canaliculo. Repletur turriculis rerum exprimendarum, supra imponitur ligneus modiolus, mox robusto torculo quàm fortissimè constringatur, è foraminulis oleum effluet in fideliam, & per canalem elicitur: Sed prius turricula, & lamina ferrea calefiant, donec digitorum tactum vix ferant, vt vberius oleum eliciatur.

Oleum ex Myrrha. Cap. II.

Myrrhæ arbor in plerisq; Arabię locis gignitur. Laxatur ictu cortex, & profilit in tegetes lachrimam suscipientes: Sed alia caudici coherens adnascitur. Satiua syluestri præfertur. Inciditur bis eisdem cum Thure temporibus à radice vsq; ad ramos, qui valent, & sudat spontè priusquàm incidatur stillaria dicta, cui nulla præfertur. Eligatur vetus lachryma, quia odoratio omnino ex parte concolor, & quę contracta candidas vnguium modo, leuisq; venas ostendat minutis glebis, gustu amaro, acri, & odorato. Tunditur, & lineo linteo, vel sericeo laxioris contextus imponitur, atquè super feruentis aque vaporibus aheno extenditur, vt ascendentibus vaporibus affatim fatietur, vbi aque diluto val

dè permaduerit, vt fluere incipiat, liquida iam facta, organo imponitur exprimiturq; . Sic purgatissimus Myrrhēflos, aut Myrrhinū ius fluet vehemētis odoris . Colluto ore ingratum halitus fetorem abolet, peruncta alarum virus extinguit faciem linendo per noctem singulis mensibus iuuenilem faciei colorem, & gratiam vsq; ad vltimum senium conseruat .

De Moschi oleo . Cap. III.

Apra Indica ex Umbilici vomica quotannis Moschum exprimit. Animal cōcepta fanie in Umbilico, antequam rumpatur, suapte natura ad maturitatem spectat, ad quam cum ventum est, fera titilantis humoris noxio lancinatu laceffita, cotibus & saxis se se affricans longo insolatu candentibus magno oblectamēto affricat, donec facto vomice emiffario, tota fanies supra lapides effundatur, ita vtriculus exinanitur, aluus post ducitur cicatrice, rursusq; irruens sanguis replet umbilicum, & in consimilem vomicam extuberat. Hęc ex Aetio, & Arabibus excerptimus. Moschum contritum supra bullientis ollę aque planē tenso linteo humescet, prelo mox oleum exudat sine sui corporis iactura, aut vstionis nidoris metu, id in pretiosa odoramenta venit, eo alarum tēdia, & graue sudoris virus aboletur, & tandem omne quod in suauem halitum expirat, hac odoris gratia occultitur. Et

vt sum-

vt summam dicam, omnia quibus admiscetur, odoris commendat iucunditate, extractum oleum tam vehementissimi odoris est, vt latè, fusèq; iacet odorem, & eius momento tota domus repleat. Reuocat, quos animus defecerit.

*Oleum ex Zibeto.**Cap. IIII.*

Smilax quidpiam eruitur è genitalibus ferè Feli similis, è cuius natura odoratissima sordes emanat, quæ solet purgari, cum ea pars vligine scatet. Oleum simili iam dicto modo extrahitur.

In peluim humore perfusam sericeum linteum laxius contextum extendunt, vulgo taffetano dicimus, infra ignem accendimus, vt vapores surgentes bullietis aquæ linteum peruadentes Zibethi oleum fluere faciant, collige, & in vitream ampullam condito ad vsum, nec aliquid de sua quantitate remittit: sed integrum se conseruat.

*Ambaræ Oleum.**Cap. V.*

Vtrum Ambara veteribus cognita sit, aliorum iudicium esto: odoramenti tamen genus est ex Aetio traditum, sunt fontes, qui illam scaturiunt, quemadmodum bituminis, & picis. Colliguntur ex piscibus qui Ambaræ scaturigines

turigines degustarint. Præfertur in eo genere, quod fuluum, & præpingue est: Sed singulari quadam opus est solertionis attentionis industria, & prouidæ dexteritatis operosa. In labellum aqua inditur, & vi ignis soluitur in vapores, qui laxo linteo eleuati excipiuntur, quod supra vasis ora tensum sit, cum fluitat, madefactum colligitur. Cor roborat, omnesq; sensus vegetiores efficit.

Castorei oleum. Cap. VI.

Castor est animal amphibium, quod terris, & aquis viuat, liquorem habet quendam intra folliculos, Melleum, odore graui, virus reddentem, gustu acri, tuniculis interseptum; quia cerosum, oleosumq; est, facile supra extensa lintea ex surrigentibus vaporibus in oleum currit. Si verò velimus obtorto vase vitreo sine aqua oleum exugere, è libra vncia manat: sed fædi odoris, & vtilaginem resipientis rubri coloris, si denuò cum aqua distillaueris, clarioris erit coloris, nec tam grauiter olentis.

Oleum id venenis aduersatur. Gutta cum vino datur comitialibus. Occipiti illitum memoriam,

iuuare vidi-

mus.

Oleum

Oleum Mitridatij, & Theriacæ. Cap. VII.

VM videremus Theriacam, & Mitridatium promissis non respondere, quæ maiores sponponderint, cepimus anxius cogitare, quo nam modo fieri possit, vt tam mirificis virtutibus non defraudaremur; cumq; certo cognouissemus simplicium distillationibus qualitates ad summum euehi, & virtutes multiplicari, cepimus Theriacam distillare, non vt aquam: sed oleum extraheremus. Vndè Theriacæ libram in obtorti colli vase luto optimè munito, & resiccato, igni commisimus, & indè olei drachmā nigerrimi extraximus: sed præstantissimæ virtutis, vt non solum quas maiores nostri scripserunt: sed quod plus in recessu, quàm fronte polliceantur.

Oleum Scorpionum distillatum. Cap. VIII.

Odem desiderio stimulati libram olei Scorpionum prædicto retorto vase exposuimus, & oleum egregiæ virtutis extraximus, & ex libra olei vnciam vnā extraximus: sed acutissimæ, & præclarissimæ operationis.

Oleum Sacchari. Cap. IX.

Ifficillimè Saccharum in oleum abit, nam breui temporis interuallo congelatur, vnde multa hominum solertiorum diuexata sunt ingenia, vt varias operationes excogitarent, & à varijs varia excogitata sunt. Alij in argenteam pateram Saccharum tenuissimè contusum iniiciunt, ac aqua vitæ infusa, vt digito superemineat, tunc admota candela, accenditur aqua; mox argenteo cocleari exagitato, dum ardet, & cum ardere desierit, & aqua absumpta est, oleum in patera remanet liquidum: sed vix elapso Mense durefcit. Alij Arantium malum medulla priuant, & in exenteratum alueum Saccharum diligenter contusum imponunt, mox ignem leuem circumaccendunt: liquefcit Saccharum calore, & combibendo Corticis succum in oleum abit: Sed etiam tempore gelascit.

Ex seminibus Citri oleum. Cap. X.

X omnibus seminibus oleum extrahitur: Sed ad multa necessarium quod ex seminibus Citri prius suis corticibus spolian-
tur, mox exactius in marmorea pila cō-
tundantur, vino irrorentur, & supra areū
vasculum igni imposita, argenteo cocleari exagitentur,
& mo-

& moueantur donec expirent vini humiditatem. De-
 mum torculari imposita, & compressa fortiter, aurei co-
 loris oleum foras exprimetur. Cuius rei vires contra
 venena mirificæ, & præcipuè admiscendis odoramētis;
 nam nunquàm rancescit, & si longo temporis interual-
 lo rancorem contraxerit, cum aqua remixtum, & bis,
 teruè exagitatum, æneo vase distillabis, nã omni phleg-
 mate relicto, nunquàm amplius rancorem contrahet.
 Sic Limonis, Aurantij; & reliquorum eiusmodi generis.

Oleum ex seminibus Coloquintidis, & Sinapis.

Cap. XI.

Induntur semina suis corticibus, condun-
 turq; in marmorea pila, ac prælo, vt dixi-
 mus, exugitur oleum. Quod linctum,
 puerorũ stomacho mirè vermium quã-
 titatem egerere facit. Eodem modo ex
 duodecim libris feminum Sinapis duæ olei
 vnciæ exceptæ sunt coloris au-
 rei nigrescentis;

Sed si

prius aqua semina macerentur per
 mensẽ æneo vase, liquidius,
 & acrius prouenit.

Oleum Vitri.

Cap. XI.

Itum optimum, & optimè lotum, & sic-
cum conteratur, vt eius granula, Milij
aut Papaueris semina æquent, confra-
ctum in vas vitreum accommodatur se-
rie stratorum mutua ex linteis mundis,
& siccis, in partes concisis magnitudine aurei
nummi interiectis, vas in arena mergatur,
ac substrato igne in receptorium,
oleum labitur coloris au-
rei non sine
adstantium admi-
ratione.

Ego Ioannes Demisianus D. Theologus diligenter perlegi Opus de Distil-
latione Eruditiss. Viri Io. Bapt. Porta Neapolitani, in quo nihil offen-
di, quod vel Catholicae fidei, vel morū probitati officere possit, immò cū
varia multipliciq; doctrina sit referum, in aspectum, lucemq; homi-
num proferri perutile, & iucundum fuerit.

Ego idem Ioannes Demisianus.

Imprimatur si placet R. P. Mag. Sac. Palatij.

B. Gypsius Vicesger.

Imprimatur.

Fr. Angelus Brix. R. ^{mi} P. M. Sac. Pal. Ap. Socius.

I N D E X

Proœmium totius Operis.

LIBER PRIMVS. Primordia pandit distillationis eiusq; causas, & Instrumenta.	fol. 1.
<i>Vtrum distillatio sit Veterum, vel Recentiorum inuentum.</i>	
Cap. 1.	fol. 1.
<i>Quid sit distillatio.</i>	2.
<i>Quod à Natura nobis ars distillandi sit indicata.</i>	3.
<i>De distillationum generibus, & de eo quod fit per ascensum per ignem.</i>	4.
<i>Distillatio per ascensum per Terram.</i>	5.
<i>Distillatio per ascensum per Aerem.</i>	6.
<i>Distillatio per ascensum per Aquam.</i>	7.
<i>Distillatio per descensum per Ignem.</i>	8.
<i>Distillatio per descensum per Terram.</i>	9.
<i>Distillatio per descensum per Aerem.</i>	10.
<i>Distillatio per descensum per Aquam.</i>	11.
<i>Distillatio per inclinationem per Ignem.</i>	12.
<i>Distillatio per inclinationem per Terram.</i>	13.
<i>Distillatio per inclinationem per Aerem.</i>	14.
<i>Distillatio per inclinationem per Aquam.</i>	15.
<i>De distillatione per Solis calorem.</i>	16.
<i>De distillationibus per alios calores.</i>	17.
<i>Vtrum simplicium qualitates in distillatione extrahantur.</i>	18.
<i>De varijs Vasuum generibus.</i>	19.
<i>De Distillatitiorum Materia.</i>	20.
<i>De varijs Distillatitiorum Ignium gradibus.</i>	21.
LIBER SECVNDVS. De odoratis Aquis eliciendis.	46.
D E Aqua Rosacea odorata elicienda. Cap. 1.	46.
De aqua Rosacea distillata reponenda.	47.

I N D E X.

<i>Rosacea aqua venalis.</i>	48.
<i>Rosacea aqua, cuius pars una multas Fontanae aquae odoratas reddat.</i>	49.
<i>Aqua ex Aurantium floribus odorata. 2.</i>	50.
<i>Aqua ex Aurantium floribus reponenda.</i>	50.
<i>Aqua ex Aurantium floribus venalis.</i>	51.
<i>Aurantiorum aqua eximia fragrantiae.</i>	52.
<i>Odorata Aqua ex Myrti floribus. 3.</i>	52.
<i>Aqua odorata ex Myrti floribus reponenda.</i>	53.
<i>Aqua ex Myrto venalis.</i>	53.
<i>Aqua Myrtæ miræ fragrantiae. 54.</i>	54.
<i>Odorata florum Lauendula aqua. 4.</i>	54.
<i>Aqua odorata ex odorato Trifolio. 5.</i>	55.
<i>Odorata aqua ex Iaseminis. 6.</i>	56.
<i>Aqua odorata ex moschatulis Rosæ. 7.</i>	58.
<i>Aqua odorata ex purpureis violis. 8.</i>	59.
<i>Ex Gariophyllis floribus odorata aqua. 9.</i>	60.
<i>De odorata Liliorum aqua. 10.</i>	61.
<i>De odorata Narcissi aqua. 11.</i>	62.
<i>Aqua odorata ex Azadarach floribus. 12.</i>	62.
<i>Aqua odorata ex herbis. 13.</i>	63.
<i>Aqua odorata ex pluribus commixtis floribus. 14.</i>	64.
<i>Quomodo flores in distillatione suas colores, & vires conseruent. 15.</i>	66.
LIBER TERTIVS. In quo de Oleorum tractatur.	
<i>Descriptio Vasis, & Fornacis ad Oleorum extractionem. Cap. 1.</i>	68.
<i>Quomodo Oleum ex aqua separetur. 2.</i>	69.
<i>Odoratum Oleum ex Aurantij floribus distillare. 3.</i>	71.
<i>Odoratum Oleum ex Citriorum floribus, & corticibus. 4.</i>	73.
<i>Oleum odoratum ex Corticibus Citri.</i>	74.
<i>Odoratum Oleum ex Rosarum floribus. 5.</i>	74.
<i>Oleum odoratum ex Myrti floribus. 6.</i>	75.
	76.

Oleum

I N D E X.

<i>Oleum florum Gariophyllorum odoratum .</i>	76.
<i>Oleum odoratum ex Iasemini floribus .</i>	77.
<i>Oleum odoratum ex floribus Lauendulae .</i>	77.
<i>Oleum odoratum ex Rorismarini floribus .</i>	78.
<i>Oleum odoratum ex Absinthij floribus .</i>	79.
<i>Odoratum oleum ex Maro .</i>	80.
<i>Odoratum oleum Menthae, & Calamenthae .</i>	80.
<i>Odoratum oleum ex Pulegio .</i>	81.
<i>Odoratum Origani oleum .</i>	82.
<i>Odoratum oleum è Saluia .</i>	82.
<i>Odoratum oleum Chamemeli .</i>	83.
<i>Odoratum Oleum Artemisiae .</i>	83.
<i>Oleum Ruta odoratum .</i>	83.
<i>Feniculi odoratum oleum .</i>	84.
<i>Ex Anisi odoratum oleum .</i>	85.
<i>Corianni oleum .</i>	86.
<i>Ex Lauro oleum .</i>	86.
<i>Ex Cupressi fructu oleum .</i>	86.
<i>Odoratum oleum ex radicibus Angelicae .</i>	87.
<i>Quomodo Olea praestantiora, & validiora fiant .</i>	87.
LIBER QVARTVS. De distillatione oleorum	
<i>exoticarum plantarum .</i>	88.
<i>De oleo Cinnamomeo odorato .</i>	89.
<i>Oleum exoticorum Gariophyllorum .</i>	90.
<i>Oleum Nucis Myristicae .</i>	91.
<i>Oleum Cardamomi .</i>	92.
<i>Oleum Piperis .</i>	93.
<i>Oleum ex Nuce Indica .</i>	94.
LIBER QVINTVS. De Resinis distillandis .	
<i>Fornacula, & vas quibus Resinarum oleum eliciamus .</i>	
<i>Cap. 1.</i>	96.
<i>Mastiches oleum quomodo extrahatur .</i>	97.
<i>Oleum Carabis quomodo extrahatur .</i>	98.
<i>Oleum Belzoini .</i>	99.

I N D E X.

<i>Syracis Oleum odoratum.</i> 5.	100.
<i>Oleum ex Balsamo Occidentali.</i> 6.	101.
<i>Oleum odoratum Thuris.</i> 7.	102.
<i>Opoponacis oleum.</i> 8.	103.
<i>Oleum Hammoniacci.</i> 9.	103.
<i>Oleum ex Terebinthina Resina.</i> 10.	104.
<i>Oleum Picis.</i> 11.	104.
<i>Oleum ex Cera.</i> 12.	105.
<i>Oleum Capburæ.</i> 13.	106.
LIBER SEXTVS. De Oleo ex Lignis extra-	
hendo.	107.
<i>Vasa, & modi distillandi oleum ex Lignis.</i> 1.	108.
<i>Oleum ex Guaiaco quomodo exugatur.</i> 2.	109.
<i>Oleum ex Iuniperi Ligno.</i> 3.	111.
<i>Ex Agalloco, siue Ligno Aloes Oleum.</i> 4.	111.
<i>Oleum ex Aspalatho.</i> 5.	112.
LIBER SEPTIMVS. De Aquis validis extra-	
hendis.	113.
<i>Aqua corrodens Aurum.</i> 1.	114.
<i>Aqua Argentum corrodentes.</i> 2.	116.
<i>De aqua, siue Vitrioli oleo.</i> 3.	116.
<i>De Sulphuris oleo.</i> 4.	118.
<i>Oleum ex aqua Tartari.</i> 5.	119.
<i>Oleum Argenti viui.</i> 6.	120.
<i>Oleum de Lateribus.</i> 7.	122.
<i>Oleum Salis communis.</i> 8.	122.
<i>Oleum Talci quomodo exugatur.</i> 9.	123.
<i>Quomodo diuersæ qualitatis aqua simul commixta sepa-</i> <i>rentur.</i> 10.	124.
LIBER OCTAVVS. Quo de extrahendis re-	
rum virtutibus varia experimenta traduntur.	126.
<i>Aqua Vitæ extractio sine Igne.</i> 1.	127.
<i>Aqua Vitæ cum Igne exuctio.</i> 2.	128.
<i>Quomodo Aqua vitæ alijs modis ad laboris, & impensa-</i> <i>rum</i>	rum

I N D E X.

<i>rum compendium extrahatur.</i> 3.	130.
<i>Quinta Aquæ vitæ essentia quomodo fiat.</i> 4.	131.
<i>Alius modus Quintam essentiam extrahendi de Fœniculo.</i> 5.	135.
<i>Quinta essentia Seseleis Massiliensis Angelica, & Zedoaria.</i> 6.	135.
<i>De Elixiribus.</i> 7.	136.
<i>Elixir ex multis simplicibus compositus.</i> 8.	138.
<i>De Clisso.</i> 9.	141.
<i>De Tincturis.</i> 10.	143.

LIBER NONVS. Oleorum extractio cum prælo.

<i>Quomodo Oleum cum prælo extrahatur.</i> 1.	145.
<i>Oleum ex Myrrha.</i> 2.	146.
<i>De Moschi Oleo.</i> 3.	147.
<i>Oleum ex Zibeto.</i> 4.	148.
<i>Ambaræ Oleum.</i> 5.	149.
<i>Castorei oleum.</i> 6.	149.
<i>Oleum Mitridatij, & Theriacæ.</i> 7.	150.
<i>Oleum Scorpionum distillatum.</i> 8.	151.
<i>Oleum Sacchari.</i> 9.	151.
<i>Ex Seminibus Citri oleum.</i> 10.	152.
<i>Oleum ex Seminibus Colloquintidis, & Sinapis.</i> 11.	152.
<i>Oleum Vitri.</i> 12.	153.

F I N I S.

R O M Æ.

Ex Typographia Reu. Camerae Apostolicæ.

M. DC. VIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

QD
25
P53
1608

